

Täysistunto

Torstai 26.2.2026 klo 16.00—19.51

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 19.51.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (16.00—18.00) ja toinen varapuhemies Tarja Filatov (18.00—19.51).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Petteri Orpo
valtiovarainministeri Riikka Purra
sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen
puolustusministeri Antti Häkkänen
maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah
ulkoministeri Elina Valtonen
oikeusministeri Leena Meri
ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio
opetusministeri Anders Adlercreutz
ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala
sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman
tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie
työministeri Matias Marttinen
liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Mika Poutala

Puhemies Jussi Halla-aho: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan. On toivottavaa, että kukin kysymys on osoitettu yhdelle paikalla olevista ministereistä.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

2.1. Suullinen kysymys vanhustenhoivan resursseista (Hanna Laine-Nousimaa sd)

Suullinen kysymys SKT 24/2026 vp

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Laine-Nousimaa, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.01 Hanna Laine-Nousimaa sd: Arvoisa puhemies! Minä koulutettuna hoitajana olen huolissani. Minä olen — kuten jokainen suomalainen on — viime aikoina voinut lukea uutisista vanhustenhoivan kuolemantapauksista. Tapaukset ovat surullisia ja pysäyttäviä. Eilen selvisi, että enemmistö suomalaisista ei enää luota vanhustenhoidon turvallisuuteen.

Arvoisa puhemies! Ihmisten huoli on ymmärrettävää. He pohtivat, voiko hyvinvointivaltion lupaukseen enää luottaa, huolehdimmeko me myös kaikista heikoimmassa asemassa olevista. Arvoisa sosiaali- ja terveysministeri Rydman, sen sijaan, että te uutena ministerinä olisitte ottanut ensimmäisenä kantaa vanhustenhoivan puutteisiin, te kiirehditte lupaamaan, että viette läpi 100 miljoonan euron säästöt.

Arvoisa puhemies! Kysyn ministeri Rydmanilta: voitteko vakuuttaa, että enää euroakaan säästöistä ei kohdenneta vanhustenhoivaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sosiaali- ja terveysministeri Rydman, olkaa hyvä.

16.02 Sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin ensi töikseni ministerinä otin kantaa nimenomaisesti vanhustenhoidon tilaan. Tämä on syytä ottaa esille, [Juho Eerola: Edustaja puhui muunneltua totuutta!] koska kuten edustaja aivan oikein totesi, tämä on yksi huolestuttavimpia ilmiöitä tämän hetken yhteiskunnassamme, mitä tulee sosiaali- ja terveyspalveluihin. Vanhukset ovat asianmukaiset palvelunsa ansainneet. Haluan kuitenkin sanoa suomalaiselle yleisölle sen, että mittausten mukaan ylivoimainen enemmistö vanhuksista on tyytyväisiä saamaansa hoitoon ja järjestelmäämme edelleenkin voi luottaa.

Se, mikä kuitenkin herättää paljon huolta, on se, että näitä valitettavia tapauksia ja puutteita on ilmennyt enenevässä määrin. Tätä pidän oman ministerikauteni yhtenä suurimmista haasteista, johon tarvitaan myöskin selvää puuttumista. Yksikään sellainen potilasvahinko, puhumattakaan kuolemantapauksista, joita nyt on ollut, ei ole hyväksyttävissä, vaan meidän on huolehdittava siitä, että meillä on riittävästi hoivahenkilökuntaa ja että se hoivahenkilökunta myöskin osaa kotimaisia kieliä sillä tavoin, että potilasturvallisuus [Puhemies koputtaa] Suomessa ei vaarannu. [Perussuomalaisten ryhmästä: Erinomaista!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää tähän aiheeseen liittyvän lisäkysymyksen, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Laine-Nousimaa, olkaa hyvä.

16.03 Hanna Laine-Nousimaa sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ikäihmisten hoivan ongelmat eivät johdu alan ammattilaisista. Arvoisa ministeri Rydman, totesitte eilen, että teknologia on vanhustenhoivassa täydentävä palvelu. Nyt, kun ryhdytte

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

tekemään laskuharjoituksia lisäleikkausten löytämiseksi, on hyvä muistuttaa yhdestä asiasta. Totesitte, että teknologisia laitteita lisäävässä säästölaissa on kyse vain laskennallisesta säästöstä, vaikka tosiasiassa leikkaus kohdistuu henkilöstöön — siis 50 miljoonan euron leikkaus. Ministeri Rydman, te toivottavasti ymmärrätte, että laskennallisten harjoitusten takana on oikeasti ihmisiä, työpaikkoja, sotealan ammattilaisia. He eivät ole vain lukuja viivan alla.

Arvoisa puhemies! Kysynkin sosiaali- ja terveysministeri Rydmanilta: voitteko luvata, että henkilöstön määrästä hoivassa ei enää leikata?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

16.04 Sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin täytyy todeta, että laissa on sitova hoitajamitoitus, joka on se 0,6, ja itse asiassa puolessa tapauksista toteutuva hoitajamitoitus on korkeampi kuin mitä tämä 0,6 on. Ja mitä tulee teknologian hyödyntämiseen, [Timo Harakan välihuuto] niin kyllä, se on nimenomaan täydentävä palvelu. Ikääntyvässä Suomessa hoitohenkilökuntaa tullaan tarvitsemaan enemmän kuin mitä sitä on tällä hetkellä, samaan aikaan kuin hoidettavien ja hoivan tarve lisääntyy.

Teknologian hyödyntämisessä kannattaa muistaa se, että teknologisia ratkaisuita tarjotaan vain silloin, kun omaiset ja vanhus itse niin haluavat ja siihen suostuvat. [Vasemmalta: Ei pidä paikkaansa!] Tämä on juuri se, mitä esitetään. Se, että hyödynnetään teknologiaa, mahdollistaa myöskin sen, että se varsinainen hoivahenkilökunta voi paremmin keskittyä siihen itse tehtäväänsä, mitä he tekevät, eli siihen hoivaan, jonka vain ihminen voi antaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Berg, olkaa hyvä.

16.06 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eduskunta on yksimielisesti hyväksynyt lausuman, jossa valtioneuvoston tulee huolellisesti seurata ympärivuorokautisen hoivan tilaa ja huolehtia, että asiakkaiden yksilöllisiin palvelutarpeisiin vastataan. Eduskunta edellytti, että valtioneuvosto ryhtyy tarvittaessa korjaustoimiin.

Eduskunnan aiemmin ilmaisema jaettu huoli vanhustenhoivan tilasta on nyt käynyt todeksi valitettavan surullisin tavoin. Asiantuntijatkin ovat nostaneet esiin hoitohenkilöstön kutistuvan määrän turvallisuushuolena. Sosiaali- ja terveysministeri Rydman, miten te aiotte varmistaa, että eduskunnan tahtotila toteutuu, etenkin kun näitä traagisia kuolemantapauksia on jo sattunut?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

16.06 Sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuten ensimmäisessä vastauksessani totesin, yksikin tällainen tapaus on liikaa. Nyt tulemme tehostamaan myöskin valvontaa sen osalta, että esimerkiksi todellakin se hoitajamitoitus, mikä on sitova, toteutuu yhtä hyvin julkisella sektorilla kuin sitten yksityisten palveluntuottajien piirissä. Meidän on kyettävä valvonnalla varmistumaan siitä, että esimerkiksi yksityiset palveluntuottajat, joita arvostamme kaikki varmasti ja ne

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

täydentävät palvelutarjontaa ihan hyvin, eivät kuitenkaan sitten tavoittele voittoa jossakin väärässä paikassa potilasturvallisuuden kustannuksella.

Lisäksi olen ottanut esille, että on ehdottomasti varmistettava se, että hoivahenkilökunta etenkin vanhustenhuollon puolella osaa kotimaisia kieliä, koska se on aivan keskeinen potilasturvallisuuskysymys. Tämänkin osalta pyrin tuomaan eduskuntaan esityksiä mahdollisimman pikaisesti, jotta pystymme tämän osalta potilasturvallisuutta vahvistamaan ja ammattihenkilökunnan pätevyyttä varmistamaan nykyistä paremmin.

2.2. Suullinen kysymys sosiaali- ja terveyspalveluiden leikkauksista (Hilkka Kemppi kesk)

Suullinen kysymys SKT 25/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.08 **Hilkka Kemppi kesk:** Arvoisa herra puhemies! Viikko sitten Ylellä hoitajat kertoivat, miksi vanhusten epäselvät kuolemat laitoksissa eivät yllätä. Eihän tällaista saa tapahtua. Tilanne herättää kysymyksen: millaista vanhuuden turvaa pahoin velkaantuva Suomi vanhuksilleen tarjoaa?

Vierailin myös hoivakodissa Sysmässä, jonka lämmin tunnelma alleviivasi minulle sitä, että hoitoalan ammattilaiset ovat rautaa. Heitä tarvitaan, ja he todellakin osaavat työnsä.

Keskustan kanta on varsin selvä: vanhenemista ei pidä joutua pelkäämään. Meidän on tehtävä yhdessä kaikkemme, että vanheneminen on turvallista ja arvokasta Suomessa. Siksi perussuomalaisten ja uuden ministerin esiintulo tuntuu kylmäävältä: leikkauksia, leikkauksia jälleen kerran, leikkauksia lisää. Hallituksen suurin leikkauskohde on ollut meidän vanhuksemme. [Perussuomalaisten ryhmästä: Viime viikolla se oli lapsiperheet!] Ainoa hallituksen visio sosiaali- ja terveyspalveluille on keskittää ja näivettää. Korjausliikkeitä on välttämätön tehdä. Arvoisa ministeri, aiotteko te perua juuri eduskuntaan tuomanne [Puhemies koputtaa] lähes 400 miljoonan euron leikkaukset sosiaali- ja terveyspalveluihin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. —Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

16.09 **Sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nyt on kyllä kovin vaikeaa tunnistaa sitä kylmäävää kuvausta, jota edustaja tuossa edellä kuvasi, niistä vastauksista ja konkreettisista toimenpiteistä, mitä tässä ollaan oltu tekemässä. Kiinnitän huomiota siihen, että tämä hallitus kumulatiivisesti tämän hallituskauden aikana lisää sosiaali- ja terveydenhuollon menoja 4 000 miljoonalla eurolla, siis 4 miljardilla. Kysymys on kuitenkin siitä, että kun väestö ikääntyy ja hoivatarve kasvaa, niin sitä mukaa myöskin menopaine kasvaa. Se, mitä tämä hallitus tekee, on se, että pyrimme hillitsemään sitä joka tapauksessa tapahtuvaa menojen kasvua. Sitä me nimenomaisesti teemme eli siis lisäämme menoja sosiaali- ja terveyspuolelle peräti neljällä

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

miljardilla eurolla tämän hallituskauden aikana, mutta pyrimme hillitsemään menojen kasvua, jotta emme ajaisi tätä maata konkurssiin ja jotta hoivaa riittäisi myöskin tuleville sukupolville.

2.3. Suullinen kysymys sosiaali- ja terveyspalveluiden leikkauksista (Saara Hyrkkö vihr)

Suullinen kysymys SKT 26/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.10 Saara Hyrkkö vihr: Arvoisa puhemies! Ministeri Rydman, te olette syyttänyt suomalaisia liiallisesta luottamuksesta siihen, että julkinen sektori hoitaa kaiken kehdestä hautaan. No, Suomessa tätä on tavattu kutsua hyvinvointivaltioksi, ja me olemme yleensä olleet ylpeitä siitä luottamuksesta, että täällä ketään ei päästetä putoamaan. Tämän hallituksen aikana suomalaisten luottamus sosiaali- ja terveyspalveluihin on toki romahtanut, ja sen sijaan, että te keskittyisitte palauttamaan tuota luottamusta, te olette ilmoittanut, että aiemmin päätetyt lisäleikkaukset viedään surutta läpi. Kuulemma aiotte tehdä sen mahdollisimman kivuttomasti.

No, katsotaanpa, mihin näitä leikkauksia nyt kaavaillaan. Sosiaalihuollossa, johon te suunnittelette 100 miljoonan euron leikkauksia, on kyse vammaispalveluista, mielenterveys- ja päihdepalveluista, lastensuojelusta, ikääntyneiden hoivasta, elintärkeistä palveluista yhteiskunnan haavoittuvassa asemassa oleville. Miten te kuvittelette voivanne kivuttomasti leikata haavoittuvassa asemassa olevalta vammaiselta henkilöltä, lastensuojelunuorelta tai hoivaa tarvitsevalta ikäihmiseltä niistä palveluista, joiden on tarkoitus turvata heidän oikeutensa ihmisarvoiseen elämään?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

16.11 Sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin, edustaja Hyrkkö, teidän oma puolueenne on sitoutunut siihen samaan velkajarruun ja menoraamiin, johon kaikki puolueet vasemmistoliittoa lukuun ottamatta tässä salissa ovat sitoutuneet. [Krista Kiuru: Me puhutaan nyt vanhustenhuollosta!] Ja kuvitteletteko te, että kun sosiaali- ja terveysmenot kuitenkin julkisista menoista leijonanosan leikkaavat, niin te itsekään pystyisitte pysymään siinä velkajarrussa ilman, että tarkastellaan myös sosiaali- ja terveyspuolen menoja? [Timo Harakka: Vastatkaa!]

Totta kai, aina silloin kun menoja joudutaan sopeuttamaan, niin johonkin kohtaanhan ne osuvat, [Anne Kalmari: Onneksi eivät osu rikkaille!] mutta vilpitön pyrkimyksemme on se, että silloin kun sopeutuksia tehdään, ne toteutetaan mahdollisimman kivuttomalla tavalla, ja tähän pyrimme ilman muuta. Edelleen haluan alleviivata sitä, että tämän hallituskauden aikana sosiaali- ja terveysmenot kasvavat 4 000 miljoonaa euroa suhteessa siihen, mistä

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

lähdettiin tällä hallituskaudella liikkeelle. Se, että hillitsemme menokasvua osaltansa, on sitä, että varmistamme, [Juho Eerolan välihuuto] että palvelut pystytään turvaamaan vastaisuudessaakin emmekä aja julkista taloutta konkurssiin. [Timo Harakka: Ette vastannut!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

16.12 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! En ole koskaan käyttänyt tällaista puheenvuoroa kuin nyt käytän, ja koville se ottaa tälläkin kertaa.

Lähin omaiseni on ollut tänään 1 045 päivää ympärivuorokautisessa hoivapalvelussa. Kävin eilen viimeksi häntä tapaamassa, kuten myös tietysti viikonloppuna. Näen siellä erittäin ahkeran henkilökunnan, siinä yksikössä muutaman sairaanhoitajan, useita lähihoitajia, hoiva-apulaisia. Ainakin puolet heistä on maahanmuuttajataustaisia. Lauantain iltavuorossa yksikössä oli kolme työntekijää, kaikki maahanmuuttajataustaisia. Joidenkin kielitaito on aivan erinomainen, toisilla vähän heikompi. Kaikki he ovat ahkeria, sitoutuneita työntekijöitä. He kaikki yhdessä siellä aamulla pukevat nämä ihmiset, he syöttävät puolet tämän yksikön henkilöistä, muu osa osaa omatoimisesti syödä, he tekevät siellä vaipanvaihdon, he tekevät kaiken sen, mitä siellä pitää tehdä.

Nyt meillä on käsittelyssä ehdotus, jossa 50 miljoonaa euroa aiotaan ottaa hyvinvointialueilta pois juuri vanhustenhuollosta. Se tarkoittaa 800 hoitajan vähenemistä. Kai te peruutatte sen esityksen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

16.13 **Sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Meillä itse kullakin, varmaankin epäilemättä jotakuinkin kaikilla suomalaisilla, on ikääntyneitä sukulaisia, jotka joutuvat turvautumaan niihin palveluihin, jotka suomalaisille ikääntyville ihmisille on kyettävä tarjoamaan, ja meillä on kaikilla varmasti yhteinen huoli siitä, että he saavat ansaitsemansa hoivan ja turvan. Meillä on varmasti paljon maahanmuuttajataustaisia hoitajia, jotka ovat paitsi pätevyydeltään myös kielitaidoltaan täysin kyvykkäitä hoitamaan näitä tehtäviä, ja he omalta osaltaan turvaavat palvelujärjestelmämme kestävyyttä ja pysyvyyttä.

Samaan aikaan meillä on myöskin sellaisia hoitajia, joiden kielitaito valitettavasti on puutteellinen. Olen saanut valtavasti palautetta hoivahenkilökunnalta tämän toistaiseksi varsin lyhyen ministerikauteni aikana nimenomaan siitä, kuinka vakavia potilasturvallisuustilanteita tällä hetkellä kentällä muotoutuu siitä syystä johtuen, että osa hoitajista ei osaa suomea tai ruotsia riittävällä tavalla, ja meillä muut hoitajat joutuvat usein paikkailemaan tätä. Tämän vuoksi on aivan erityisen tärkeää, että tämä kielitaitokysymys saadaan kuntoon mahdollisimman pian. [Timo Harakka: Tässä on teidän tärkeysjärjestys!]

2.4. Suullinen kysymys vanhustenhoivan resursseista (Jessi Jokelainen vas)

Suullinen kysymys SKT 27/2026 vp

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Jokelainen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.15 Jessi Jokelainen vas: Arvoisa puhemies! Suomalaiselle vanhustenhuollolle kuuluu huonoa. Viimeisen kolmen kuukauden aikana on uutisoitu neljä hoivakotikuolemaa, joiden taustalla on tapaturma tai onnettomuus. Toisaalla vanhus kuristui hoivakodissa, ja toisaalla hätäkutsuun ei vastattu ja vanhus menehtyi.

Kyse ei ole siitä, että hoitohenkilöstö olisi julmaa tai välinpitämätöntä. Kyse on resurssivajeesta. Te olette heikentäneet hoitajamitoitusta. Te olette leikanneet sotepalveluista niin, että hoitajia irtisanotaan, vaikka tarve palveluille on huutava. Te olette vastuussa siitä, ettei hoitajia ole tarpeeksi.

Nyt teillä on aikomus korvata hoitohenkilöstöä teknologialla vanhusten kotihoidossa. Samaan aikaan suunnittelette maksujen korotusta ympärivuorokautiseen palveluasumiseen. Pelkkiä heikennyksiä vanhustenhuoltoon, silkkää ihmisarvon epäkunnioittamista ikääntyvässä maassa.

Ministeri Rydman, mitä hyvää te olette aikeissa tehdä vanhusten hyväksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

16.16 Sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin hoitajien irtisanomisesta: Tässä oli aivan hiljattain eräs valitettava uutinen, jossa yksityinen yritys kertoi siitä, että he olivat määräaikaisilla sopimuksilla tuottaneet Suomeen hoivahenkilökuntaa. Mutta tilanne olikin ollut sitten se, että tälle hoivahenkilökunnalle ei ollutkaan sellaista määrällistä tarvetta kuin oli odotettu, ja sitten tilanne oli se, että kun heillä oli toistaiseksi voimassa olevilla sopimuksilla suomalaista henkilökuntaa töissä ja sitten näillä määräaikaisilla sopimuksilla ulkomailta tullutta hyvin puutteellisen kielitaidon hoivahenkilökuntaa, [Timo Harakka: Taas maahanmuutto! Ei mitään muuta kuin maahanmuutto! — Juho Eerola: Näin kävi!] niin lopputulos oli se, että yritys joutui suomalaisen työlainsäädännön johdosta irtisanomaan ne suomalaiset hoitajat ja sen sijaan pitämään nämä määräaikaisilla sopimuksilla olevat ulkomaiset työntekijät. Tämä on juuri sellaista täysin vastuutonta maahanmuuttopolitiikkaa, jota aiemmilla kausilla on harjoitettu ja jota tämä hallitus on lähtenyt korjaamaan.

Mutta kun kysytte, mitä hyvää ollaan tekemässä, niin nyt ollaan nimenomaisesti puuttumassa niin, että hoivahenkilökunnan osaaminen, kielitaito ja potilasturvallisuuden kannalta [Puhemies koputtaa] välttämättömät taidot ovat kunnossa. [Mauri Peltokangas: Erinomaista, ministeri! Erinomaista ja vastuullista!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

16.17 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sain tänä aamuna puhelun Yliveskasta jo vähän varttuneemmalta naiselta, jonka aviopuoliso oli ollut Oulun yliopistollisessa sairaalassa lonkkaleikkauksessa. Tämä mies joutui yöpymään henkilökunnan kahvihuoneessa, koska ei ollut tilaa sairaalassa. Yöllä, kun tämän miehen

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

olisi pitänyt päästä vessaan — tälle miehelle oli annettu joku kilikilikello, jolla olisi voinut hälyttää — hoitaja ei kuullut tätä, ja mies jäi yksin asiansa kanssa.

Arvoisa ministeri Rydman, Ylivieskassa nyt toivotaan, että kun ministeri on vaihtunut, niin myös tyyli ja suhtautuminen hyvinvointialueisiin ja niiden palveluita tarvitseviin ihmisiin olisi muuttunut. Minä tiedän, että nämä Ylivieskan ihmiset kuuntelevat tätä keskustelua. Mitä te vastaatte heille? Onko tulossa hyvinvointialueille riittävästi hoitajia ja myös hoitopaikkoja?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

16.18 Sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin edustajan mainitsema esimerkki kilikilikellosta on siinä mielessä hyvä esimerkki, että juuri tällaisiin tilanteisiin tarvitsemme myös teknologiaa, jotta meillä on sellaisia välineitä, [Suna Kymäläinen: Kahvihuoneissa!] joilla vanhus sitten todella saa sen palvelunsa, mitä hän tarvitsee.

Mitä sitten tulee kysymykseenne siitä, onko tyyli muuttunut ministereitten välillä, niin minä en ole ollenkaan pitänyt siitä tavasta, jolla te olette haki opposition demonisoineet ja syyllistäneet ministeri Juusoa, joka täydellä sydämellään ja erittäin pitkiä päiviä tehden pyrki rakentamaan suomalaisille mahdollisimman hyvää terveydenhuoltoa. Toivon, että en ole siihen muutos, vaan teen ministerinä töitä suomalaisen terveydenhuollon puolesta yhtä suurella sydämellä ja peräänantamattomasti kuin miten edeltäjänikin teki.

Ja mitä tulee yhteistyöhön hyvinvointialueiden kanssa, niin kyllä, haluan tehdä määrätietoisesta systemaattista ja tiivistä yhteistyötä hyvinvointialueiden kanssa, ja meillä varmasti ensimmäiset yhteiset keskustelut alueiden kanssa käydään aivan lähiaikoina. [Mauri Peltokangas: Toivottavasti keskusta toivottaa ministerin tervetulleeksi myös Ylivieskaan!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Forsgrén, olkaa hyvä.

16.19 Bella Forsgrén vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuore sosiaali- ja terveysministeri Rydman, te olette tuoreeltaan todennut, että Suomessa liian moni saa tukia, vaikka ei niitä tarvitsisi. Puheenvuoronne on nostanut huolta monessa kansalaisessa, sillä todellisuus on monessa kodissa toinen. Köyhyys on nousussa, lastensuojeluilmoitusten määrä on kasvussa, ja nuorten pahoinvointi on lisääntynyt. Hallituksen leikkaukset toimeentulotukeen ja asumistukeen ovat jo nyt iskeneet kipeimmin pienituloisiin lapsiperheisiin ja niihin, joilla ei ole puskuria eikä vaihtoehtoja. Ja lisää on tulossa: Sosiaalihuollon kohdentamattomat säästöt tarkoittavat käytännössä leikkauksia palveluihin, jotka ovat viimeinen turvaverkko esim. vammaisille, lastensuojelun asiakkaille ja asunnottomille. Kun ennalta ehkäisevästä tuesta leikataan, ongelmat eivät katoa, vaan ne kasaantuvat ja tulevat yhteiskunnalle vieläkin kalliimmiksi. Arvoisa ministeri Rydman, te olette vastuussa myös lasten ja nuorten hyvinvoinnista, ja olisinkin kysynyt: oletteko valmiita perääntymään, [Puhemies koputtaa] jos käy ilmi, että hallituksen linja syventää köyhyyttä ja lisää lasten ja nuorten inhimillistä hätää?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

16.21 Sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyselytunneilla harvemmin on ehkä viitattu meemeihin, mutta nyt ajattelin sen tehdä: olette ehkä joskus nähneet sellaisen meemikuvan, mikä on hyvinvointivaltion alku ja mikä on sen loppu, ja siinä alkukuvassa näemme vaunun, jonka kyydissä istuu muutama sairas, vanha ja lapsi, ja kaikki terveet ja kynnelle kykenevät vetävät sitä vaunua perässään, ja sitten on se seuraava kuva hyvinvointivaltion lopusta, jossa yhä suurempi joukko niistä aiemmin vaunuja vetäneistä onkin istunut sen vaunun kyytiin ja enää vain harvat vetävät sitä vankkuria. Tähän minä olen viitannut, kun olen sanonut, että suomalaisista on valitettavasti tullut monessa tapauksessa liian valtioriippuvaisia. Minä haluan, että kaikista heikoimmassa asemassa olevat ihmiset todella saavat turvansa, mutta se edellyttää myöskin sitä, että meillä on kaikki kannusteet niille kynnelle kykeneville, jotka kykenevät työllä ja yrittäjyydellään itsensä elättämään. Juuri tämä on se, millä varmistamme, että ne, jotka turvaa eniten tarvitsevat, sen myöskin tulevaisuudessa saavat. [Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Merinen, olkaa hyvä. — Edustaja Merinen.

16.22 Ville Merinen sd (vastauspuheenvuoro): En kyllä pyytänyt puheenvuoroa, mutta kiitos kuitenkin. [Naurua]

Puhemies Jussi Halla-aho: Pahoittelet, teidän ei tarvitse pitää sitä, mikäli kyseessä oli minun erehdykseni.

Voin pitää toki, voin pitää toki. [Perussuomalaisten ryhmästä: Anna mennä vaan!] — Tuo teknologiahomma kiinnostaa, ehkä jos mietitään tuota vanhustenhoitoa: jos on vaihtoehtoina, että vanhusta hoitaa robotti tai vähän huonosti suomea osaava maahanmuuttaja, niin kumpi on teidän mielestä parempi ratkaisu? — Kiitos. [Sanna Antikainen: Nyt meni vähän yli!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

16.23 Sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman (vastauspuheenvuoro): Kysymys on varsin teoreettinen, koska harvemminpa puhutaan vanhusta hoitavasta robotista, mutta olennaista on se, että meillä on sellainen hoivahenkilökunta, joka kykenee todella ymmärtämään sen huolen, mikä sillä vanhuksella on. Teknologiat ovat täydentäviä ratkaisuja ja monessa tapauksessa vapauttavat sitä henkilöresurssia niihin tehtäviin, joissa ennen kaikkea tarvitaan sitä inhimillistä otetta. Mutta se, että meillä on sellainen henkilökunta, joka ymmärtää sitä kieltä, jota äidinkielenään se vanhus puhuu, on aivan keskeinen potilasturvallisuuteen liittyvä kysymys, joka meidän on kyettävä varmistamaan. Meillä täytyy olla riittävästi henkilökuntaa. Sitä me voimme osaltamme tukea sitä kautta, että meillä on teknologisia ratkaisuja, jotka myöskin lievittävät sitä henkilökunnan painetta, mitä hoivakodeissa on. Teknologia on ratkaisu myöskin siinä mielessä, että se parhaimmillaan kykenee ennakoimaan määrättyjä riskitekijöitä, tekemään varhaisempia diagnooseja ja siten myöskin parantamaan potilaiden ja sairaiden paranemisennustetta varhaisemman diagnostiikan kautta.

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

16.24 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Toivotan ministeri Rydmanille onnea ja voimia vaativaan tehtävään.

Täällä jo aikaisemmin viitattiin hyvinvointialueiden tilanteeseen. Hyvinvointialueiden poliittikkojen ja viranhaltijoiden tilanne on mielestäni aivan kohtuuton. Teidän edeltäjänne ministerinä keskittyi kolme vuotta syyttämään ja arvostelemaan hyvinvointialueita, mutta nyt toivoisin, että todella annettaisiin välineitä siihen. Keskusta on valmis tässä yhteistyöhön. Vihdoin ja viimein ilmeisesti saamme parlamentaarisen työryhmän — pääministeri on sellaista lupailut — ja siellä toivottavasti myös te, ministeri Rydman, esitätte sitten ajatuksia hyvinvointialueiden toiminnan ja talouden helpottamiseksi.

Herra puhemies! Viittasitte, ministeri, siihen, että meillä nousevat kustannukset hyvinvointialueilla. Syynähän tähän on väestön ikääntyminen, ja sehan on pääosin positiivinen asia. Ihmiset elävät entistä vanhemmaksi ja vanhemmaksi. Meillä on edelleen sotiemme veteraaneja siellä ikäihmisten keskuudessa, ja jälleenrakennussukupolvi tulee nyt sitten hoivan piiriin. Todella moni tästä joukosta pelkää ikääntymistään, ja siellä on vahvoja arvottomuuden kokemuksia. [Puhemies koputtaa] Mitä te sanotte näille ihmisille, jotka miettivät, saavatko he hoivaa [Puhemies koputtaa] viiden tai kymmenen vuoden päästä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

16.25 Sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluan sanoa näille ihmisille, jotka todella ovat vanhuudenturvansa ansainneet, että yleisellä tasolla enimmäkseen Suomessa vanhustenhoito on varsin hyvällä tasolla. Kun katsotaan kyselytutkimuksia siitä, kuinka tyytyväisiä saatuun hoivaan ollaan, niin edelleenkin tulokset ovat erinomaisen hyviä. Vanhuutta ei tarvitse pelätä.

Samalla meidän poliittisten päättäjien on suurella huolella katsottava sitä, että enenevässä määrin on ollut myöskin puutteita. Nyt on juuri se oikea aika tarttua näihin puutteisiin, varmistaa se, että meillä on riittävästi osaavaa henkilökuntaa, kielitaitoista henkilökuntaa, että me hyödynnämme täysimääräisesti ne teknologian tarjoamat mahdollisuudet, jotka osaltaan lievittävät työkuormaa sitten siltä hoitohenkilökunnalta, ja että varmistamme sen, että meidän palvelumme ovat sillä tavoin kestävästi rahoitettuja, että emme niiden johdosta aja valtiotamme maksukyvyttömyyteen, mikä olisi tietysti palveluidenkin toteuttamiselle se kaikista heikoin vaihtoehto.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

16.26 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen hyvinvointialueille kohdistamat leikkaukset kohdistuvat pitkälti suomalaisiin ikäihmisiin, sillä ikäihmiset tarvitsevat ja käyttävät paljon julkisia sosiaali- ja terveyspalveluita. Kun hallitus leikkaa hyvinvointialueilta, se leikkaa ikäihmisten palveluista. Perusterveydenhuollon hoitotakuun leikkaus ja pidennys — sekin oli leikkaus ikäihmisiltä. Sen lisäksi hallitus on leikannut kohdistetusti vanhuspalveluista, ja uusia leikkauksia on pöydällä. Leikkaukset merkitsevät tuhansien hoitajien vähennystä vanhuspalveluista. Mitä

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

enemmän vanhuspalveluista leikataan, sitä useammin me joudumme lukemaan niitä surullisia uutisia vanhuspalveluiden puutteista.

Samalla kun hallitus leikkaa vanhuspalveluista ja laittaa hoitajia kilometritehtäälle, on hallituksella kuitenkin varaa tehtailla veronalennuksia suurituloisille ja suuryhtiöille. Arvoisa pääministeri, haluan kysyä teiltä: mitä se kertoo teidän hallituksenne arvoista, että kun samalla te leikkaatte ikäihmisiltä vanhuspalveluista, teillä on kuitenkin varaa suunnitella ja edistää yhteisöveron miljardiluokan alennusta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.28 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erittäin tärkeä keskustelu meidän vanhuspalveluista, ja haluan aloittaa sanomalla sen, että yksikin tällainen karmea tapaus, mistä me olemme joutuneet lukemaan, on liikaa, ja me tulemme tekemään kaikkemme, kuten ministeri Rydman on erinomaisesti kuvannut, että vanhusten palvelu on laadukasta ja että sinne voi omaisensa hyvillä mielin lähettää.

Mutta kun te nyt kuvaatte taas näitä leikkauksia, niin haluan toistaa sen, minkä myöskin ministeri Rydman on useampaan kertaan sanonut, että hallitus on 4 000 miljoonaa lisäämässä sosiaali- ja terveystalouteen, hyvinvointialueiden rahoitukseen — siis lisäämässä, ei leikkaamassa — jotta suomalaisten sosiaali- ja terveystaloudet pelaavat ja niiden aivan ytimessä oleva vanhuspalvelu on mahdollisimman hyvää. Me olemme tehneet töitä jo kohta kolmen vuoden ajan yhdessä hyvinvointialueiden kanssa, jotta palveluketjut toimivat, jotta vanhuksilla on turvallinen, hyvä hoito. Sitä työtä me jatkamme. Mutta samaan aikaan meidän täytyy pitää huolta siitä, että meillä riittää verotuloja, jotta me voimme kustantaa nämä. [Puhemies koputtaa — Timo Harakan välihuuto] Siksi me teemme Suomen kilpailukykyä vahvistavia veroratkaisuja, [Puhemies koputtaa] jotta Suomessa on investointeja, työpaikkoja, ja sitä kautta syntyy enemmän verotuloja.

2.5. Suullinen kysymys valtiontalouden sopeutustarpeesta seuraavalla vaalikaudella (Harry Harkimo liik)

Suullinen kysymys SKT 28/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.29 Harry Harkimo liik: Kiitos, arvoisa puhemies! Eilen sovittiin velkajarrusta, ja puhutaan nyt näillä teidän tuhansilla: 8 000—11 000 miljardia — kuulostaa hienommalta myös, kun otetaan pois, ei vain, kun annetaan. Tämä tarkoittaa sitä, että hyvinvointialueilta joudutaan leikkaamaan, noin 2 600—3 500 miljardia euroa pitää sopeuttaa ensi kaudella. [Eduskunnasta: Miljoonaa!] 2023—2027 alijäämä oli 2,4 miljardia euroa, joten yhteinen sopeutus vuoteen 2031 mennessä tulee olemaan noin 4—6 miljardia euroa. Kysynkin teiltä, ministeri Rydman, kun te tuskaillette sen 100 miljardin säästön kanssa [Sinuhe

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

Wallinheimo: Miljoonaa!] ja mielestäni pitäisi jo vuonna 2027 säästää rahaa, miten te näette tämän asian.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman. — No, ehkä kysymys kuuluu enemmän valtiovarainministerille. Olkaa hyvä, ministeri Purra.

16.30 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin jälleen kiitos lähes koko eduskunnalle, että tämä julkisen talouden vaikea tilanne on ymmärretty ja lähes kaikki puolueet ovat sitoutuneet ylivaalikautisiin ja seuraavaa vaalikautta koskeviin paitsi finanssipoliittisiin sääntöihin myös velkajarruun, koska tämä on kaikista tärkein asia sen hyväksi, että me voimme tässä maassa säilyttää hyvinvointiyhteiskunnan etuudet ja palvelut myös tulevaisuudessa tilanteessa, jossa meidän ikääntyvä yhteiskunta tarvitsee koko ajan esimerkiksi enemmän niitä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita.

Mitä tulee sitten tähän itse kysymykseen, niin kyllä ne seuraavalle kaudelle arvioidut säästötarpeet, tällä hetkellä valtiovarainministeriön arvion mukaan noin 8—11 miljardia euroa, tarkoittavat sitä, että mitään budjetin suuria kokonaisuuksia ei voi jättää huomiotta. Se on yksi syy siihen, että kun täällä puhutaan hyvinvointialueiden kustannusten hillitsemisestä, niin opposition kritiikkiä tätäkin kohtaan [Puhemies koputtaa] on vaikea ymmärtää, koska nämä menot kokonaisuudessaan ovat lähes kolmannes koko valtion budjetista, ja on päivänselvää, että yksikään velkajarruun [Puhemies koputtaa] sitoutunut puolue ei kykene niitä toimia tekemään, [Puhemies: Kiitoksia, ministeri Purra!] jollei ole valmis tarkastelemaan kaikkia sektoreita.

2.6. Suullinen kysymys omalääkärimallin edistämisestä (Henrik Wickström r)

Suullinen kysymys SKT 29/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja, ledamot Wickström, varsågod.

Keskustelu

16.32 Henrik Wickström r: Arvoisa puhemies, värderade talman! För oss inom SFP är det ytterst viktigt att man kan trygga en värdig ålderdom för alla. Det har varit ytterst trist att under de senaste veckorna läsa om de trista fallen som har skett inom äldreomsorgen, men det är också viktigt att regeringen ingriper i det.

Arvoisa puhemies! Tässä tuli osalta oppositiosta väittämiä siitä, eikö hallitus ole tehnyt mitään ikääntyneiden hoivan parantamiseksi, ja tämä ei pidä laisinkaan paikkaansa. Esimerkiksi tällä viikolla tapasin ryhmän senioreita omalla kotipaikkakunnallani. Heillä oli yksi toive: milloin saadaan omalääkäri myöskin omalle paikkakunnalle? Nyt hallitus on lähtenyt määrätietoisesti edistämään juuri omalääkärimallin kehittämistä, jotta hoidon jatkuvuus paranee ja, ennen kaikkea, että sinulla suomalaisella olisi sama tuttu lääkäri

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

vastassa siellä terveysasemalla. Näin toimitaan muualla Euroopassa, ja nyt tähän suuntaan mennään myöskin Suomessa.

Arvoisa ministeri Rydman, millä tavalla hallitus edistää sitä, että tällä kaudella vielä mahdollisimman moni suomalainen saisi omalääkärin? [Aki Lindénin välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

16.33 Sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Wickström on täysin oikeassa siinä, että samanaikaisesti kun pyrimme hillitsemään kustannusnousua sosiaali- ja terveysmenojen puolella, teemme koko ajan monenlaisia laadullisia kehittämisprojekteja, joilla varmistamme sen, että vastaisuudessa hoito on laadullisesti parempaa silloin, kun suomalainen potilas sitä tarvitsee. Tämä omalääkärimalli on yksi näistä hankkeista, joita meillä on käynnissä. Siihen on varattu kaiken kaikkiaan 40 miljoonaa euroa, josta kaksi miljoonaa on korvamerkitty tällaisiin uusiin projekteihin ennen kaikkea ammatinharjoittajamallin kautta, ja tästä lähtee nyt käyntiin haku. Tähän 40 miljoonaan euroon pääsevät käsiksi kaikki hyvinvointialueet plus Helsingin kaupunki, joka on oma alueensa, ja he pystyvät tarjoamaan omia esityksiään siitä, miten heidän alueellaan pystyttäisiin viemään toimintaa lähemmäs tällaista omalääkärimallia. Tämä on hyvin käynnissä, ja kohtapuolin saadaan myöskin haku tältä osin hyvinvointialueille käyntiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

16.34 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin onnittelut ministerille vaativan tehtävän aloittamisesta! Kokemusta minullakin on. Helpolla ette tule pääsemään ettekä pääse myöskään opposition edessä. Kun aloititte, aloititte väkevästi toteamalla, että vanhustenhuoltoon tarvitaan lisää hoitajia. Itsekin olen samaa mieltä tästä. Myös koko eduskunta halusi mitoituksen laskun yhteydessä varmistaa yksimielisellä ponnella, että asiaan voidaan palata, jos alkaa näyttää huonolta. Siinä mielessä olette ihan oikeassa, että asiaan pitäisi palata. Mutta me olemme menettäneet nyt noin 3 500 hoitoalan ammattilaista nimenomaan vanhustal palveluissa tämän hallituksen säästöjen johdosta, kaiken kaikkiaan noin 10 000 näitä laskennallisia työpaikkoja, joita ette pitäneet niin merkittävinä. Nyt kysynkin teiltä: kun tämän mitoituksen laskun jälkeen tullut uusi säästöesitys, vanhustenpalveluiden leikkaaminen teknologialla, ei mennyt perustuslakivaliokunnassa läpi, ei siis ole perustuslain mukainen, niin jatkatteko te nyt kaasun painamista, [Puhemies koputtaa] säästämistä jälleen 836 henkilötyövuodella, [Puhemies koputtaa] vai voisitteko te tästä esityksestä luopua?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

16.35 Sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kiuru, luotan teihin täysin, että ette tule päästämään minua helpolla. [Naurua] Te olette sen ammattilainen, ja luottoni teihin siltä osin on sataprosenttinen.

Mitä tulee sitten näihin työpaikkoihin, niin kyllä on merkitystä sillä, onko vähemmän teoreettinen vai onko oikeasti jouduttu kilometritehtaalle. Tilannehan on se, että silloin kun vanhusten määrä lisääntyy ja hoivan tarve lisääntyy, me tarvitsemme myöskin lisää

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

henkilökuntaa. Sitten oma asiansa on se, mikä on tämä varsinainen mitoitus, ja se on nytten vähintäänkin se 0,6 — puolessa tapauksista se myöskin on ylitse tämän vähimmäismitoituksen. Liian tiukka hoitajamitoitus ei johda parhaaseen mahdolliseen tulokseen, koska se rajaa työnjohdollista arviointia sen suhteen, minne se henkilökunta milloinkin sitten sijoitetaan. Silloin kun meillä on riittävästi jouston varaa mutta myöskin määrätty lattiataso siinä, paljonko vähintäänkin pitää olla, niin mahdollistamme sekä hyvän johtamisen että sen hoivahenkilökunnan saamisen sinne, missä sitä kulloinkin eniten tarvitaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

16.36 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä taloustilanteessa kannattaisi erityisen hyvin varjella niitä toimintoja, joilla on ennalta ehkäisevä vaikutus ja jotka estävät raskaiden palveluiden käyttöä. Monelle järjestölle on tullut huonoja uutisia teidän hallituksenne toimesta, kun olette tehneet merkittäviä järjestöleikkauksia. [Ben Zyskowiczin välihuuto] Nämä järjestöt ovat tärkeitä, ennalta ehkäisevää työtä tekeviä toimijoita, jotka monesti perustavat toiminnan vapaaehtoisin ja talkootyöhön.

Hallitus, säästöjä ei kannata hakea sellaisista toiminnoista, jotka aiheuttavat vielä suuremmat kustannukset myöhemmin, ja sitä teidän hallituksenne järjestöleikkaukset ovat. Ministeri Rydman, miten te ajattelette, että sotejärjestöjen tekemää työtä voidaan korvata, paikata, ja eikö tätä työtä enää teidän mielestänne tarvita, kun se on leikattu alas?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

16.37 Sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin tässä järjestöjen saamassa rahoituksessa Suomessa kaiken kaikkiaan puhutaan siis satojen miljoonien eurojen vuotuisista tuista, ja niiden piirissä on hyvin monenlaisia järjestöjä. On todellakin niitä järjestöjä, jotka tekevät konkreettista, ennalta ehkäisevää työtä ja joiden työ on myöskin äärimmäisen arvokasta. Sen lisäksi on paljon sellaisia järjestöjä, joiden julkinen tukeminen ei välttämättä ole yhteiskunnallisesti aivan yhtä perusteltua.

Olemme leikanneet kyllä järjestötukia, mutta olemme pyrkineet kohdistamaan leikkaukset juuri sillä tavoin, että ne kohdistuisivat ennen kaikkea niihin järjestöihin, joiden yhteiskunnallinen rooli ei ole yhtä merkittävä. Mitä tulee esimerkiksi mielenterveyspuoleen, niin tämä on kuitenkin se hallitus, joka on kyennyt säättämään esimerkiksi terapiatakuun, ja mielenterveydestä huolehtimisella on luonnollisestikin merkittäviä vaikutuksia terveyteen monella muullakin, fyysisemmälläkin sairauden saralla. Eli järjestöavustuksia pitää arvioida, ja pitää myöskin kyetä priorisoimaan, mitkä järjestöt ovat sellaisia, joiden työ on kaikkein arvokkainta siinä ennalta ehkäisevässä työssä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska, olkaa hyvä.

16.39 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Siellä varmaan monella kotikatsomossa kilikilikellot soivat, kun kuuntelee ministeriä, koska emme edelleenkään saaneet vastauksia, aiotteko te tehdä lisäleikkauksia

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

vanhustenhoitoon. Onko siis kyse siitä, että te tuotte vielä uudet leikkauslistat, mitkä koskevat vanhustenhoitoa?

Täällä on hyviä esimerkkejä — hyviä huonoja esimerkkejä — nimenomaan tästä hoitajien tilanteesta, miten suomalaisia hoitajia on laitettu pihalle. Myöskin paikoissa, joissa on vain suomalaisia hoitajia, heitä on irtisanottu. Toivon, että te puututte tähän ja katsotte, mitä tilanteelle voidaan tehdä.

Toinen esimerkki tuli juuri tässä tunti sitten, kun pariskunnasta toinen lähetetään sadan kilometrin päähän kotoa hoivapaikkaan, ja kun ei ole käytössä autoa, ei ole julkista liikennettä, niin pariskunta erotetaan toisistaan. Miten tällaiseen aiotaan puuttua? [Perussuomalaisten ryhmästä: Se on se soteuudistus!] Asia ei ole vain hyvinvointialueiden, vaan hallitus ja ministerit huolehtivat siitä, että jokainen saa arvokasta hoitoa ja että rahoitustaso on riittävä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

16.40 Sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tällaiset kertomukset ovat sydäntä särkeviä. Meidän on hallituksen ja hyvinvointialueiden hyvässä yhteistyössä varmistettava se, että jokainen hoivaa tarvitseva, etenkin siellä elämän ehtopuolella, saa arvokkaan vanhuuden ja sellaisen hoivan, jonka on ansainnut.

Kuten olen lukuisissa puheenvuoroissani todennut, vanhusten hoiva ja turva ovat aivan keskeisellä prioriteettilistallani siinä, mitä tämän vielä jäljellä olevan hallituskauden puitteissa sosiaali- ja terveyssektorilla tullaan tekemään. [Krista Kiurun välihuuto] Luonnollisestikin sitten taas vastaavasti on tiedostettava se, että kun sosiaali- ja terveysmenot muodostavat sen leijonanosan julkisista menoista, niin kun me kaikki vasemmistoliittoa lukuun ottamatta olemme sitoutuneet siihen velkajarruun, niin ei ole mahdollista Suomessa yhdenkään hallituksen, ei nykyisen eikä tulevan, välttää sitä, että arvioimme myös sen sosiaali- ja terveyssektorin, millä tavoin käytämme resurssit mahdollisimman tehokkaasti ja fiksusti ja niin, että turva kohdistuu niille, jotka sitä aivan erityisesti tarvitsevat. Ja minun maailmassani [Puhemies koputtaa] ikääntynyt, monisairas väestö, jos jokin, on sitä. [Aki Lindén: Tehokkuus on eri asia kuin leikkaukset!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

16.41 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuolemantapaukset hoivakodeissa ovat järkyttäviä. Ne riipaisevat syvältä, ja ne tulee kaikki selvittää. Juuri uutisissa kerrottiin, että muun muassa tässä espoolaisessa hoivakodissa, jossa ikävä tapahtuma on sattunut, poliisi kyllä epäilee rikosta. Eliikkä asia on tutkinnassa, ja ne pitää tutkia perin juurin.

Arvoisa puhemies! Potilasvahinkoja ennaltaehkäistään ennakoimalla, ja perussuomalaisille on erittäin tärkeää, että hoitajilla on suomen kielen taito. Siitä ei ole kahta sanaa. Kyllä hoitajien pitää osata suomea. Se on potilasturvallisuuskysymys. Kysyisin työministeriltä tai opetusministeriltä, joka vastaatte kielikoulutuksesta opiskelijoille: Viikolla kuulin uutisen nepalilaisesta hoitajaopiskelijasta. Hän oli kahdessa vuodessa oppinut jo hyvän suomen kielitaidon. Millä tavalla me varmistamme, että me

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

saamme tällaisia opiskelijoita, jotka oikeasti sitoutuvat oppimaan sen kielen? Vain silloin voi mennä töihin hoitoalalle. [Veronika Honkasalon välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Talvitie, olkaa hyvä.

16.42 Tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Tämä on tärkeä asia. Meillä on ollut aikaisemmin niin, että englanninkielisissä sosiaali- ja terveystieteiden koulutuksissa ei ole vaadittu alkuvaiheessa eikä myöskään loppuvaiheessa sitä suomen kielen riittävää osaamista. Nyt on jo useamman vuoden, ainakin kahden vuoden ja kolmattakin vuotta, osassa ammattikorkeakouluja menty tällaisiin toiminnallisesti kaksikielisiin tutkintoihin. Se tarkoittaa siis käytännössä sitä, että koulutus alkaa englannin kielellä sosiaali- ja terveystieteillä, mutta heti tutkinnon alkuvaiheessa aletaan lisäämään systemaattisesti suomen tai ruotsin kielen opetusta osana sitä koulutuksen antamista. Eli englannin kielen opetus vähenee sinne loppuvaiheeseen, ja suomen tai ruotsin kielen opetus osana nimenomaan tätä muuta ammattiosaamiskielitä kasvaa. Tämä tarkoittaa sitä, että kun ammattikorkeakoulusta valmistuu, niin hoitajalla on riittävä suomen tai ruotsin kielen taito ja hänellä on kyky vastata sitten myöskin työelämän tarpeisiin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

16.44 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Rydman, olette uutena sosiaali- ja terveysministerinä todella paljon vartijana, ettekä te tule ansioitumaan pelkästään kovapintaisena taloudenpitäjänä, vaan teiltä odotetaan nyt sitä, että te huolehditte kansalaisten sosiaali- ja terveyspalveluista, niistä peruspalveluista, joihin tällä hetkellä luottamus horjuu todella huolestuttavalla tavalla. Enemmistö suomalaisista on menettänyt luottamuksensa vanhustenhoidon turvallisuuteen. [Mauri Peltokangas: Mistä te sen tiedätte?] Liian moni huonokuntoinen ikäihminen odottaa kotonaan puutteellisten kotipalvelujen turvin paikkaa hoivakodissa, ja nyt olemme saaneet näitä dramaattisia uutisia hoivakodeista, kuolemantapauksista.

Kysymys vanhuspalveluista on hyvin konkreettinen kysymys: Vastaako joku, kun turvapalveluranneke hälyttää? Toimiiko lääkejakelu? Onko riittävästi aikaa syöttämiseen tai henkilökohtaiseen hygieniaan? Tästä on kysymys, ministeri Rydman, ja teidän vastuullanne on huolehtia, että resurssit riittävät. Voitteko te nyt selvästi vastata kysymykseen: tuleeko vanhustenholtoon vielä lisäleikkauksia, vai voitteko te luvata suomalaisille, [Puhemies koputtaa] että luottamus palautuu, lisäleikkauksia ei tule, vai ettekö te mistään muualta [Puhemies koputtaa] löydä leikattavaa kuin vanhusten palveluista?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

16.45 Sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! En ole mielestäni missään yhteydessä sanonut, että vanhuspalvelut olisivat jotenkin erityisesti nyt leikkauksen kohteena, mutta jollakin merkillisellä tavalla [Krista Kiurun välihuuto] edustaja Tuppurainen kuitenkin saa sanottua, että ettekö te nyt mistään

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

muualta löydä leikkauksia. Voin, kuulkaa, luvata, edustaja Tuppurainen, että minulle on aika helppoa löytää leikkauskohteita vähän sieltä ja täältä, eivätkä vanhusten palvelut kyllä siellä ole leikkauslistan kärkipäässä todellakaan. [Krista Kiuru: Ohhoh!] Mutta sitten vastaavasti on todettava todellakin näin: kun me turvaamme niitä vanhushuoluita ja hoivaa ylipäättäänkin tässä yhteiskunnassa, niin meidän on varmistuttava siitä, että resurssit todella riittävät. Tekin olette, sosiaalidemokraatit, sitoutuneet tähän velkajarruun ja siihen menokehykseen, mikä meillä on, [Ben Zyskowiczin välihuuto] ja te joudutte, mikäli joskus vielä hallitusvastuussa olette, kohtaamaan myös sen realiteetin, että kustannuspaineita on hillittävä myös sosiaali- ja terveysmenojen puolella. Mutta olette täysin oikeassa siinä, että tässä ei lähdetä leikkaukset edellä vaan palvelut edellä, mutta ne palvelut on kyettävä toteuttamaan myöskin mahdollisimman resurssitehokkaasti, [Puhemies koputtaa] jotta valtio ei ajaudu maksukyvyttömyyteen. [Krista Kiuru: 4 300 hoitajaa pois vanhustenhuollosta tällä vaalikaudella! — Aki Lindénin välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

16.46 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Savon Sanomat uutisoi tänään: KYSin päivystyksen ruuhkat käyvät jo ylivoimaisiksi. Kymmenen vuotta yliopistollisen sairaalan päivystyksessä työskennellyt sairaanhoitaja kertoi näin: ”Ihmiset eivät halua hakeutua kauas hoitoon yöaikaan ja yrittävät sinnitellä kotona. He soittavat vasta viimeisillä voimillaan hätäkeskukseen, kun eivät enää pystyissä.”

Arvoisa puhemies! Tämän tilanteen taustalla ovat nämä Iisalmen ja Varkauden yöpäivystysten lakkautukset, jotka kokoomus, perussuomalaiset, kristilliset ja RKP ajoivat läpi, valitettavasti myöskin Salon ja Oulaskankaan osalta. Kyllä nyt on aika kantaa vastuuta myöskin tästä päätöksestä, ja kysyn vastaavalta sosiaali- ja terveysministeriltä: mikä on viestinne näille yöaikaan apua tarvitseville, niille ikäihmisille tai lapsiperheille, jotka eivät hakeudu hoitoon yöaikaan pitkän matkan vuoksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

16.47 Sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman (vastauspuheenvuoro): Nyt ensinnäkin, arvoisa herra puhemies, on todettava, että oppositiosta on levitetty kyllä monenlaista paikkansapitämätöntä pelottelua sen suhteen, mitä nämä yöpäivystysratkaisut käytännössä tarkoittavat. On syytä myöskin alleviivata sitä, että hallitukselta on ollut selvä valinta se, että yhtäkään sairaalaa ei ole tällä vaalikaudella lakkautettu, ei yhtäkään sairaalaa siitä huolimatta, että kustannuspaineet ja myöskin talouden tasapainottamiseen liittyvät tarpeet ovat olleet merkittäviä ja on ollut monia esityksiä siitä, millä tavoin kustannussäästöjä olisi saatu sairaalaverkkoa karsimalla. Mutta meidän valintamme on ollut se, että näin ei toimita. Tämän keskeinen tausta arvovalintana on ollut se, että hyvää hoivaa ja palvelua on saatava kaikkialla Suomessa. Totta kai on niin, että haja-asutusalueilla palvelut eivät ole yhtä lähellä kuin mitä ne ovat Helsingin keskustassa, mutta joka tapauksessa joka puolella Suomea on kyettävä elämään säällistä, turvallista elämää, jossa palvelut ovat kohtuullisen välimatkan päässä. [Aki Lindén: Pelkkää retoriikkaa!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vestman, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

16.49 **Heikki Vestman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Julkisuudessa on ollut järkyttävä tapaus, jossa ikäihminen kuristui hoivayksikössä vöihin ilmeisesti rajoitustoimen vuoksi. Suomalaisen oikeusvaltion kulmakiviin kuuluu se, että julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin, ja se, että ihmisen perusoikeuksia voidaan rajoittaa vain eduskunnan säätämällä täsmällisellä ja tarkkarajaisella lailla. Kuitenkin ikäihmisiin kohdistetaan hoivayksiköissä rajoitustoimia ilman asianmukaista lakiperustaa. Tämä johtuu siitä, että useampi hallitus, myös Marinin hallitus, epäonnistui valmistelemaan itsemääräämislain tänne eduskunnan käsittelyyn. [Krista Kiuru: Ja Sipilän hallitus jo, ja tämä myös!] — Useampi hallitus epäonnistui. [Eduskunnasta: Kannattaa kuunnella!] — Kyse on ikäihmisten oikeuksista, perusoikeuksista. Kyse on siitä, että näille rajoitustoimille tarvitaan oikeusvaltiossa lakiperusta, yhtenäiset säännöt, jotta hoivayksiköissä osataan toimia oikein. [Puhemies koputtaa] Perustuslakivaliokunta on huomauttanut itsemääräämislain kiireellisestä tarpeesta, [Puhemies: Kysymys?] ja myös oikeusasiamies on huomauttanut lain tarpeesta. Ministeri Rydman, saammeko tämän lain eduskuntakäsittelyyn tällä kaudella? [Ben Zyskowitz: Ei onnistunut Kiurulta! — Krista Kiuru: Eikä Sipilän hallitukselta eikä tältä hallitukselta!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

16.50 **Sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ne lakihankkeet, jotka hallituksen lainsäädäntösuunnitelmassa ovat, paras pyrkimyksemme on saada tuotua eduskuntaan käsittelyyn asianmukaisessa ajassa, ja sitten luotamme siihen, että eduskunnan valiokunnat niistä suoriutuvat sen mukaisesti kuin mitä niiden käsittely täällä asianmukaisesti edellyttää. [Välihuutoja]

Edustaja Vestman, te olette täysin oikeassa siinä, että tällaisissa tapauksissa sellaisilla rajoittamistoimenpiteillä, joita on välttämätöntä tehdä, täytyy olla myöskin täysi lakipohja. Ei ole mahdollista, että tällaisia rajoittamistoimia tehdään ilman että ne myöskin perustuvat täsmälliseen ja tarkkarajaiseen lakiin, ja perustuslakivaliokunnan puheenjohtajana olette tästä asiasta hyvin tietoinen ja asian päällä.

Ylipäättäänkin on niin, että meidän ikääntyvä väestömme ansaitsee arvokkaan vanhuuden, ja kaikista niistä kustannuspaineista huolimatta, mitä meillä on, tämä on meille keskeinen prioriteetti, ja sitä tietysti varmistetaan osaltaan sillä, että meillä on osaava, kielitaitoinen ja tehtävässään toimimaan kykenevä hoivahenkilöstö. [Krista Kiuru: Ei ole tulossa!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

16.51 **Pia Lohikoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Moni suomalainen on alkanut pelätä vanhuutta. Minulle kirjoitti eilen eräs vanhustenhoitaja näin: ”On helppo sanoa, että mitoitukset ovat kunnossa paperilla. On vaikeampi katsoa arkea silmiin. Kun yksi hoitaja vastaa yhdeksästä hoidettavasta vanhuksesta aamuvuorossa yksin, kyse ei ole työntekijän osaamisesta. Jokainen hoivapalveluissa asuvista tarvitsee apua perushoidossa — lääkityksessä, hygieniassa, ravitsemuksessa ja siirtymissä.”

Hallitus on leikannut hoitajamitoitusta, jolla turvataan riittävän henkilöstön määrä vanhustenhoivassa. Kyse on tuhansien hoitajien siirtämisestä työttömyyskortistoon. Tammikuussa ministeri Juuso paheksui hyvinvointialueita niiden noudattaessa hallituksen

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

heikentämää hoitajamitoitusta. Nyt ministeriksi vaihduitte te, arvoisa ministeri Rydman, ja kerroitte, että ei ole ongelma leikata lisää sotepalveluista. Kysynkin: aiotteko te jättää vanhushoivan rauhaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

16.52 Sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edelleenkin täytyy alleviivata sitä, että tämä hallitus tämän hallituskauden aikana lisää hyvinvointialueiden rahoitusta 4 000 miljoonalla eurolla. [Ben Zyskowitz: Kuulitteko? — Aki Lindén: Ei tämä hallitus sitä lisää! Se perustuu edelliseen hallitukseen!] Se, että me sen lisäksi pyrimme kuitenkin hillitsemään menojen kehitystä, on juurikin sitä, mihin eduskuntakin on sitoutunut teidän puolueettanne lukuun ottamatta, että hillitsemme menojen kasvua tilanteessa, jossa hoivan tarvekin kasvaa.

Mitä tulee sitten siihen asiaan, mistä aloititte, olette täysin oikeassa, että on kaksi täysin eri asiaa, että paperilla on jokin hoitajamitoitus ja sitten se, mikä on käytäntö siellä kentällä. Kyllä voidaan kirjata erittäin rajoittavia ja tiukkoja hoitajamitoituksia, mutta monessakaan tapauksessa se ei ole se paras tapa hoitaa ja järjestää sitä, että hoiva todella on siellä, missä sitä tarvitaan. Silloin kun meillä on pikkasen joustoa, niin silloin pystytään tarkoituksenmukaisesti ohjaamaan myöskin henkilökuntaa. Mutta edelleenkin kiinnitän huomiota siihen, että noin puolessa tapauksista tällä hetkellä hoitajamitoitus on korkeampi kuin se vähimmäistaso 0,6.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja viimeinen lisäkysymys tähän aiheeseen liittyen, edustaja Laine-Nousimaa, olkaa hyvä.

16.54 Hanna Laine-Nousimaa sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysministeri Rydman, koko tämän tunnin aikana te ette ole kertonut, miten kohdennatte nämä 100 miljoonan euron lisäsäästöt, joista olette niin innokkaasti luvannut pitää kiinni, ne säästöt, jotka tarkoittavat vanhusten arjessa heikennyksiä puhtauteen, ruokaan, henkilökunnan läsnäoloon ja yhteisöllisyyteen. [Juho Eerolan välihuuto] Kaikki tekijät vanhusten arjessa ympärivuorokautisessa hoivassa heikkenevät, mikäli leikkauksia sinne kohdistetaan, ovat ne ministerin listalla sitten missä kohdassa tahansa. Nyt teillä on, ministeri Rydman, viimeinen tilaisuus kertoa, miten nämä säästöt tulevat näkymään suomalaisten vanhusten hoidossa.

Arvoisa puhemies! Kysynkin ministeri Rydmanilta: aiotteko puolustaa kehysriihessä suomalaista vanhustenhoitoa ja säästää meidän ikäihmisemme ministeri Purran saksilta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

16.55 Sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin, käsittääkseni teidänkin puolueenne, sosiaalidemokraatit, on sitoutunut ihan samoihin saksiihin kuin kaikki muutkin puolueet täällä vasemmistoliittoa lukuun ottamatta, [Krista Kiuru: Ei me kyllä näihin saksiihin olla sitouduttu!] ja joudumme olemaan niiden taloudellisten realiteettien puitteissa, joissa valitettavasti olemme.

Mutta sitten, mitä tulee vanhuspalveluihin, niin kuten olen lukemattomissa puheenvuoroissa tällä kyselytunnilla todennut, vanhuspalveluista huolehtiminen on

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

henkilökohtaisella työlliställani aivan keskeinen prioriteetti, ja teillä on kummallinen ajatus siitä, että jostakin syystä leikkaukset olisivat kohdistumassa juuri sinne. [Veronika Honkasalon välihuuto — Välihuuto vasemmalta] En varmasti kerro tällä kyselytunnilla sitä, mihin ratkaisuihin hallitus päätyy sopeutustoimenpiteissään huhtikuun kehysriihessä. Niiden aika on sitten omana aikanaan, mihin ne sopeutustoimenpiteet kohdistuvat, mutta voimme jatkaa varmastikin tästä tenttaamista läpi näiden kyselytuntien aina sinne huhtikuuhun asti. Näistä tarkemmista kohteista kerrotaan sitten, kun sen aika on, [Juho Eerolan välihuuto] mutta ei varmaankaan juuri kyselytunnilla, ennen kuin asiat ovat päätettyjä ja julkisia. [Suna Kymäläinen: Vedätekö 50 miljoonan leikkaukset pois?]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.7. Suullinen kysymys velkajarrusta (Susanne Päivärinta kok)

Suullinen kysymys SKT 30/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys, edustaja Päivärinta, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.56 **Susanne Päivärinta kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Vielä eilen kaikki puolueet vasemmistoliittoa lukuun ottamatta sitoutuivat velkajarruun. Ja nyt, kun minä kuuntelen näitä puheita täällä, herää epäily, unohtuiko tuo lupaus vuorokaudessa. [Mauri Peltokangas: Ei ne tiennyt edes, mitä siellä lukee!] Viime hallituskaudella ei ollut minkäänlaisia jarruja. Velkaa otettiin surutta, mikä osaltaan on kasvattanut Orpon hallituksen sopeuttamisurakkaa, ja tuo työ, kuulkaa, jatkuu. VM:n tuoreet alijäämäennusteethan ovat aivan järkyttäviä, ja luvut olisivat vielä karneampia, jos me emme olisi toimineet. Sen takia onkin aivan käsittämätöntä, että oppositio on koko kolme vuotta vastustanut kaikkia sopeutustoimia, kaikkia rakenteellisia uudistuksia. [Miapetra Kumpula-Nattrin välihuuto] Tukia, hyvä oppositio, on helppo vaatia, mutta toivon, että te tiedätte, että meidän julkiset menot ovat EU:n ykkösluokkaa, jo noin 59 prosenttia suhteessa bkt:hen, ja se on selvää, että näin ei voi jatkaa.

Valtiovarainministeri Purra, kysynkin teiltä: miten hallituksen vastuullinen politiikka ja velkajarru tulevat takaamaan suomalaisille ja myös meidän vanhuksillemme hyvän turvan, tulevaisuuden [Puhemies koputtaa] ja hoivan? [Miapetra Kumpula-Natri: Ei kun ne käytetään vauraille!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.57 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustajan kuvaus tästäkin kyselytunnista on valitettavasti juuri se, jota me olemme saaneet käytännössä koko hallituskauden todistaa. Nyt, kun kaikki puolueet vasemmistoliittoa lukuun ottamatta ovat sitoutuneet velkajarruun ja nämä luvut todellakin ovat hirmuisia, se aiheuttaa juuri sen, että tämän hetken sopeutustoimia tai meidän

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

uudistuksia vastustetaan yhdessä paikassa ja sitten toisaalla kerrotaan jälleen, että ollaan sitouduttu korjaamaan julkista taloutta.

Tämä puhe on tietenkin helppoa opposition suunnalta, mutta se, mistä itse kannan huolta, on se, että se on valheellista. Ei ole mahdollista, ei ole mahdollista, samaan aikaan vastustaa kaikkia toimenpiteitä ja olla kuitenkin sitoutunut näihin velkajarrutoimiin.

Edustaja Kiuru äsken yhdessä tämän kyselytunnin monista välihuudoistaan huusi, että hän ei ole sitoutunut Purran saksiin. [Krista Kiurun välihuuto] Mutta ne tarpeet, mitä velkajarru sisältää ensi kaudelle, ovat valitettavasti [Puhemies koputtaa] suurempia kuin se, mitä tämä hallitus on tehnyt.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.8. Suullinen kysymys hyvinvointialueiden rahoituksesta (Anne Rintamäki ps)

Suullinen kysymys SKT 31/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.58 **Anne Rintamäki ps:** Arvoisa puhemies! Oppositio kritisoi tapansa mukaan kaikkia toimia, ilmeisesti ymmärtämättä alkuunkaan, kuinka haastava julkisen talouden tilanne Suomella on. SDP tarjoaa vaihtoehtobudjetissaan hyvinvointialueille 200:aa miljoonaa euroa sekä alijäämien kattamista ilman määräraikaa tai laskelmia kustannuksista. Keskusta esitti budjettikäsittelyn yhteydessä jopa alijäämien osittaista anteeksiantoa. Tämä hallitus korjaa vasemmistopuolueiden keskustan tuella kätilöimää epäonnistunutta ja epäoikeudenmukaista rahoitusmallia kantaen samalla vastuun talouden kantokyvystä. Hyvinvointialueille vuosittain maksettava valtionrahoitus on kasvanut vuodesta 23 vuoteen 26 yhteensä noin neljä miljardia eli 4 000 miljoonaa euroa koko maan tasolla. Se on enemmän kuin liikenne- ja viestintäministeriön koko budjetti. Arvoisa pääministeri Orpo, kertoisitteko vielä, miksi näitä toimia tehdään? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

17.00 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysytte, miksi tehdään säästötoimia. Luonnollisesti me joudumme tekemään säästötoimia siksi, että silloin kun hallitus aloitti, Suomen velkakäyrät näyttivät suoraan ylöspäin, ja jos siihen ei olisi määrätietoisesti puututtu, niin se matka olisi jatkunut suoraan ylöspäin. Se olisi johtanut siihen, että meidän hyvinvointimme pohja olisi rapautunut, ja siksi me ollaan tehty näitä määrätietoisia toimia. Nyt kun me ollaan tehty tämä velkajarrusopimus, niin sillä me takaamme sen, että tämä vastuullinen taloudenpito myös jatkuu, koska Suomen vaikeudet olivat niin syviä — ne olivat niin syviä, että yksi vaalikausi ei riitä niiden korjaamiseen.

Mutta kaikki me tiedämme sen, että se todellinen ja lopullinen ratkaisu on kuitenkin se, että meidän pitää saada aikaan kasvua, talouden kasvua, ja nyt keskitytään siihen, että

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

talous kasvaa, investointeja syntyy, ihmiset saavat työtä. Vain sitä kautta me voidaan rahoittaa tulevaisuudessakin meidän tärkeä hyvinvointiyhteiskunta.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Henrik Vuornoksen vapautuspyyntö perustuslakivaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 8/2026 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 27.2.2026 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 27.2.2026 kello 10.

4. Eduskunnan oikeusasiamiehen kertomus vuodelta 2024

Kertomus K 17/2025 vp

Valiokunnan mietintö PeVM 1/2026 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 1/2026 vp. Nyt päätetään kannanotosta kertomuksen johdosta. — Keskustelu. Perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Vestman. — Totean, että paikalla on kommentoimassa myös oikeusasiamies Jari Råman.

Keskustelu

17.02 **Heikki Vestman kok** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Käsittelyssä on siis perustuslakivaliokunnan mietintö eduskunnan oikeusasiamiehen kertomuksesta vuodelta 2024. Mietintö on yksimielinen. Muille valiokunnille varattiin tilaisuus antaa lausunto kertomuksesta. Sivistysvaliokunta antoi perustuslakivaliokunnalle lausunnon, jossa kiinnitettiin huomiota muun muassa alaikäisten vankien ja eräiden huostassa olevien lasten mahdollisuuksiin koulunkäyntiin ja opiskeluun.

Hyvin vakiintuneeseen käytäntöön perustuen perustuslakivaliokunta ei ole mietinnössään arvioinut oikeusasiamiehen yksittäisiä ratkaisuja tai kannanottoja. Oikeusasiamiehen kertomus sisältää oikeusasiamiehen ja apulaisoikeusasiamiesten puheenvuorot, yleiskatsauksen oikeusasiamiesinstituutioon kertomusvuonna sekä jaksot perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisesta ja laillisuusvalvonnasta asiaryhmittäin.

Kertomuksesta saa selkeän käsityksen oikeusasiamiehen toiminnasta ja laillisuusvalvonnassa esiin tulleista ongelmista. Kertomukseen sisältyvät vakiintuneen käytännön mukaisesti myös oikeusasiamiehen ja apulaisoikeusasiamiesten puheenvuorot.

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

Arvoisa puhemies! Kanteluita saapui kertomusvuonna 6 088. Kanteluiden määrä vuonna 2024 laski yli tuhannella kantelulla vuodesta 23. Kertomusvuonna ratkaistiin 6 286 kantelua. Vuoden lopussa on saavutettu kanteluiden enintään yhden vuoden käsittelyaikataavoite. Omia aloitteita ratkaistiin 72. Kanteluista ja omista aloitteista noin 14 prosenttia johti oikeusasiamiehen toimenpiteisiin. Tarkastuksia tehtiin 77.

Perustuslakivaliokunnan saamassa selvityksessä on tehty selkoa kanteluasioiden ratkaisuvallan delegoimista koskevista mahdollisista sääntelytarpeista. Mahdollisia sääntelytarpeita on valiokunnan saamassa selvityksessä arvioitu sen kannalta, voitaisiinko oikeusasiamiehelle ja apulaisoikeusasiamiehille vapauttaa enemmän aikaa oikeudellisesti haastavampien asioiden käsittelyyn. Perustuslakivaliokunnan mielestä tältä osin vaikuttaisi olevan syytä selvittää tarkemmin eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain mahdollisia muutostarpeita.

Puhemies! Perustuslakivaliokunnan kannanottoehdotus on, että eduskunnalla ei ole huomautettavaa kertomuksen johdosta.

On hienoa, oikeusasiamies Råman, että olette täällä keskustelussa paikalla. Tämä kertomus on perinteisesti herättänyt paljon keskustelua salissa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, edustaja Vestman. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

17.05 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Turvallinen yhteiskunta rakentuu siitä, että kansalaiset voivat luottaa siihen, että oikeudet toteutuvat, viranomaiset toimivat oikein. Tähän meidän on voitava luottaa myös silloin, kun kukaan ei katso. Eduskunnan oikeusasiamiehen työ on tässä keskiössä. Se on osa suomalaista oikeusvaltiota ja demokratiaa. Oikeusasiamiehen kertomus vuodelta 2024 osoittaa jälleen kerran, että perusoikeuksien ja hyvän hallinnon turvaaminen vaatii jatkuvaa valvontaa. Turvallisuus ei ole vain poliisin, Puolustusvoimien tai pelastustoimen vastuulla. Se on myös hallintoa, palveluja ja viranomaistoimintaa, joka näkyy ihmisten arjessa, erityisesti silloin, kun ihmiset ovat heikoimmassa asemassa.

Arvoisa puhemies! Ollos huoleton, poikas valveil on. Turvallisuutemme ei synny valvomatta. Meidän on oltava valppaina ja valmiina. Tärkeässä roolissa on viranomaisten varautuminen ja valmius häiriötilanteisiin. On ensisijaista, että myös poikkeusoloissa perusoikeudet toteutuvat. Oikeusasiamiehen kertomus korostaa, että varautumissuunnitelmien on oltava kunnossa ja että heikommassa asemassa olevien, kuten vammaisten henkilöiden ja vanhusten, palveluiden jatkuvuus on taattava. Tässä on kyse ihmisten arjen turvallisuudesta, joka ei saa katketa kriisin hetkellä. Toisaalta yhteiskuntamme on uskottava tulevaisuuteen. Emme voi unohtaa lasten ja nuorten oikeuksia. Kertomuksessa tuodaan esiin huoli siitä, että lapsen edun ensisijaisuus ei kaikissa kunnissa tai hyvinvointialueilla toteudu. Kun puhumme lasten turvallisuudesta, puhumme oikeudesta koulunkäyntiin, hoivaan, tukeen ja turvaan. Lapsen oikeuksien toteutuminen on yhteiskunnan pitkän aikavälin turvallisuuden ehto.

Arvoisa puhemies! Oikeusasiamiehen kertomus osoittaa, että meillä on edelleen paljon tehtävää turvallisuuden puolesta. Se kertoo paitsi niistä hetkistä, joissa järjestelmä toimii, myös tilanteista, joissa turvallisuus on säröillä. Tällaisen työn kautta mekin näemme paremmin, millaisia toimia yhteiskuntamme turvallisuus tässä ajassa meiltä vaatii. Haluan kiittää oikeusasiamiestä ja hänen toimistoaan arvokkaasta työstä sekä

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

perustuslakivaliokuntaa kertomuksen huolellisesta käsittelystä. Se on meille tärkeä muistutus siitä, että turvallisuus ei ole vain fyysistä suojaa vaan oikeuksien toteutumista arjessa tasapuolisesti riippumatta iästä, asemasta tai voimavaroista. Toivon, että kertomuksen havaintoja hyödynnetään huolellisesti hallinnon kehittämisessä, jotta voimme tehdä Suomesta entistä turvallisemman jokaiselle kansalaiselle. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

17.09 Jaana Strandman ps: Arvoisa puhemies! Perustuslain mukaisesti eduskunnan oikeusasiamies antaa vuosittain kertomuksen toiminnastaan sekä lainkäytön tilasta eduskunnalle. Vuoden kertomus tarjoaa kattavan kuvan kansalaisten oikeusturvan toteutumisesta ja niistä haasteista, joita viranomaistoiminnassa edelleen esiintyy.

Tilastojen perusteella kehitystä on tapahtunut myönteiseen suuntaan. Kanteluiden määrä on vähentynyt aiemmasta. Asioita on ratkaistu paljon, ja käsittelyajoissa on saavutettu asetettu tavoite. Tämä kertoo toiminnan tehostumisesta ja sitoutumisesta oikeusturvan toteuttamiseen.

Samalla on perusteltua arvioida lainsäädännön mahdollisia muutostarpeita, jotta oikeusasiamiehelle ja apulaisoikeusasiamiehille vapautuisi enemmän aikaa oikeudellisesti vaativimpien asioiden käsittelyyn.

Arvoisa puhemies! Koulutusta koskeissa kanteluissa korostuvat oppimisen tuen riittävyys, turvallinen opiskeluympäristö, kiusaamiseen puuttuminen sekä yhteistyö huoltajien kanssa. Puutteita hyvässä hallinnossa ja päätöksenteossa havaitaan edelleen erityisesti erityistä tukea ja yksilöllisiä opetusjärjestelyjä koskeissa asioissa. Nämä kysymykset koskettavat suoraan lasten ja nuorten perusoikeuksia. Jokaisella oppijalla tulee olla oikeus turvalliseen koulupäivään, asianmukaiseen tukeen ja oikeudenmukaiseen kohteluun.

Nykyhallitus on osoittanut perusopetuksen oppimisen tukeen 200 miljoonaa euroa, ja tämä on kohdentunut kunnille yleiskatteellisena rahoituksena. Kuntien päättäjiä tulee kiittää huolehtia siitä, että rahoitus kohdentuu kuntien tärkeimpään tehtävään, koulutukseen. Tulevaisuuden osaamisen pohja tehdään perusopetuksessa.

Arvoisa puhemies! Oikeusasiamiehen omat aloitteet ja tarkastukset nostavat esiin myös haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien tilanteen, kuten alaikäisten vankien ja huostassa olevien lasten mahdollisuudet koulunkäyntiin. Tällaiset havainnot muistuttavat, että oikeusvaltion toimivuutta mitataan erityisesti siinä, miten heikoimmassa asemassa olevien oikeudet toteutuvat.

Arvoisa puhemies! Kertomus osoittaa, että laillisuusvalvonta toimii ja tuottaa tuloksia, mutta kehittämistyölle on edelleen tarvetta. Havaittuihin epäkohtiin tulee reagoida viivytyksettä, lainsäädäntöä tarkastella avoimesti ja viranomaisten osaamista vahvistaa, jotta perusoikeudet toteutuvat jokaisen arjessa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nieminen, olkaa hyvä.

17.12 Mira Nieminen ps: Arvoisa puhemies! Eduskunnan oikeusasiamiehen kertomus vuodelta 2024 on hyvin selkeä kokonaisuus ja antaa tärkeän ja ajankohtaisen kokonaiskuvan yhteiskunnan eri toimijoiden, kuten myös poliisin ja muiden

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

turvallisuusviranomaisten, toiminnasta oikeusvaltion näkökulmasta. Kertomuksen keskeisenä ajatuksena nousee itselleni se, että vaikka hyvin paljon tehdään, niin vielä on tehtävääkin, ja että turvallisuutta on pyrittävä vahvistamaan, tietysti perusoikeuksia kunnioittaen ja lain tarkkoja rajoja noudattaen.

Arvoisa puhemies! Omasta taustastani johtuen nostankin omalta alaltani ja poliisin toiminnasta keskeisimmän näkemyksen: Ei ole enää uusi puheenaihe se, että poliisin tehtäväkenttä on laajentunut ja monimutkaistunut. Järjestäytynyt ja kansainvälinen rikollisuus, digitaaliset toimintaympäristöt sekä hybridivaikuttaminen asettavat viranomaisille kovia paineita. Oikeusasiamies kuitenkin muistuttaa, että muuttunut turvallisuusympäristö ei poista velvollisuutta toimia täsmällisen toimivallan ja riittävän valvonnan puitteissa. Tämä on totta, ja se ylläpitää kansalaisten luottamusta oikeusjärjestelmään. Kertomuksessa kiinnitetään huomiota erityisesti poliisin salaisiin tiedonhankintakeinoihin, pakkokeinojen käyttöön ja viranomaisten tiedonvaihtoon. Näissä kysymyksissä oikeusasiamies korostaa ennakollisen laillisuusvalvonnan, dokumentoinnin ja jälkikäteisen valvonnan merkitystä. Kansalaisten luottamus turvallisuusviranomaisiin rakentuu siitä, että oikeuksiin puuttuminen on välttämätöntä, oikeasuhtaista ja laissa täsmällisesti säädettyä. Sitä huolellisempi ja tarkempi näissä siis tulee olla, mutta ne eivät saa yksin muodostua myöskään esteeksi rikostorjunnalle, sillä muuttunut toimintaympäristö ja esimerkiksi teknologia asettavat uusia haasteita turvallisuudelle ja myös antavat uusia aseita rikollisten käyttöön.

Arvoisa puhemies! Erityisesti pitkittyneet esitutkinnat ja käsittelyajat nousevat toistuvasti esiin, ja tästä ongelmasta emme ole pääsemässä eroon. On tärkeää sanoa tämä suoraan, että useimmiten niiden taustalla ei ole haluttomuus hoitaa asioita vaan riittämättömät resurssit suhteessa tehtävien määrään ja vaativuuteen. Kun samaan aikaan rikollisuus monimutkaistuu, digitalisoituu ja kansainvälistyy, tutkintatyö vaatii aiempaa enemmän aikaa, osaamista ja henkilöstöä. Kertomuksen viesti ei kuitenkaan ole, että poliisi toimisi välinpitämättömästi tai laista piittaamattomasti, vaan että järjestelmä on monin paikoin kuormittunut äärimmilleen. Poliisin resurssit olisi pitänyt turvata jo aikaa sitten pitkäjänteisellä ja yli hallituskausien tehtävällä suunnittelulla sekä seuraamalla muun muassa pohjoismaista ja eurooppalaista kehitystä, jossa Suomessa olemme jääneet jälkeen. Nyt sitä ollaan onneksi paikkaamassa, mutta lisäys ei riitä tarpeeseen, ja työ on hidasta.

Arvoisa puhemies! Resurssit eivät tarkoita vain poliisin lukumäärää vaan myös tutkintahenkilöstöä, erikoisosaamista, esimerkiksi kykyä käsitellä digitaalisia todisteita, sekä aikaa tehdä työ huolellisesti. Jos näistä tingitään, seurauksena on juuri se, mihin oikeusasiamies kertomuksessaan toistuvasti kiinnittää huomiota, ja tutkinnan laatu heikkenee ja kuormittaa syyttäjiä sekä tuomioistuinlaitosta osaltaan. Onkin siis panostettava siihen, että hallituksen tekemillä esityksillä tutkintojen sujuvuuden ja tiedonkulun lisäämiseksi on aito vaikutus poliisin arjen työhön, samalla kun uusien velvoitteiden ohessa muistetaan täydentää resursseja ja antaa niihin myös euroja. Mutta tämä tilanne tulee siis säilymään ennallaan, joten oikeusasiamies muistuttaa aivan oikein, että kohtuullinen käsittelyaika on perusoikeus. Tämä koskee rikoksen uhria, epäiltyä ja koko oikeusjärjestelmän uskottavuutta.

Arvoisa puhemies! Perustuslakivaliokunta on omassa linjassaan korostanut, että kun poliisin toimivaltuuksia laajennetaan esimerkiksi tiedonhankinnassa, tiedonvaihdossa tai digitaalisessa ympäristössä, on samanaikaisesti huolehdittava tosiasiallisista edellytyksistä käyttää näitä valtuuksia lainmukaisesti ja hallitusti. Ilman riittäviä resursseja kasvaa riski

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

virheisiin, ylilyönteihin ja myös siihen, että valvonta jää jälkeen. Luotettava poliisi ja vahva oikeusvaltio kulkevat käsi kädessä.

Arvoisa puhemies! Oikeusasiamiehen kertomus muistuttaa meitä lainsäätäjiä vastuustamme. Turvallisuutta ei rakenneta vain uusilla valtuuksilla vaan myös hyvällä hallinnolla ja oikeusvaltioperiaatteiden noudattamisella. Pidän tärkeänä, että eduskunta suhtautuu oikeusasiamiehen havaintoihin ajatuksella, niin että ne palvelisivat ja tukisivat tulevaa lainsäädäntötyötä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

17.18 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Oikeusasiamiehen kertomus on tälläkin kertaa erittäin, erittäin hyvä kokonaisuus siitä, missä tällä hetkellä ollaan suomalaisessa hallinnossa ja sen toteutumisessa, ja tämä hyvin kuvaa sitä tilannetta. Noin 6 000 asiaa on tullut laillisuusvalvontaan, ja niitä on ratkaistu suurin piirtein sama määrä, mikä kertoo siitä tilanteesta.

Arvoisa puhemies! Halusin ottaa tämän puheenvuoron, tämän yhden kohdan, jossa kokonaisuudessaan vedetään hyvin yhteen sitä, missä meillä on puutteita perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisessa. Oikeusasiamies on tässä nimenomaan nostanut esiin niitä, mitä on havaittu tässä, havaintoja vuosien varrelta, ja ne kohdat, jotka täältä nyt nostan, muistuttavat meitä siitä, kuinka tärkeästä asiasta tässä on kysymys:

1) Puutteet vanhusten oloissa ja kohtelussa. Siellä puhutaan hoivahenkilökunnan puutteesta, johtamisen ongelmista ja kuntoutuksesta, wc-käymisistä ja kaikista muista tämäläisyyksistä asioista, jotka ovat inhimillisiä asioita, jos ne eivät toteudu.

2) Puutteita lastensuojelun toteutumisessa. Hyvinvointialueitten lastensuojelun yleinen voimavarojen puute ja erityisesti pätevien työntekijöiden huono saatavuus ja vaihtuvuus on nostettu siinä keskiöön.

3) Vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutuksen puutteet. Tässä yhdenvertaiset osallistumismahdollisuudet eivät toteudu, ja toimintojen esteettömyydessä on huomauttamista.

4) Maahanmuuttajaviraston pitkät käsittelyajat. Käsittelyt ovat ruuhkautuneet, ja käsittelyajat ovat hyvin pitkiä.

5) Vankien ja tutkintavankien olojen ja kohtelun epäkohdat. Siellä toimintojen vähäisyys on keskiössä.

6) Terveyspalvelujen saatavuuden ja lainsäädännön puutteet. Terveyspalvelujen järjestämisessä on puutteita, ja ne toistuvasti esiintyvät palvelujen järjestämisen vaikeutena ja potilaiden vaikeutena päästä hoitoon kohtuullisessa ajassa.

7) Perusopetuksen opiskeluympäristössä, päätöksenteossa ja opiskeluhuollossa on puutteita. Oppilaiden oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön sekä riittävään oppimisen ja koulunkäynnin tukeen ei aina toteudu. Siitä lähtevät nämä huomiot.

8) Oikeusprosessien pitkä kesto ja oikeuslaitoksen rakenteellisen riippumattomuuden puutteet. Oikeudenkäyntien viivästyminen on Suomessa edelleen iso ongelma.

9) Ongelmat hyvän hallinnon ja julkisuuden toteutumisessa. Hyvän hallinnon ja julkisuusperiaatteen toteutuminen on eri hallinnonaloilla ongelma.

10) Perus- ja ihmisoikeusloukkausten ennaltaehkäisyssä ja hyvittämisessä on puutteita, eli säädöspohja on vajavainen.

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

Tämäntyyppiset asiat on oikeusasiamies nostanut täällä esiin, ja se kertoo siitä, että kyllä tällä hallinnolla ja meillä on paljon töitä tässä tehtävänä. Siitä kiitän, että nämä on täällä keskitetysti nostettu esiin, että niitä sitten myöskin eri hallinnonaloilla käsitellään. Muutenkin tämä 280-sivuinen kirja, joka kuvaa näitä yksittäisiäkin tapauksia ja muita, on erinomainen yhteenveto siitä, miten meidän hallintomme toimii. Valtaosin se toimii hyvin, mutta meillä on myöskin paljon vielä tehtävää. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

17.22 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä on perustuslakivaliokunnan mietintö oikeusasiamiehen kertomukseen. Vanhusten oikeuksien toteutumisen valvonta on osa oikeusasiamiehen tehtäviin kuuluvaa perus- ja ihmisoikeuksien edistämistehtävää, ja tavoitteena on edistää vanhusten ihmisarvon ja perus- ja ihmisoikeuksien kunnioittamista ja valvoa toiminnan lainmukaisuutta. Olemme viime aikoina kuulleet surullisia uutisia vanhustenhoidosta, kuolemantapauksista, joita jopa poliisi tutkii. On tärkeää, että oikeusasiamies jatkaa ponnekkaasti vanhustenhuollon valvontaa, ja kertomuksessa kerrotaankin, että olette muun muassa tehneet ennalta ilmoittamattomia tarkastuskäyntejä vanhusten- ja vammaistenhoivayksiköihin. Se on äärettömän tärkeää, ja kiitos siitä.

Apulaisoikeusasiamies on kannanotossaan korostanut, että vanhustenhuollon työntekijän toimintavelvollisuus on se, että mikäli he huomaavat, ettei lakia noudateta tai asiakkaan välttämätön huolenpito on vaarassa, niin siitä tulisi ilmoittaa. Toivoisinkin, että henkilöstöllä olisi uskallusta ja voimia ja mahdollisia väyliä kertoa näistä näkemistään tapauksista, ja toivoisin, että siihen kiinnitetään jatkossa paljon huomiota.

Rajoitustoimia tehdään ikäihmisten ja vammaisten hoidossa, ja siinäkin on yksi tapaus tullut julkisuuteen, missä vanhus on kuristunut kuoliaaksi hoivayksikössä. Elikkä me tarvitsemme lain liittyen näihin rajoitustoimiin. Asia on kirjattu myös hallitusohjelmaan. Asia on vaativa ja pitkäkestoinen, ja se ollaan tekemässä vaihteittain. Miten kommentoisitte tätä rajoitustoimilakia, mitä me kiireisesti tarvitsemme, ja myös sitä, millä tavalla omavalvontaa voitaisiin parantaa hoivayksiköissä, ja voisiko oikeusasiamies tehdä jotakin sen eteen, että omavalvontaan kiinnitettäisiin entistä enemmän huomiota? Sehän perustuu siihen hoivayksikön omaan toimintaan, huolellisuuteen ja luottamukseen ja siihen, että epäkohdat huomataan, kirjataan, rekisteröidään ja niihin mahdollisesti puututaan. Mutta jos asiat jäävät pimentoon, niin mikään ei koskaan parane.

Oikeusasiamiehen toiminta on hyvää ja tärkeää, mutta välttämättä kaikki räikeimmät asiat eivät nouse esille. Kaikki eivät myöskään kykene tekemään kanteluja. Kertomuksen mukaan niitä saapui kertomusvuonna 6 088. Kanteluiden määrä on laskenut, mutta kaikki eivät kuitenkaan kykene niitä tekemään, vaikka olisikin syytä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pauli Kiuru, olkaa hyvä.

17.25 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Arvostan oikeusasiamiehen toimintaa, instituutiota, se on tärkeä tehtävä tässä yhteiskunnassa. Todellakin valvontaa tarvitaan, kun yhteisistä rahoista ja yhteisistä palveluista on kysymys, sellaisilla toimialoilla, missä väärinkäytökset ovat mahdollisia, ellei valvontaa harjoiteta. Valvontaa pitää tietysti olla monella eri tasolla. Kantelu-oikeutta, jota sangen laajasti käytetään, vaikka se määrä on

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

vähän laskenut, pidän myös tärkeänä. Kanteleminenhan on veloituksetonta, ja sitä selvästi myös kunnioitetaan. Itse olen tehnyt yhden kantelun oikeusasiamiehen toimistolle, ja siinä tapauksessa kohteena oli hyvinvointialue Pirkanmaalla. Pelkkä kantelun tekeminen johti siihen, että hyvinvointialue tarkasteli omaa toimintaansa ja muutti tapaansa selvittää ikäihmisten näkemyksiä eri tavalla kuin oli aikaisemmin tehnyt. Eli pelkästään kantelun tekeminen johti muutokseen.

Tiedusteluvalvontavaliokunnassa, jossa olen saanut tehdä töitä noin seitsemän vuotta, oikeusasiamies on läheinen yhteistyötaho valiokunnalle. Oikeusasiamiehen tehtävänä on valvoa perus- ja ihmisoikeuksia ja raportoida näkemyksistään ja havainnoistaan valiokunnalle — erittäin tärkeä tehtävä, kun otamme huomioon sen, minkälaisia oikeuksia tiedusteluvalvontaviranomaisilla on. Luotan heidän ammattitaitoonsa, mutta kun oikeudet ovat laajat, niin monipolvista valvontaa tarvitaan, ja oikeusasiamies on tehnyt siinä tärkeän tehtävän.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

17.27 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Eduskunnan oikeusasiamies on tehtävissään tietenkin itsenäinen ja on laillisuusvalvoja parhaasta päästä. Hän valvoo julkisen vallan käyttöä, viranomaisten toiminnan laillisuutta sekä perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista. Tämä on perustehtävä. Kun tässä muutamia vuosia sitten lainuudistuksella tarkennettiin sekä oikeusasiamiehen että oikeuskanslerin tehtävien aloja, näin ollen tämä kenttä selkeni paljon ja näin ollen saatiin tehoa tähän toimintaan. Kuten tässä kertomuksessa ihan oikein kerrotaan, on saavutettu viime vuoden lopulla tilanne, jossa valituksia tulee sen verran, että keskimääräinen käsittelyaika on yksi vuosi. Se on kohtuullisen nopeaa käsittelyä ottaen huomioon vaikka nyt esimerkiksi jonkun lupaviranomaisen jossakin kaivosasiassa taikka karneimmillaan esimerkiksi turpeennostolupien osalta. Eräs yrittäjä minulle kertoi, että 16 vuotta kesti luvan saanti. Onhan se nyt aivan järjettömän kohtuuton tilanne, että Suomessa ollaan tämmöisessä tilanteessa. Mutta onneksi tämä laillisuusvalvonta toimii erittäin hyvin.

Monesti tässä kansanedustajana törmää siihen asiaan, että eduskunnan perustuslakivaliokuntaa pidetään jonkunasteisena valitusreittinä oikeusasiamiehen antamille lausunnoille. Sen nyt olen minäkin allekirjoittanut ja monta kertaa joutunut oikaisemaan sitä asiaa, että näinhän se ei ole. Oikeusasiamies on lausunnoissaan itsenäinen, ja hän varmasti tarkastelee asiaa huolellisesti, ja hänellä on apulaisoikeusasiamiehiä apunaan siinä työssä. Näin ollen tämä reitti toimii, ja tällainen reitti pitää olla, jotta kansalainen voi tuntiessaan, että häntä on kohdeltu vaikka viranomaisen toiminnassa epäoikeudenmukaisesti, tehdä siitä valituksen. Sitten laillisuusvalvonta, tällä kertaa oikeusasiamies, tutkii sen, ja sitten saadaan syntymään asiasta laillinen ratkaisu ja tarkastettua, onko viranomaisen toiminta ollut laillista ja kohtuullisen hyvää. Vuoden viiveellä tuleva ratkaisuaika on mielestäni kohtuullisen hyvä. Siinäkin mielessä Suomessa tämä asia toimii.

Toivotan uudelle oikeusasiamiehelle parhainta menestystä tehtävissään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

17.29 Aki Lindén sd: Arvoisa herra puhemies! Aloitan siitä, mihin edeltävä puheenvuoron käyttäjä lopetti, eli meillä todellakin uusi oikeusasiamies, joka on aloittanut 1. tammikuuta 26, on ensimmäistä kertaa salissa nyt tässä roolissa meidän edessämme, ja osaltani toivotan teidät myös tänne tervetulleeksi. Siksi käytän oman puheenvuoroni aiheesta, josta olen edelliselle oikeusasiamiehelle kertaalleen, ellen kahdestikin, sanonut. Se liittyy siihen, että me saamme lisää vaikuttavuutta tälle erittäin tärkeälle kertomukselle ja siellä esitetyille linjanvedoille siitä, kuinka lainsäädäntöä pitäisi noudattaa ja toteuttaa, kun se tieto levitetään mahdollisimman hyvin tuonne meidän palvelujärjestelmään ja kaikkeen viranomaiskenttään.

Aikanaan toimiessani itse siellä terveydenhuollon järjestelmässä, jo ennen nykyistä sähköistä aikakautta, tein niin, että kun tuo kertomus lähetettiin esimerkiksi sairaanhoitopiirille, niin otin siitä valokopiot niistä terveydenhuoltoa koskevista linjauksista ja kanteluratkaisuista. Sanotaan nyt sitten, että vaikkapa Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirissä jaoin sen noin 40–50-lle johtotehtävässä, esimiesasemassa olevalle henkilölle lähtökohtana se, että tässä on nyt linjattu, mitä näissä kysymyksissä tulee noudattaa. Olen itse seurannut aina Riitta-Leena Paunio ajoista asti oikeusasiamiehen toimintaa, ja nämä kertomukset ovat todella merkittäviä, eivät vain nyt sillä sektorilla, josta tässä äsken kerroin, vaan myös niillä muilla sektoreilla, joista tässä edeltävät kollegat ovat puhuneet. Esimerkiksi on mielenkiintoinen tieto, että hoitotakuu itse asiassa säädettiin Suomeen pitkälti sellaisen prosessin seurauksena, jonka silloin aikanaan oikeusasiamies Paunio otti selvittääkseen, kun oli epäselvää, voiko esimerkiksi yhden sairaanhoitopiirin alueella olla kuntakohtaisia jonoja niin, että eri kunnissa, jotka olivat varanneet erilaisen määrän rahoitusta erikoissairaanhoitoon, voitaisiin kansalaisia kohdella eriarvoisesti. Hän päätyi siihen, että näin ei voida menetellä, ja edellyttikin sitten, että tulee säätää tästä asiasta selkeästi, ja siitä sai alkunsa hoitotakulainsäädäntö siellä 2000-luvun alussa.

Niinpä nyt tässä puheenvuoroni lopuksi sanonkin, että tämä asia on edelleen ajankohtainen. Minulla on tässä lehtileike vieressä otettuna Uutissuomalaisesta, jossa lukee, että lääkärille pääsee yhä hitaammin terveyskeskuksissa. Tähän kysymykseen aina muutamina vuosina on kiinnitetty huomiota oikeusasiamiehen kertomuksissa. Ei siihen tietenkään joka vuosi tarvitsekaan kiinnittää huomiota, mutta edelleen pyydän, että jatkossakin seurataan tätä lainmukaisuuden toteutumista tässä tärkeässä asiassa. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vestman, olkaa hyvä.

17.32 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Oikeusasiamiehen tärkeä tehtävä on tietenkin valvoa, että Suomen viranomaiset ja julkista tehtävää hoitavat tahot noudattavat lakia, eduskunnan säätämää lakia, ja muita niitä velvoittavia säännöksiä ja normeja, huolehtia siitä, että ihmisen oikeudet toteutuvat. Pidän oikeusasiamiehen tärkeänä tehtävänä myös sitä, että oikeusasiamies nostaa esille puutteita lakiperustassa. Oikeusasiamiehen esiin nostamat puutteet viranomaisten toimivaltuuksien lakiperustassa ja esimerkiksi ihmisten oikeuksia rajoitettaessa ovat johtaneet merkittäviinkin lainsäädäntötoimiin vuosien saatossa.

Kuitenkin se yksi asia, johon oikeusasiamies on toistuvasti kiinnittänyt huomiota ratkaisuihinsa ja jälleen tässä kertomuksessa ja johon valitettavasti ei ole saatu useamman hallituksen eikä tämän talon toimin vielä korjausta, on itsemääräämislain puuttuminen.

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

Edustaja Juvonen edellä puheenvuorossaan nosti esille tämän asian, ja tätä puutetta on tässä kertomuksessa käsitelty. Siteeraan tästä suoraan: ”Vanhusten hoidossa ja hoivassa käytettävien itsemääräämisoikeuden rajoittamistoimenpiteiden tulisi perustua lakiin. Vaadittava säädöspohja puuttuu kuitenkin edelleen melkein kokonaan.” Näin on ollut yli kymmenen vuotta Suomessa.

Minkä ihmisryhmän perusoikeuksia voidaan rajoittaa ilman sitä, että nämä rajoitukset perustuvat asianmukaisesti lakiin? Näin ei tulisi olla, ja ajattelen, että tämä on asia, joka meidän pitää Suomessa saada vihdoinkin viimein kuntoon. Julkisuudessa tosiaan on ollut esillä järkyttäviä tapauksia, jotka peräänkuuluttavat sitä, että yhtenäiset säännöt ja asianmukainen lakiperusta näihin rajoitustoimiin tarvitaan. Kysehän ei ole vain hoivasta vaan myös hoidossa tapahtuvista rajoitustoimenpiteistä.

Toinen merkittävä perus- ja ihmisoikeusongelma Suomessa, jatkuva ongelma, on oikeudenkäyntien kesto ja kustannukset. Ne on nostettu tässäkin oikeusasiamiehen kertomuksessa jälleen esille. Tällä hallituskaudellahan tähän on saatu jo parannusta, eli oikeudenhoidon rahoitusta on määrätietoisesti nostettu, ja tämä on jo näkynyt siinä, että oikeudenkäyntien kestot ovat lähteneet lyhentymään. Tässä toki tarvitaan sitten lainsäädäntötoimia ja myöskin muita toimenpiteitä tuomioistuinlaitoksissa, yhtenäisiä, hyviä käytänteitä, joilla saadaan sujuvoitettua oikeudenkäyttöä. Oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin on suomalaisen oikeusvaltion yksi peruspilari, ja sen pitäisi myös käytännössä toteutua.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Niemi, olkaa hyvä.

17.35 **Veijo Niemi ps:** Arvoisa herra puhemies! Oikeusasiamies puuttuu hyvin ajankohtaiseen asiaan elikkä näihin niin sanottuihin hatkalapsiin. Tällainen henkilöhän, alaikäinen lapsi, on voinut poistua lastensuojelulaitoksesta. Poliisilla on kuitenkin se ongelma, että jos lapsesta ei ole tehty etsintäkuulutusta, poliisilla ei ole kiinniotto-oikeutta. Ainoastaan siinä tapauksessa, jos sosiaaliviranomaiselle annetaan virka-apua, on mahdollista suorittaa tällainen niin sanottu virkatehtävä. Tältä osin oikeusasiamies piti voimassa olevaa lainsäädäntöä vakavasti puutteellisena.

Kiinniotto-oikeudesta lapsen palauttamiseksi lastensuojelulaitokseen tulisi säätää nimenomaisesti ja täsmällisesti laissa. Oikeusasiamiehen mielestä kiinniotto-oikeuden tulisi olla poliisilla. Tämä olisi erittäin hyvä asia, koska monta kertaa nämä lapset ovat joutuneet hatkareissuillaan todella ankeisiin oloihin. Monta kertaa he joutuvat, esimerkiksi saadakseen joitakin päihteitä taikka muuta, hyväksikäytetyksi ynnä muuta. Tähän täytyisi saada ehdottomasti parannus. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskiewicz, olkaa hyvä.

17.36 **Ben Zyskiewicz kok:** Arvoisa herra puhemies! Edustaja Vestman kiinnitti äsken puheenvuorossaan huomiota siihen, voisi sanoa, keskeiseen oikeusvaltiolliseen ongelmaan, mikä meillä on tällä hetkellä Suomessa, eli siihen, että oikeusjutut viipyvät aivan liian pitkään, eli oikeuden saaminen kestää kohtuuttoman kauan. Kyse ei ole pelkästään itse oikeudenkäynnin viivästymisestä vaan myös koko tämän ketjun — poliisitutkinnan, Syyttäjälaitoksen toiminnan ja sitten oikeudenkäyntien — aivan liian pitkästä kestosta.

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

Haluan kiittää oikeusministeri Merta siitä, että nyt aivan viime aikoinakin on hallitus antanut eduskunnalle useammankin esityksen liittyen muun muassa sakkomenettelyyn ja eräisiin muihin asioihin, missä pyritään sujuvoittamaan näitä prosesseja. Tämä on äärettömän tärkeää. Tietysti me kaikki vaadimme lisää resursseja poliisille, syyttäjälle ja oikeuslaitokselle, mutta kun niitä resursseja ei nyt loputtomasti ole, niin on todella tärkeää, että tämän resurssien vaatimisen ja lisäämisen ohella mietitään sitä, miten voidaan sujuvoittaa poliisin toimintaa rikosasioissa, Syyttäjälaitoksen toimintaa, näiden yhteistyötä, ja sitä, miten voidaan sujuvoittaa niitä itse oikeudenkäyntejä.

Täällä on hallituksen esitys 188 — se on muistaakseni se numero — ja siinä on monia pieniä konkreettisia ehdotuksia sujuvoittamiseksi. Juuri annettiin sakkomenettelyn laajentamisesta esitys. Se oli lähetekeskustelussa muistaakseni viime viikolla. Eli hallitus on todellakin nyt tuonut tänne eduskuntaan useamman esityksen, jolla näitä oikeusprosesseja ja niitä edeltävää tutkintaa voidaan sujuvoittaa, ja ne ovat todella tärkeitä esityksiä. Ne ovat täällä eduskunnassa käytännössä kolmessa valiokunnassa eli tietysti lakivaliokunnassa, joka antaa mietinnön, mutta myös perustuslakivaliokunnassa ja hallintovaliokunnassa, jotka antavat lausunnon. Nyt kun täällä on perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja Vestmankin keskustelussa mukana, niin vetoan, että täällä eduskunnassa — ei perustuslakivaliokunnassa, ei hallintovaliokunnassa eikä lakivaliokunnassa — ei lähdettäisi näitä esityksiä vesittämään eli huonontamaan eli heikentämään näiden positiivista vaikutusta prosessien sujuvoittamiseen. En tiedä, onko oikeusasiamiehellä ollut tilaisuus lausua näistä esityksistä valmisteluvaiheessa, mutta toivon, että näissä ja varsinkaan jatkossa myöskään oikeusasiamiehen toimisto ei antaisi semmoisia lausuntoja, joilla tosiasiaa vesitetään sitten tällaisten sujuvoittamisesitysten sisältöä ja merkitystä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Oikeusasiamies Råman, noin viisi minuuttia, joustavasti, olkaa hyvä.

17.40 Eduskunnan oikeusasiamies Jari Råman: Arvoisa puhemies! Arvoiset kansanedustajat! Kiitän tosiaan perustuslakivaliokuntaa kertomuksen johdosta antamastaan mietinnöstä, ja edustaja Vestmanille, valiokunnan puheenjohtajalle, kiitokset tästä esittelystä. Kiitos myös näistä tärkeistä puheenvuoroista, mitä minä olen täällä ilolla todistamassa. Ne kyllä kannustavat meitä jatkossa toimimaan entistä paremmin.

Tosiaan minulla on kunnia olla kommentoimassa tätä keskustelua vuoden 24 kertomuksesta, joka oli kautta aikain pisimpään oikeusasiamiehenä toimineen Petri Jääskeläisen toiseksi viimeiseksi jäänyt toimintavuosi. Tänään keskustelussa esille nostettujen tärkeiden teemojen käsittely meillä oikeusasiamiehen kansliassa edellyttää sitä, että meillä on aikaa keskittyä näihin oikeudellisesti haastavimpiin asioihin, että ne rutiiniasiat eivät vie kaikkea meidän aikaamme. Tämän vuoksi olenkin erityisen kiitollinen perustuslakivaliokunnalle siitä, että mietinnössä on nostettu tämä tarve selvittää meidän ratkaisuvallan delegointiin liittyviä säädöstarpeita. Me olemme pitäneet jo pitkään esillä tätä, että meillä on tarvetta kehittää organisaatiota tähän kasvaneeseen asiamäärään reagoimiseksi, koska oikeusasiamies ja kaksi apulaisoikeusasiamiestä ratkaisevat kaikki kansliaan saapuneet asiat ja kanteluiden määrän kasvu välittömästi kyllä näkyy silloin meidän työmäärässämme. On erilaisia tapoja keventää toimintaa. Meidän toimintamme on kasvavien asiamäärien käsittelyä, mutta tämä ratkaisuvallan delegointi on yksi hyvä vaihtoehto, ja se tukisi nimenomaan perustuslain 21 §:n mukaista oikeutta

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

viivytyksettömään käsittelyyn, silloin kun asiamäärät mahdollisesti vielä kasvavat tästäkin. Tähän saakka olemme onneksi pystyneet pitämään meidän käsittelyajat suhteellisen nopeina.

Tosiaan, kuten tuotiin jo esille, vuonna 24 nämä asiamäärät onneksi laskivat yli tuhannella, ja tämä mahdollisti meillä osaltaan voimavarojen suuntaamisen tämmöiseen oma-aloitteiseen toimintaan. Omia aloitteita otettiinkin lähes kaksinkertainen määrä vuonna 24. Valitettavasti viime vuonna, vuonna 25, tilanne ei ollut ihan yhtä onnellinen, mutta siitä sitten seuraavan kertomuksen käsittelyn yhteydessä.

Tässä keskustelussa on nostettu esille tarvetta hyödyntää näitä meidän kertomuksen havaintoja ja nostettu esille nämä meidän kertomuksen mukaiset kymmenen keskeistä perus- ja ihmisoikeusongelmaa pysyvinä ongelmina ja tarvetta kohdentaa toimenpiteitä niihin. Tosiaan nämä ongelmat ovat olleet jo pitkään, ja niihin korjaaviakin toimenpiteitä onneksi on tehty. Minä voin omalta osaltani tyytyväisenä todeta, että silloin kun me kiinnitämme viranomaisen huomiota tähän toimintaan, niin silloin siihen reagoidaan ja toiminta korjataan. Meidän kannanotot johtavat lähes poikkeuksetta valvottaviin, korjaaviin toimenpiteisiin. Toki silloin, kun viranomaisella ei ole tarpeeksi resursseja tai lainsäädännössä on puutteita, ne viiveet näitten asioiden korjaamisessa saattavat olla pidempiä kuin meidän seuranta-aikamme.

Rajoittamistoimivaltuuksista vanhusten oikeudessa, mitä edustaja Juvonen nosti esille, edustaja Vestman oikeastaan veikin jo sanat suustani, elikkä tämän lainsäädännön puutteet olemme juuri kertomuksessa tuoneet esille. Tämä on ollut apulaisoikeusasiamies Sakslinin toimesta meillä jo pitkään ja toistuvasti esillä.

Tästä hatkalapsia koskevasta asiasta, jonka edustaja Niemi nosti esille, sen verran lyhyesti ehkä, että se on myös viime vuoden lopulla ollut merkittävässä oikeusasiamies Jääskeläisen ratkaisuissa edelleen esillä. Siinä meillä edelleenkin on kehittämisen tarvetta. — Hyvä, kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 17/2025 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle nuorisorangaistusta koskevan lainsäädännön muuttamista koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 8/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Oikeusministeri Meri, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

Keskustelu

17.44 Oikeusministeri Leena Meri (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Hallituksen ohjelmassa nuoriso- ja jengirikollisuuden lisääntyminen on tunnistettu vakavaksi ongelmaksi, ja hallitusohjelma sisältääkin lukuisia kirjauksia sen vähentämiseksi. Hallitusohjelman mukaan nuorisorangaistussääntelyä kehitetään siten, että teon vakavuus korostuu nykyistä paremmin, esimerkiksi tuomalla sen piiriin yhdyskuntapalvelun elementtejä ja lisäämällä sen käyttöä. Nyt käsittelyssä olevalla esityksellä toteutetaan tämä hallitusohjelman kirjaus.

Nuorisorangaistus on alle 18-vuotiaana rikoksensa tehneille tarkoitettu intensiivinen yhdyskuntaseuraamus, jonka sisältö voidaan sovittaa vastaamaan nuorten tarpeita. Nuorisorangaistuksessa nuori tapaa säännöllisesti viikoittain Rikosseuraamuslaitoksen valvojaa ja suorittaa erityisesti nuorille suunnattuja sosiaalista toimintakykyä edistäviä tehtäviä ja ohjelmia. Nuorisorangaistuksen nykyinen pituus on neljästä kuukaudesta yhteen vuoteen.

Nuorisorangaistuksesta säädettiin ensin kokeilulakina, ja lopulta se säädettiin pysyväksi osaksi Suomen rangaistusjärjestelmää vuonna 2005. Kokeilulain aikana nuorisorangaistustuomioita annettiin vuositasona jopa yli sata. Vakinaistamisen jälkeen määrät alkoivat kuitenkin vähentyä, ja viime vuosina tuomioita on annettu vain noin viisi–kymmenen kappaletta vuodessa. Syynä on arvioitu olevan muun muassa lainsäädännön epäselkeys, haasteet nuorisorangaistuksen tuomitsemiseen liittyvän prosessin sujuvuudessa sekä viranomaiskäytännön muotoutuminen osin erilaiseksi kuin mitä lakia säädettäessä oli tarkoitettu. Nuorisorangaistusta on kuitenkin sinänsä pidetty toimivana seuraamuksena.

Jatkossa nuorisorangaistuksen tuomitsemisen harkintaa ohjattaisiinkin aikaisempaa selkeämmin, selkeyttämällä rikoslain säännöksiä ja säätämällä siitä, että seuraamusselvityksen yhteydessä arvioitaisiin säännönmukaisesti sitä, onko nuori nuorisorangaistukseen sisältyvän intensiivisen tuen tarpeessa.

Rikosseuraamuslaitos tekee siis jo nykyisin aina syyttäjän pyynnöstä seuraamusselvityksen osana nuorten rikosprosessia, mutta nuorisorangaistuksen tarve ja soveltuminen on hyvin harvoin syyttäjän pyynnöissä nostettu esille yhtenä seuraamusvaihtoehtona. Sen sijaan usein selvitetään vain ehdollisen vankeuden ohessa tuomittavan valvonnan tarvetta. Tällainen valvonta on kuitenkin selvästi nuorisorangaistusta väljempää. Seuraamusselvitysmenettelyä kehitettäisiin nyt siten, että viranomaisyhteistyötä ja nuorten ohjaamista rikoksetonta elämää tukevan toiminnan pariin lisättäisiin seuraamusselvitysmenettelyssä. Tavoitteena on siis puuttua nuoren tilanteeseen jo rikosprosessin aikana rikoskierteen katkaisemiseksi.

Nuorisorangaistuksen tuomitseminen edellyttää tällä hetkellä sitä, että se on tarpeen nimenomaan sosiaalisen selviytymisen edistämiseksi tai uusien rikosten ehkäisemiseksi. Tässä esityksessä ehdotetaan, että nuorisorangaistus voitaisiin tuomita jatkossa myös rikoksen moitittavuuteen liittyvien tekijöiden perusteella silloin kun rikoksen vakavuus, rikoksesta ilmenevä tekijän syyllisyys tai tekijän aikaisemmat rikokset puoltavat nuorisorangaistuksen tuomitsemista ja ehdollista vankeutta yksin on pidettävä riittämättömänä rangaistuksena. Rikoksen vakavuus lisättäisiin siis nuorten tarvitseman tuen oheen vaihtoehtoiseksi perusteeksi tuomita nuorisorangaistus.

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

Tavoitteena on siis, että nuorisorangaistus tulisi nykyistä laajemmin huomioitavaksi seuraamusvaihtoehdoksi. Tavoitteena on myös lisätä rangaistuksen käyttöä erityisesti ensimmäistä kertaa rikokseen syyllistyneiden kohdalla ja tapauksissa, joissa rikoksesta tai samalla kertaa käsiteltäviksi tulevista rikoksista on nykyisin odotettavissa yksi—kaksi vuotta ehdollista vankeutta. Tällaisia rikoksia nuorten kohdalla ovat esimerkiksi ryöstö- ja pahoinpitelyrikokset. Nyt nuorisorangaistuksen enimmäiskesto pidennettäisiin yhdestä vuodesta kahteen vuoteen, joten tällaiset teot tulisivat nykyistä selkeämmin sen soveltamisalan piiriin.

Nuorisorangaistuksen sisältöön lisättäisiin rikoksetonta elämää tukevaa toimintaa ja opiskeluun ohjaamista. Koska päihteiden käyttö on usein merkittävä tekijä nuortenkin rikollisuuden taustalla, seuraamukseen sisällytettäisiin myös mahdollisuus suorittaa osa rangaistusta hoitamalla päihteiden riippuvuustasoista käyttöä. Tällainen on nykyisin mahdollista esimerkiksi yhdyskuntapalvelun kohdalla. Nuorisorangaistukseen sisältyvää työelämään tutustumista ja työn tekemiseen perehtymistä ehdotetaan puolestaan lisättäväksi siten, että nykyisin laissa mainittu järjestämisvaikeus tai sen ilmeinen tarpeettomuus ei enää olisi jatkossa peruste olla ottamatta tätä sisältöä nuorisorangaistukseen mukaan. Myös tehokkaan ja vaikuttavan täytäntöönpanon edellyttämä jousto valvontatoimien väljentämiseksi ja lisäämiseksi mahdollistettaisiin aikaisempaa selkeämmin. Kun nuorisorangaistuksesta olisi suoritettu kaksi kolmasosaa mutta kuitenkin vähintään neljä kuukautta ja olisi käynyt ilmeiseksi, ettei nuorella ole merkittävää rikokseen syyllistymisen riskiä, valvontatapaamisia ja tilaisuuksia voidaan vähentää. Toisaalta niitä voidaan myös lisätä, jos tuomitun sosiaalisen selviytymisen edistäminen tai uusien rikosten ehkäiseminen sitä vaatii. Näin voitaisiin lisätä tuomitun oman toiminnan vaikutusta seuraamuksen täytäntöönpanon sisällössä, mikä minusta on hyvä.

Esitysluonnos on ollut lausuntokierroksella, ja sieltä saatu palaute on ollut pitkälti positiivista. Myös lainsäädännön arviointineuvosto on antanut esitykselle parhaan mahdollisen arvosanan. Saadun palautteen johdosta on tehty kuitenkin vielä jonkinlaisia pieniä lisäyksiä erityisesti perusteluihin.

Esityksellä tavoitellaan nuorisorangaistuksen käytön lisäämistä nykyisistä yksittäisistä tuomioista noin 100—150:een vuodessa, joten kysymyksessä on merkittävä puuttuminen nuorisorikollisuuteen. Nuorisorangaistus on intensiivinen seuraamus, jonka avulla voidaan puuttua niihin tekijöihin, jotka vaikuttavat rikokseen syyllistymisen taustalla. Nyt esitettävillä ehdotuksilla pyritään vaikuttamaan siihen, että rikoksia tekevien nuorten tilanteeseen puututtaisiin riittävän vaikuttavalla ja intensiivisellä interventiolla. Näin voidaan ennalta ehkäistä rikoskierteen syventymistä ja sinne vankilaan joutumista myös myöhemmässä elämässä.

Henkilötyövuosien lisäys Rikosseuraamuslaitokselle on otettu huomioon tässä esityksessä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Lakivaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Eerola, olkaa hyvä. — Korjaan, pahoittelen, katsoin väärää puhujalistaa. Olettekin vasta jonon hännillä tässä asiakohdassa. [Juho Eerola: Hyvää kannattaa odottaa!] — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

17.53 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Suomen turvallisuus rakentuu siitä, että jokainen nuori löytää paikkansa meidän yhteiskunnassamme. Siksi meidän on pystyttävä puuttumaan nuorten rikollisuuteen riittävän varhain, määrätietoisesti ja oikeudenmukaisesti. Tänäkin käsiteltävänä oleva hallituksen esitys vastaa tähän tarpeeseen vahvistamalla nuorisorangaistusta osana rikosoikeudellista kokonaisuutta.

Nuorten tekemät rikokset ovat viime vuosina olleet esillä naapurimaassamme Ruotsissa tutuksi tulleen jengiytymiskehityksen myötä. Pahimmillaan nuori voi ajautua nopeasti rikoskierteeseen, jossa ensimmäiset virheet muuttuvat yhä vakavammiksi teoiksi. Tämän kierteen katkaiseminen on nuorten tulevaisuuden kysymys, mutta ennen kaikkea se on myös turvallisuuskysymys. Nyt tarkoituksemme on lisätä tähän kehityskulkuun puuttumisen keinoja pidentämällä nuorisorangaistuksen enimmäiskestoja yhdestä vuodesta kahteen vuoteen ja laajentamalla sen käyttöalaa.

Tämä on merkittävä uudistus. Se mahdollistaa kokonaisuuden, jossa nuorta voidaan ei vain rangaista virheistään vaan tukea, ohjata ja valvoa nykyistä vaikuttavammin ja juuri niin pitkään kuin se tulevien rikosten ehkäisemiseksi on tarpeen. Samalla rikoksen vakavuus otetaan nykyistä selkeämmin huomioon jatkotoimia valittaessa. Tämä tekee puuttumisen prosessista jatkossa ehyen ja vaikuttavamman.

Arvoisa puhemies! Nuorisorangaistus ei ole pelkkää valvontaa tai rangaistusta. Se on turvallisemman yhteiskuntamme keino, johon sisältyy ohjausta koulutukseen, tukea arjen hallintaan ja mahdollisuus päihde- tai riippuvuushoittoon. Se on seuraamus, joka yhdistää kontrollin ja tuen tavalla, jota ehdollinen vankeus ei kaikissa tilanteissa mahdollista. Näin pystymme puuttumaan juuri niihin tekijöihin, jotka altistavat nuoret uusille rikoksille. Siksi tälle keinolle on myös annettava aikaa. Suuret muutokset nuorten varhain omaksumissa elämäntavoissa, lähituttavapiirissä ja arjessa eivät tapahdu yhdessä yössä. Samalla tämä esitys vahvistaa viranomaisien yhteistyötä ja seuraamusselvitysten laatua, jotta tuomioistuimien saa kokonaiskuvan nuoren tilanteesta ja seuraukset voidaan mitoitaa oikein. Tämä on tärkeää myös uhrien ja koko yhteiskunnan näkökulmasta. Turvallisuus tarkoittaa myös ennakoitavaa ja toimivaa oikeusjärjestelmää.

Arvoisa puhemies! Turvallinen Suomi syntyy päätöksistä, jotka ovat samaan aikaan jämäköitä ja tulevaisuuteen katsovia. Nuorien rikollisuuden torjuminen ei onnistu pelkillä kovilla rangaistuksilla mutta ei myöskään ilman selkeitä seuraamuksia. Tarvitaan vaikuttavia keinoja, jotka ohjaavat pois rikollisuudesta ja antavat mahdollisuuden rakentaa uutta suuntaa. Tämä esitys tekee juuri niin. Se vahvistaa turvallisuutta ja antaa nuorille mahdollisuuden kasvaa täysivaltaisiksi ja vastuullisiksi yhteiskunnan jäseniksi. Siksi kannatan esitystä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

17.58 Jaana Strandman ps: Arvoisa puhemies! Kunnioitettu ministeri! Nuorisorikollisuuden kasvusta, erityisesti ryöstö- ja pahoinpitelyrikoksista, on uutisoitu viime aikoina. Nuorten niin sanotun katuväkivallan yhteydessä on puhuttu ryhmien tekemistä rikoksista ja jengiytymisestä. Näpistely on vähentynyt, mutta henkeen ja terveyteen kohdistuvien rikosten osuus on ollut nousussa. Nuorisorikollisuuteen puuttuminen riittävän varhain on keskeistä, jotta rikoskierre voidaan katkaista ajoissa.

Nuorisorangaistus on tarkoitettu alaikäisille rikosentekijöille seuraamukseksi, jossa yhdistyvät vastuu teoista, valvonta sekä tuki kohti rikoksetonta elämää. Tutkimusten

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

mukaan se toimii hyvin, mutta sen käyttö on jäänyt vähäiseksi suhteessa tavoitteisiin. Siksi nyt esitetyt muutokset ovat perusteltuja ja tarpeellisia. Esityksen mukaan nuorisorangaistuksen enimmäiskesto pidennetään, jotta sitä voidaan käyttää tilanteissa, joissa vaihtoehtona olisi pidempi ehdollinen vankeus. Samalla nuorisorangaistusta voitaisiin tuomita aiempaa johdonmukaisemmin teon vakavuuden perusteella, mikä vahvistaa seuraamusjärjestelmän toimivuutta. Tavoitteena on, että seuraamus tulisi useammin harkittavaksi myös silloin, kun nuori syyllistyy rikokseen ensimmäistä kertaa.

Arvoisa puhemies! Merkittävä uudistus on yhdyskuntapalvelun elementtien lisääminen nuorisorangaistukseen. Päihde- ja riippuvuushoidon mahdollistaminen, opintoihin ohjaaminen sekä työelämään tutustuminen tukevat nuoren arjen hallintaa ja tulevaisuuden mahdollisuuksia. Mitä aikaisemmin ongelmiin puututaan, sitä paremmat mahdollisuudet on vaikuttaa nuoren elämäntilanteeseen myönteisesti.

Myös seuraamusselvitystä koskevien säännösten selkeyttäminen ja viranomaisten yhteistyön tiivistäminen ovat tärkeitä. Moniammatillinen yhteistyö auttaa muodostamaan kokonaiskuvan nuoren tilanteesta ja varmistaa, että oikea seuraamus valitaan oikeaan aikaan. Kansainvälisistä malleista voidaan ottaa oppia, mutta keskeistä on toimiva yhteistyö kotimaassa.

Arvoisa puhemies! Nuorisorangaistus otettiin aikanaan käyttöön myönteisten kokemusten pohjalta, ja se on vakiintunut osaksi suomalaista seuraamusjärjestelmää. Nyt tehtävillä muutoksilla pyritään vahvistamaan sen asemaa ja vaikuttavuutta. Pitkän aikavälin tavoitteena on nuorten rikollisuuden väheneminen, inhimillisen kärsimyksen ehkäisy sekä yhteiskunnallisten kustannusten pienentyminen. Nuorten kohdalla jokainen onnistunut puuttuminen merkitsee mahdollisuutta uuteen suuntaan. Siksi on tärkeää, että käytössämme on toimivia ja vaikuttavia seuraamuksia.

Kiitän jälleen oikeusministeri Leena Merta hyvästä valmistelusta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nieminen.

18.01 Mira Nieminen ps: Arvoisa rouva puhemies! Lämmin kiitos, arvoisa oikeusministeri Leena Meri, tästä taas kerran hyvästä esityksestä.

Käsitlemme tosiaan hallituksen esitystä, jossa uudistetaan nuorisorangaistusta koskevaa lainsäädäntöä. Kyse ei ole pienestä teknisestä viilauksesta vaan siitä, miten yhteiskunta vastaa nuorten rikoksiin tavalla, joka on samaan aikaan oikeudenmukainen, vaikuttava ja turvallisuutta lisäävä. Meillä on tunnistettu vakava ilmiö: nuoriso- ja jengirikollisuus on lisääntynyt ja raaistunut. Kun tekojen vakavuus kasvaa, myös seuraamusjärjestelmän on pystyttävä vastaamaan siihen. Mutta nuorten kohdalla pelkkä rangaistuksen kovuus ei riitä. Tarvitaan selkeä seuraamus ja samalla vahvaa tukea, joka katkaisee rikoskierteen ennen kuin se tulee pysyväksi elämänpoluksi.

Arvoisa rouva puhemies! Nuorisorangaistuksen uudistamisessa on kyse siitä, että seuraamuksesta tehdään aidosti vaikuttava vaihtoehto tilanteissa, joissa pelkkä ehdollinen vankeus ei riitä mutta ehdoton vankeus olisi vielä liian raskas ja usein myös liian myöhäinen ratkaisu.

Esityksessä nuorisorangaistuksen enimmäiskesto pidennetään yhdestä vuodesta kahteen vuoteen. Muutos on perusteltu. Monen nuoren kohdalla elämäntilanne on niin haastava, että todellinen suunnanmuutos vaatii pitkäjänteistä, tiivistä ohjausta ja valvontaa. Vuoden mittainen seuraamus on usein liian lyhyt, jos taustalla on päihteitä, koulupudokkuutta tai

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

rikollinen kaveripiiri. Kahden vuoden enimmäiskesto antaa mahdollisuuden vaikuttaa arkeen pysyvämmiin. Samalla tuomitsemisharkintaa selkeytetään niin, että rikoksen vakavuus huomioidaan aiempaa selvemmin perusteena nuorisorangaistukselle. Tämä vahvistaa järjestelmän johdonmukaisuutta. Jos teko on vakava, myös seuraamuksen on näytävä ja tunnettava, kuitenkin nuorelle soveltuvalla tavalla. Nuorisorangaistus voi olla juuri oikea väline alle 18-vuotiaille, joiden rikosura ei ole vielä ehtinyt vakiintua.

Rangaistuksen sisältöä myös vahvistetaan. Nuorisorangaistukseen sisällytetään rikoksetonta elämää tukevaa toimintaa, opiskeluun ohjaamista sekä mahdollisuus hoitaa riippuvuustasoista päihteiden käyttöä osana seuraamusta. Tämä on käytännönläheinen ratkaisu. Liian usein rikosten taustalla ovat päihteet, koulusta irtautuminen ja arjen rakenteiden puute, ja jos näihin ei puututa, seuraamus jää helposti muodolliseksi, eikä todellista muutosta synny.

Arvoisa rouva puhemies! Pidän erittäin tärkeänä myös sitä, että esityksessä korostetaan seuraamuselvityksen merkitystä ja viranomaisten välistä yhteistyötä. Kun alle 18-vuotias on epäiltynä rikoksesta, hänen tilanteensa on arvioitava kokonaisuutena ja hänet on ohjattava tarvittavan tuen piiriin. Tässä ei riitä, että jokainen viranomainen hoitaa oman osuutensa erillään. Tarvitaan yhteinen tilannekuva ja selkeä vastuunjako poliisin, syyttäjän, tuomioistuimen, Rikosseuraamuslaitoksen ja sosiaalitoimen välillä.

Poliisitaustaisena voin todeta, että kentällä näkee konkreettisesti, mitä tapahtuu, jos puuttuminen jää myöhäiseksi tai puolinaiseksi. Silloin rikokset jatkuvat, vakavoituvat ja uhrit lisääntyvät. Nuorten rikosasioissa nopeus, johdonmukaisuus ja vaikuttavuus ovat ratkaisevia. On myös muistettava, että alaikäisten kohdalla vapauden menetys on viimesijainen keino, ja lapsen etu on ensisijainen harkintaperuste. Tämä uudistus on linjassa näiden periaatteiden kanssa. Nuorisorangaistus on vapaudessa suoritettava, valvottu ja ohjattu seuraamus, joka tarjoaa väliportaan liian kevyiden ja liian raskaiden ratkaisujen välille. Se voi katkaista rikoskierteen ennen kuin ainoaksi vaihtoehdoksi jää ehdoton vankeus.

Arvoisa rouva puhemies! Kannatan esityksen tavoitteita, mutta on todettava suoraan, ettei laki aina yksin riitä. Vaikuttavuus syntyy täytöntöönpanosta. Rikosseuraamuslaitoksella on oltava riittävät resurssit, yhteistyörakenteiden on toimittava, ja nuorelle on oltava aidosti tarjolla opiskelu-, työelämä- ja päihdehoitopolkuja. Muuten riskinä on, että hyvät kirjaukset toteutuvat eri puolilla maata hyvin eri tavoin, eikä se ole oikein nuoren eikä yhteiskunnan turvallisuuden näkökulmasta.

Arvoisa rouva puhemies! Vielä lopuksi: Tämä uudistus tekee nuorisorangaistuksesta selkeämmän ja pidempikestoisemman ja vaikuttavamman seuraamuksen. Se varmistaa, että teon vakavuus huomioidaan, mutta samalla rakennetaan todellinen polku pois rikoksista. Tämä on linja, joka lisää turvallisuutta, vahvistaa oikeudenmukaisuutta ja antaa aidosti nuorelle mahdollisuuden muuttaa suuntaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Werning.

18.06 Paula Werning sd: Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitän ministeriä selkeästä esityksestä.

Nuorten rikollisuuteen pitää puuttua, ja uskon, että me olemme tässä salissa kaikki siitä samaa mieltä. Kysymys kuuluukin: puutummeko siihen tavalla, joka oikeasti katkaisee rikoskierteen, vai tavalla, joka näyttää kovalta mutta jolla tulokset eivät ole toivottuja?

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

Hallituksen esityksessä nuorisorangaistuksen enimmäiskesto pidennetään yhdestä vuodesta kahteen vuoteen. Lisäksi rikoksen vakavuus nostetaan selkeämmin perusteeksi tuomita nuorisorangaistus. Tavoitteena on lisätä sen käyttöä. Tässä kohtaa on hyvä pysähtyä yhden faktan äärellä ja miettiä sitä, että nuorisorangaistusta tuomitaan tällä hetkellä vain noin 5—10 nuorelle vuodessa, ja se on varsin vähän. Tästä syystä ensimmäinen kysymys kuuluu: mistä tämä johtuu, onko ongelma rangaistuksen pituus vai se, että seuraamus ei ole riittävän toimiva, resursoitu tai tarkoituksenmukainen?

Puhemies! Pelkkä rangaistuksen pidentäminen ei vielä katkaise rikoskierrettä. Nuorten kohdalla vaikuttavuus syntyy siitä, että seuraamus on samaan aikaan velvoittava ja kuntouttava. Sen pitää ohjata kouluun, hoitoon ja arkeen kiinni. Jos nuorella on päihdeongelma tai mielenterveyden haasteita, ratkaisevaa ei ole se, lukeeko laissa mahdollisuus hoitoon, vaan se, pääseekö nuori hoitoon. Tässä esityksessä on äärettömän hyviä elementtejä: opintoihin ohjaamisen vahvistaminen on tismalleen oikea suunta, päihdehoidon mahdollistaminen osana seuraamusta on erittäin tärkeää. Mutta toivon, että nämä eivät jää pelkästään paperille. Jos seuraamuksen sisältö ei oikeasti vahvistu, jos resursseja ei ole riittävästi, käy helposti niin, että rangaistus kovenee muodollisesti mutta nuoren tuki ei silti parane. Silloin emme lisää turvallisuutta, silloin ongelma vain siirtyy eteenpäin. On myös olemassa riski niin sanotusta seuraamusjärjestelmän laajenemisesta. Kun enimmäiskesto pitenee ja tuomitsemisen perusteita väljennetään, nuorisorangaistus voi alkaa koskea myös sellaisia tapauksia, joissa aiemmin olisi riittänyt kevyempi seuraamus. Emme saa siis rakentaa järjestelmää, jossa kontrolli laajenee mutta vaikuttavuus ei.

Arvoisa puhemies! Nuorten rikollisuus ei ole vain oikeudenhoidollinen kysymys. Siinä on kyse myös koulutuspolitiikasta, sosiaalipolitiikasta ja myös terveyspolitiikasta. Se on sitä, pääseekö nuori ajoissa tukeen, onko koulussa aikuisia, jotka huomaavat, onko perheillä riittävästi apua, onko päihdehoitoa tarjolla silloin, kun sitä tarvitaan. Jos samaan aikaan kiristämme seuraamuksia ja heikennämme arjen palveluita, syntyy siitä ristiriitaa: vaaditaan enemmän, mutta annetaan vähemmän. Tavoiteltavaa on, että seuraamusjärjestelmä on sellainen, joka ei ainoastaan rankaise vaan aidosti vähentää uusintarikollisuutta, sellainen, joka tuo nuoren takaisin koulutukseen, hoitoon ja kiinni arkeen. Jos tavoitteena on, että nuorisorangaistus toimii väliportaana ehdollisen vankeuden ja kevyempien seuraamusten välissä, sen pitää olla sisällöltään vahva ja tasalaatuinen koko maassa, ei niin, että yhdessä maakunnassa on toimiva hoitopolku ja toisessa ei. Turvallisuus syntyy siitä, että rikoskierre katkeaa, ei siitä, että rangaistus kestää pidempään.

Ministeri Meri, tässä esityksessä on paljon hyvää ja kannatettavaa, mutta pohdin vielä seuraavia asioita, jotka ovat: Onko meillä resursseja aidosti riittävästi? Onko mahdollisuus hoitoonpääsyyn todellista? Estetäänkö seuraamuksen laajeneminen väärin tapauksiin? Ja pohdin vielä sitäkin, vähentääkö tämä aidosti uusintarikollisuutta. Näihin kysymyksiin varmasti palaamme näissä salikeskusteluissa ja valiokuntatyöskentelyssä myöhemmin. — Kiitos. [Juho Eerola pyytää vastauspuheenvuoroa]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Itse asiassa meillä alkaa loppua tähän käytettävissä oleva aika. Myönnän vastauspuheenvuoron, ja sen jälkeen ministeri, jos haluaa käyttää puheenvuoron. Sitten jatkamme myöhemmin.

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

18.11 **Juho Eerola ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitokset, arvoisa puhemies! Edustaja Werning tuossa omassa puheenvuorossaan hieman kyseenalaisti tämän nuorisorangaistuksen toimivuutta, mutta hänen ilokseen ja muidenkin iloksi voin sanoa, että näissä tutkimuksissa, mitä tästä on tehty, sen on todettu olevan todella toimiva malli, ja nyt näillä muutoksilla, mitä tehdään, siitä tehdään vielä entistäkin toimivampi.

Mutta tuo on tosiaan ongelma, mikä tuli tuossa edustaja Werningin puheenvuorossa, että ainoastaan suunnilleen viisi—kymmenen tapausta on vuodessa ollut, mitä näitä on tuomittu. Edustaja Nieminen omassa aiemmassa puheenvuorossaan puhuikin tästä täytäntöönpanosta ja siitä, että saadaan kentälle jalkautettua. En sinänsä tämän lain sisällöstä ole huolissani, mutta tämä on semmoinen, miten saadaan tuonne käytäntöön sitten tämä jalkautettua, jotta näin toimivalla ja hyvällä mallilla kuin tämä, joka on olemassa ja joka nyt vielä paranee, saadaan enemmän näitä tuomioita aikaiseksi kuin tämä viisi—kymmenen vuodessa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Meri, olkaa hyvä.

18.12 **Oikeusministeri Leena Meri** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Hyviä puheenvuoroja. — Aloitan nyt ensimmäisenä resursseista: Näitä resursseja Rikosseuraamuslaitokselle nimenomaan tähän seuraamuksen sisältöön on lisätty sen mukaisesti, mitä Rikosseuraamuslaitos on arvioinut, eli noin 11 henkilötyövuotta sinne Rikosseuraamuslaitoksen työntekijöihin.

Tosiaan tässä on tarkoitus juuri se, että tätä käytettäisiin useammin, kun tämä on nimenomaan siellä ehdollisen ja ehdottoman välimaastossa. Eli tällä ehdotuksella ei ole tarkoitus muuttaa sitä lähtökohtaa, että ehdollinenkin vankeusrangaistus on edelleen käyttökelpoinen ja siihen voi tulla valvontaa ja se on joissakin tapauksissa riittävä. Mutta sitten taas toisaalta on muistettava se, että alle 18-vuotiaista ei voi tuomita ehdottomaan vankeuteen, elleivät sitten painavat syyt sitä vaadi, ja on paljon tilanteita, niin kuin tiedetään, että ehdollista ei koeta edes riittäväksi rangaistukseksi tai ojennukseksi. Tämä on erittäin hyvä tapa silloin kun tämä saadaan toimimaan ja tähän saadaan näitä intensiivisiä tapaamisia, ja interventio on hyvä tapa. Voi olla, ettei nuorella ole oikein ketään, ja tulee turvallisia aikuisia ja säännöllisyyttä, ja saadaan tämä katkaistua.

Totta kai toivon, että te käytte tätä läpi ja että tämä tulee käyttöön. On ollut harmi, niin kuin tässä puheessa toin esille, että se oli aluksi aika hyvässäkin käytössä silloin kokeilulakina ja sitten se epäselvien tulkintojen myötä ja tuomioistuinkäytännön myötä on jäänyt niin kuin pois valikoimasta, ja nyt halutaan, että se nimenomaan olisi siinä mukana. Mutta totta kai sitten kun tauti kovenee ja jos teot pahenevat ja tämä ei ole riittävä rangaistus tai tätä ohjelmaa laiminlyödään vakavasti, lähdetään siihen tilanteeseen, että mennään takaisin tuomioistuimeen ja katsotaan, ja voi olla sitten, että tulee se ehdoton vankeus. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 18.14.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 19.35.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä asiakohtaa 5 ja sen käsittelyä. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Elomaa.

19.35 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Nuorisorikollisuus ja jengiytyminen ovat olleet valitettavasti kasvussa. Useimmiten maahanmuuttajanuoret joutuvat jengeihin, ja usein syynä on se, että he eivät aina opi kieltämme tai muuten sopeudu suomalaiseen yhteiskuntaan, ja siinä tulee vaikeuksia. Näköalattomuus ja sosiaalinen tilanne ylipäättään ajavat liian monia nuoria jengirikollisuuden piiriin.

Nuorisorangaistuksen määräämisen helpottaminen ja sen enimmäiskeston pidentäminen ovat yksi keino muiden joukossa, jotta tätä tilannetta voitaisiin saada parannettua.

Ruotsissahan jengirikollisuus on johtanut siihen, että varsinkin alaikäisiä maahanmuuttajanuoria on käytetty vakavien väkivaltarikosten tekijöinä, jopa murhien. Osa on niin nuoria, etteivät he ole rikosoikeudellisesti itse vastuussa teoistaan. Tämä kehitys rantautuu pikkuhiljaa Suomeenkin, ja sen estämiseksi on tehtävä kaikki mahdollinen. Haluan tässä yhteydessä kiittää erityisesti ministereitä Meri ja myös Rantanen. Heidän työnsä on ollut hyvin johdonmukaista ja päättäväistä varsinkin maahanmuuttopolitiikassa ja sen ongelmiin puuttumisessa.

Ylipäättään jengeihin liittyy kaikenlaisia ihmisiä, varsinkin nuoria, ja se on se valtava ongelma. Tässä on tullut Ylellä monta dokumenttia viime aikoina sieltä Ruotsista. On ollut aivan järkyttävää nähdä nämä videot ja todeta, kuinka pitkälle tämä asia on mennyt. 12-vuotias voi olla pyydettyä, palkattuna murhaamaan joku ihminen, niin että hän saa siitä jonkun, jopa rahapalkkion. Se on aivan käsittämätöntä. Näissä dokumenteissa on haastateltu jopa sitä tilaajaa, joka on ollut hyvin peitettyä, että ei tunnisteta. Hän ihan kylmästi vain sanoi, että on helppo saada varsinkin koulujen läheltä, ja tuolta kadulta, näitä nuoria tekemään näitä asioita. Myös näitten tekijöitten, nuorten, lasten, vanhempia on haastateltu, ja heillä ei ole oikein mitään keinoja estää tätä. He ovat myös hädissään.

On tärkeää, että tämä asia ei rantautuisi nyt tänne Suomeen vahvasti eikä ollenkaan. Pääasia on tietysti se, että me pystyttäisiin ennalta ehkäisemään tämä kehitys, ja niitä toimia pitää nyt keksiä ja miettiä tarkkaan ja kehittää, niin että me saataisiin tämä rikollisuus, jengi- ja nuorisorikollisuus, aisoihin. Se on tärkeää meidän yhteiskunnan kannalta. Se on kaikkien ihmisten kannalta eduksi, että lapset ja nuoret pystyvät kasvamaan sellaisessa ympäristössä, jossa ei rikollisuus kuki. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kilpi.

19.39 Marko Kilpi kok: Arvoisa rouva puhemies! Meillä on nyt käsittelyssä nuorisorangaistuksen korjauspaketti, jos näin voidaan sanoa. Samalla tässä on hyvä esimerkki siitä, miten tämä hallitus kehittää ja uudistaa lainsäädäntöä ja vahvistaa turvallisuutta ja varsinkin tekee niitä uudistuksia erinomaisen tärkeillä alueilla, niin kuin tämäkin, joka käsittelee nuorisoa ja tietyiltä osin myöskin lapsia, koska niistä hyvin pian aina nuoria tulee.

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

Muistan hyvin, kun nuorisorangaistus aikoinaan tuli voimaan. Sehän sai alkunsa siitä, että oli tarvetta luoda lainsäädäntöä ja keinovalikoimaa laajemminkin, koska nuorten keskuudessa rikollinen käyttäytyminen vähän lisääntyi ja tavanomaiset rangaistukset eivät olleet sopivia. Ne olivat joko liian isoja tai sitten liian mietoja, ja nuorisorangaistus lähti siitä. Sille huomattiinkin heti kyllä olevan tarvetta, ja nuorisorangaistuksia jaeltiin ihan tuntuvastikin. Mutta sittemmin määrät ovat lähteneet laskuun, kunnes niitä langetettiin vain muutamia vuodessa, ja tämä johtui käytännössä siitä, että lainsäädäntö ja käytännöt olivat liian epäselviä ja monimutkaisia, että niitä olisi voitu käyttää.

Nyt tämäkin epäkohta tässä lainsäädännössä korjataan, ja nuorisorangaistuksen käyttöä sujuvoitetaan. Kyllähän se niin vain on, että lainsäädännön pitää elää ajassa, ja kun ajatellaan, millä tavalla nuorison tekemät rikoksetkin muuttuvat, niin pitää yhteiskunnankin muuttua siinä samalla. Kyllähän tilastot osoittavat, että lasten ja nuorten tekemät rikokset määrällisesti vähenevät mutta kuitenkin ne vakavoituvat samanaikaisesti. Tämä on semmoinen kehitys, joka on hyvin huolestuttava asia.

Olen hyvin vahvasti sitä mieltä, että tämä on äärimmäisen hyvä, tarpeellinen muutos-, kehitys- ja korjauspaketti, ja kannatan sitä hyvin vahvasti. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergqvist poissa. — Edustaja Immonen.

19.43 Tomi Immonen ps: Arvoisa puhemies! Nuorisorikollisuus on lisääntynyt huolestuttavan paljon. Liian usein se on myös kytköksissä jengirikollisuuteen. Esitys nuorisorangaistuksesta toteuttaa oikeustajuamme tapauksissa, joissa sakkorangaistus on liian kevyt ja ehdoton vankeus on liian ankara. Nuorisorangaistuksen avulla voimme tehokkaammin myös ehkäistä rikoskierteen syntymistä ja ehkä välttää tämän ilmiön, joka esimerkiksi Ruotsissa on valitettavan yleinen.

Nuorisorangaistus on nuorelle suunnattu, tiiviisti valvottu seuraamus, joka yhdistää vastuun ja tuen, säännölliset valvontatapaamiset, toimintakykyä kehittävät tehtävät, opiskeluun ja työelämään ohjaamisen sekä mahdollisuuden päihde- ja riippuvuushoitoon. Näillä tuetaan tavallaan myös rikkinäisiä perheitä tai perhesuhteita. Uudistuksella rangaistuksen enimmäiskesto kasvatetaan kahteen vuoteen, ja sitä voidaan tuomita aiempaa laajemmin myös rikoksen vakavuuden ja aiempien rikosten perusteella. Tämän esityksen myötä rangaistuksen sisältö laajenee ja sen toimeenpanoon tulee enemmän joustoa ja yksilöllisyyttä.

Arvoisa puhemies! Nuorisorangaistus toimii myös ennalta ehkäisevänä pelotteena: rikoksesta seuraa rangaistus. On myös syytä muistaa, että mikäli nuori toistuvasti tai törkeästi rikkoo velvollisuuksiaan, rangaistuksen jäljellä oleva osa voidaan muuttaa vankeudeksi. Nuorille rajat ovat myös esimerkki välittämisestä, vaikka nuoresta itsestään se ei aina siltä tunnu. Joskus vain vanhempien ote on lipsunut. Tämän esityksen myötä yhteiskunta parantaa otettaan myös näistä nuorista. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kilpi.

19.45 Marko Kilpi kok: Arvoisa rouva puhemies! Otin vielä puheenvuoron liittyen tähän nuorisorangaistukseen, ja todellakin, niin kuin tuossa edustaja Immonenkin totesi, tässä on kysymys hyvin laaja-alaisestakin keinovalikoimasta, mitä nyt sitten nuoreen rikoksentehtijään voidaan kohdistaa, joista läheskään kaikki eivät ole rangaistustyyppejä,

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

vaan tukityyppisiä toimintoja, jotka ovat äärimmäisen tarpeellisia ja kattavia, kun ajatellaan, että tuommoista nuorta ihmistä, joka syystä tai toisesta on joutunut häiriötilaan, voitaisiin siinä ohjata takaisin kaidalle polulle ja yhteiskuntakelpoisuuteen. Kyllä me tietysti kaikki ymmärretään se, että siinä vaiheessa, kun joudutaan jo rangaistuksia langettamaan, ollaan aika pitkällä ongelmien kanssa. Mutta harva kuitenkaan on toivoton tapaus. Tämä on erittäin hyvää lainsäädäntöä siinäkin mielessä, että se on juuri niin laaja-alaista ja moniviranomaistoimintaa mahdollistavaa.

Mutta jos sitten katsotaan todellakin sitä vakavampaa päätä, sitä ääripäätä siellä, että puhutaan jo vankeusrangaistuksista, niin ikävä kyllä, niin kuin sanoin tuossa aikaisemmin, lasten ja nuorten tekemät rikokset ovat kyllä vakavoituneet, puhutaan ihan henkirikoksista, ja silloin rangaistuksena hyvinkin usein on ihan vankeusrangaistusta, ja ikävä kyllä tässä kehitys on ollut sellainen, että sellaisia rangaistuksia on jouduttu langettamaan.

Olin juuri tuossa pari viikkoa sitten vierailemassa Oulun uudessa, nykyaikaisessa vankilassa, jossa oli myöskin alaikäisiä vankeja. Tai niitä nyt ei useita ole siellä, mutta yksikin on mielestäni liikaa. Niissä keskusteluissa kävi hyvin ilmi se, että kun tavalliseen vankilaan nyt sitten sijoitetaan alaikäinen vanki, niin sillä tilanteella on erinomaisen paljon työllistävä vaikutus, koska käytännössä se sitoo koko ajan vartijan, vähintään yhden vartijan siinä päivärytmissä. Oikeastaan missään tilanteessa ei voida toimia niin kuin normaalien vankien kanssa, koska on pidettävä huolta siitä, että alaikäinen vanki ei joutu minkäännäköisiin ongelmatilanteisiin tai haitallisen vaikutuksen piiriin siellä.

Tämmöinenkin asia meidän on yhteiskuntana otettava huomioon, että joudumme langettamaan nuorille ihmisille vankeusrangaistuksia, mutta meidän on siitä huolimatta pidettävä huolta siitä, että se vankeusrangaistus toteutuu niin, että siinä ei tulisi lisävahinkoa eikä se johtaisi haitalliseen kehityskulkuun. Tämäkin asia on ollut hallituksella pöydällä ja kehittämisen alla, joten siinäkin on vahva usko, että eteenpäin mennään. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitoksia. — Keskustelu on päättynyt... Anteeksi, puheenvuoropyyntö ehti juuri, kun katse siirtyi tänne pöytään. — Olkaa hyvä, edustaja Immonen vielä.

19.48 Tomi Immonen ps: Arvoisa puhemies! En halua pitkittää tätä tilaisuutta pidempään. Aihe on kumminkin tärkeä, meidän nuoriso, joka rakentaa meidän kaikkien tulevaisuuden. Haluan vain kiittää lainvalmistelijaa tässä tapauksessa siitä, että meillä on ollut vahvasti, varsinkin perussuomalaisissa mutta myöskin hallituksessa, tarkoitus kiristää tietynlaista lainsäädäntöä, jotta meillä olisi turvallisempi yhteiskunta.

Monesti täällä hallitusta syytetään siitä, että me kiristämme lakeja ja kiristämme olosuhteita. Haluan korostaa, että tässä on otettu myöskin pehmeät keinot käyttöön. Eli tässä on katsottu minun mielestäni hienosti kokonaisuutta. Kuten tuossa aikaisemmin mainitsin, tässä on myöskin nuorille suunnattua tiivistä, valvottua seuraamusta, yhdistetään vastuuta ja tukea, on säännöllisiä valvontatapaamisia, toimintakykyä kehittäviä tehtäviä, opiskeluun ja työelämään ohjaamista ja niin edelleen.

Eli tällaista minun mielestäni tämä lainsäädäntötyö on parhaimmillaan. Meillä on selkeät rajat hiekkalaatikossa, joita ei saa ylittää, ja sitten me myöskin tarjoamme nuorille ihmisille tulevaisuutta ajatellen tukea. Lainsäädäntö lähtee jo siitä, että tällä

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

kombinaatiolla me saadaan meidän nuoret pysymään sillä polulla, joka on yhteiskunnan ja heidän itsensä kannaltakin erinomaista. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elomaa.

19.49 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Aivan kuten edustajat Kilpi ja Immonen tässä puhuivat, on tärkeää tietysti ymmärtää sitä nuorta, ja pitäisi olla se tilanne, että ei koskaan ala se vankilakierre. Sen takia kaikkia niitä ennaltaehkäisytoimia, mitä vain nyt keksitään, täytyy kehittää, koska kun nuori joutuu vankilaan, niin aika monelle se tarkoittaa sitä, että se vankilakierre voi tulla sitten myöhemmin elämässä niin, että sinne joutuu useammankin kerran. Pitää saada sitä tukea, totta kai, ja ymmärrystä, tiukkuutta kuitenkin, ja sitten tietysti pitää ne juurisyyt miettiä, minkä takia tämä nuori nyt on tähän tilanteeseen joutunut. Eli ennen on pystyttävä vaikuttamaan. Se alkaa ihan jo sieltä kodista, päiväkodista, varhaiskasvatuksesta, koulusta. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistukseen liittyvistä muutoksista oikeusministeriön hallinnonalan lainsäädäntöön

Hallituksen esitys HE 9/2026 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu alkaa. Ministeri Meri, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.15 **Oikeusministeri Leena Meri** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esityksellä toteutetaan kansallisen tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistukseen liittyvät muutokset oikeusministeriön hallinnonalan lakeihin. Esityksellä muutettaisiin tietosuojalakia, asunto-osakeyhtiölakia, haastemieslakia, eläintenpitokieltorekisteristä annettua lakia, konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteristä annettua lakia, liiketoimintakiellosta annettua lakia, rikosrekisterilakia, säätiölakia, yhdistyslakia, velkajärjestelyrekisteristä annettua lakia ja yritysikiinnityslakia. Hallituksen esityksessä ehdotetut muutokset toteuttaisivat hallitusohjelman tavoitetta edistää tiedon liikkuvuutta tai julkisten palveluiden tarkoituksenmukaista järjestämistä sekä hyödyntää tarvittaessa EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen eli GDPR:n liikkumavaraa. Ehdotetuilla muutoksilla varmistettaisiin lisäksi, että oikeusministeriön hallinnonalan sääntely vastaa kaikilta osin EU-oikeuden ja perustuslain edellytyksiä. Lisäksi tehtäisiin muita

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

välttämättömiä ja teknisiä muutoksia, joilla muun muassa selvennetään nykyistä sääntelyä sekä ajantasaistetaan vanhentunutta sääntelyä.

Hallituksen esityksellä selvennetään viranomaisten henkilötietojen käsittelyä. Esityksen myötä viranomaiset voisivat myös jatkossa aiempaa laajemmin käsitellä henkilötietoja suoraan tietosuojalain nojalla. Sääntely koskisi yleistä etua koskevan tehtävän lisäksi myös julkisen vallan käyttöön liittyvää käsittelyä. Viranomaisten ohella vastaava oikeus olisi jatkossa myös yksityisillä tahoilla silloin, kun he hoitavat julkisia hallintotehtäviä. Tietosuojalain sääntely mahdollistaa, ettei henkilötietojen käsittelystä ole tarpeen säätää erikseen jokaisen yleistä etua koskevan tehtävän ja julkisen vallankäytön osalta. Muutoksella edistetään tältä osin hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti viranomaisten palveluiden tarkoituksenmukaista järjestämistä.

Arkaluonteisten henkilötietojen, kuten terveydentila- ja rikostietojen, käsittelyä koskevia säännöksiä päivitettäisiin vastaamaan perustuslain ja EU-oikeuden edellytyksiä. Hallituksen esityksessä muun muassa sidottaisiin arkaluonteisten henkilötietojen käsittely välttämättömään. Samalla esityksessä selvennettäisiin myös viranomaisten oikeutta käsitellä arkaluonteisia henkilötietoja laissa säädettyjen ja yleistä etua koskevien tehtävien hoitamiseksi. Muutos edistää tältä osin myös viranomaisten palveluiden tarkoituksenmukaista järjestämistä.

Arkaluonteisten henkilötietojen käsittelyn osalta esityksessä selvennettäisiin myös vakuutuslaitosten oikeutta käsitellä terveydentila- ja rikostietoja niiden vastuun arvioimiseksi ja selvittämiseksi. Hallituksen esityksellä selvennetään, että vakuutuslaitoksilla on oikeus käsitellä vakuutusasiakkaan terveydentila- ja rikostietoja sekä ennen vakuutuksen myöntämistä että vakuutuksen myöntämisen jälkeen. Samalla varmistettaisiin muun muassa, että tietoja käsitellään vain vakuutuslaitoksen vastuun arvioimiseksi tai selvittämiseksi ja että käsittely on muutenkin läpinäkyvää. Esityksellä varmistetaan, että vakuutuslaitoksella on mahdollisuus saada vastuunsa arvioimiseksi välttämättömät tiedot ja samalla myös se, että vakuutusasiakas saa riittävästi ja oikea-aikaisesti tietoa vakuutuslaitoksen suorittamasta henkilötietojen käsittelystä.

Tietosuojasertifiointien edistämiseksi ja viranomaisten resurssien paremmaksi kohdentamiseksi sertifiointielinten akkreditoinnin hoitaisi jatkossa tietosuojavaltuutetun sijasta kansallinen akkreditointielin. Tietosuojavaltuutettu ei ole resurssisyydestä pystynyt edistämään akkreditointeja tarkoituksenmukaisella tavalla. Tietosuojasertifikaattien avulla ihmiset voivat helposti arvioida käyttämiensä palveluiden ja tuotteiden tietosuojan tasoa. Sertifikaatit ovat myös toimijoille ymmärrettävä tapa osoittaa, että ne noudattavat tietosuoja-asetuksen vaatimuksia.

Muiden lakien osalta sähköisiä tiedonluovutustapoja koskevat säännökset päivitettäisiin vastaamaan tiedonhallintalakia. Sähköisten tiedonluovutustapojen päivittämisellä edistetään osaltaan hallitusohjelman tavoitetta edistää viranomaisten välistä tiedon liikkuvuutta ja varmistettaisiin, ettei vanhentuneesta sääntelystä aiheudu epäselvyyttä käytännön tasolla.

Lisäksi ehdotetaan myös muita välttämättömiä ja teknisiä muutoksia. Hallituksen esityksessä muun muassa päivitettäisiin yritys kiinnitys laki vastaamaan muun muassa tietosuoja-asetuksen edellytyksiä. Tälläkin muutoksella edistettäisiin viranomaisten välistä tiedon liikkuvuutta. Lisäksi päivitetään yksittäisiä vanhentuneita säädösviittauksia.

Tästä hallituksen esityksestä järjestettiin lausuntokierros, ja lausunnonantajat kannattivat yleisesti hallituksen esityksessä ehdotettuja muutoksia, eikä ehdotettuja

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

muutoksia vastustettu. Palautteessa tuotiin kuitenkin esiin tarve täydentää perusteluita käytännön esimerkein sekä muutamia yksittäisiä täsmennystarpeita säännöksiin. Palaute koski ennen muuta tietosuojalain viranomaisten henkilötietojen käsittelyä koskevia ehdotuksia. Esitykseen on tehty muutokset saadun lausuntopalautteen mukaisesti ja lisätty muun muassa viranomaisten henkilötietojen käsittelyä koskevia selventäviä esimerkkejä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille esittelystä. — Ja sitten edustaja Hänninen.

18.21 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Käsitlemme tänään esitystä, jolla päivitetään laajasti oikeusministeriön hallinnonalan tietosuojalainsäädäntöä. Muutokset ovat osa hallituksen tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistusta, jonka lähtökohtana on selkeä, ajantasainen ja turvallinen henkilötietojen käsittely Suomessa. Käsitlemme siis konkreettisia toimia turvallisemman Suomen puolesta.

Arvoisa puhemies! Tietosuojalakia täsmennetään siten, että viranomaisilla on jatkossa selkeä, nimenomainen oikeus käsitellä henkilötietoja paitsi yleisen edun tehtävissä myös julkisen vallan käyttämiseksi. Sama oikeus ulotetaan myös yksityisiin toimijoihin silloin, kun ne hoitavat lailla niille annettua julkista hallintotehtävää. Tämä selkeyttää vastuuketjuja ja varmistaa, että viranomaisilla ja julkista tehtävää hoitavilla organisaatioilla on lailliset ja turvalliset edellytykset toimia turvallisuutemme kannalta arvokkaan tiedon parissa.

Tämä esitys vahvistaa arkaluonteisten tietojen suojaa ja päivittää vanhentuneet teknisiä rajapintoja koskevat säännökset vastaamaan nykyistä tiedonhallintalakia. Tämä parantaa viranomaisten välistä tiedon liikkuvuutta ja ennen kaikkea vähentää epäselvyyksiä siitä, miten ja millä ehdoin tietoja voidaan luovuttaa turvallisesti. Siksi tämä esitys tukee myös kokonaisturvallisuuttamme.

Arvoisa puhemies! Kaikkien näiden muutosten yhteinen vaikutus on selkeä. Tämän esityksen keskeinen seuraus on vahvistunut Suomen kokonaisturvallisuus. Selkeät oikeusperusteet ehkäisevät viranomaisriskien syntymistä, vähentävät tulkintaepäselvyyksiä ja vahvistavat kansalaisten luottamusta julkiseen hallintoon. Samalla tiukemmat suojatoimet kaventavat väärinkäytösten riskiä ja turvaavat yksityiselämän oikeudet. Kun tiedon liikkuminen on sujuvaa, mutta sen käyttö tarkasti rajattua ja valvottua, myös kriisinkestävyysimme paranee. Siksi tämä esitys vahvistaa turvallista arkea, vahvoja viranomaisia sekä luotettavaa, ennakoitavaa oikeusjärjestelmää. Tämä on sen ytimessä, mitä Suomi tänä päivänä tässä muuttuneessa turvallisuusympäristössä kaikkein kipeimmin tarvitsee: tekoja kokonaisturvallisuuden puolesta. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

18.25 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Kunnioitettu ministeri! Käsittelyssä on varsin tekninen lakiesitys, jolla uudistetaan kansallista tietosuojalainsäädäntöä oikeusministeriön hallinnonalalla. Esityksen keskeinen tavoite on tehdä sääntelystä selkeämpää, ajantasaisempaa ja toimivampaa muuttuneessa

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

digitaalisessa toimintaympäristössä. Samalla edistetään viranomaisten välistä tiedon liikkuvuutta sekä julkisten palveluiden tarkoituksenmukaista järjestämistä.

Yksi keskeisimmistä muutoksista koskee viranomaisten henkilötietojen käsittelyä. Säännöksiä selkeytettäisiin niin, että viranomaiset voisivat jatkossa käsitellä henkilötietoja aiempaa laajemmin suoraan tietosuojalain nojalla. Tämä parantaa toiminnan ennakoitavuutta ja vähentää tarvetta hajanaiselle erityissääntelylle. Samalla vastaava mahdollisuus ulotettaisiin myös yksityisiin toimijoihin silloin, kun ne hoitavat laissa säädettyjä julkisia hallintotehtäviä.

Esityksessä täsmennetään myös arkaluonteisten henkilötietojen käsittelyä koskevaa sääntelyä. Terveystietojen ja rikoksia koskevien tietojen käsittelyä koskevat säännökset päivitetään vastaamaan perustuslain ja eurooppalaisen oikeuden vaatimuksia. Tämä lisää oikeusvarmuutta sekä rekisterinpitäjien että kansalaisten näkökulmasta.

Tietosuojaan liittyvien käytäntöjen kehittäminen on myös tärkeä osa kokonaisuutta. Muutoksilla pyritään siihen, että järjestelyt toimitaisivat sujuvammin, viranomaisten työ helpottuisi ja toimintatavat yleistyisivät käytännössä.

Lisäksi sähköisiä tiedonluovutustapoja koskevaa sääntelyä ajantasaistetaan. Useisiin lakeihin sisältyvät vanhentuneet menettelyt päivitetään vastaamaan tiedonhallinnan nykyisiä käytäntöjä, jotta tietojen luovuttaminen teknisten rajapintojen ja katseluyhteyksien kautta olisi sujuvaa ja yhdenmukaista.

Arvoisa rouva puhemies! Kyse on ennen kaikkea siitä, että lainsäädäntö pysyy yhteiskunnan kehityksen mukana. Selkeä ja toimiva tietosuojasääntely mahdollistaa tehokkaat viranomaispalvelut, sujuvan tiedonkulun sekä kansalaisten oikeuksien vahvan suojan. Kiitos, arvoisa oikeusministeri Meri, jälleen hyvästä esityksestä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen.

18.27 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa puhemies! On todella hyvä, että tätä tietosuojaa pidetään ajan tasalla, koska maailmahan kehittyä hurjaa vauhtia ja esimerkiksi nykyisillä huipputietokoneilla todella pystyy käsittelemään tietoa nopeasti. Kun ajan tasalla oleva lainsäädäntö on olemassa ja virkamiehet tietävät, missä raja menee, niin silloinhan he eivät loikkaa sen rajan yli. Tietokoneessa on se hyvä puoli, että jos joku käy tutkimassa laittomasti, oikeudettomasti, jotakin tiedostoa — kaikki me tiedämme, että vaikka jotkut poliisit tai jotkut viranomaiset tai jotkut terveysalan ihmiset ovat tutkineet toisten terveystietoja ilman oikeutta — siitähän jää kiinni, kun sinne lokitiedostoihin jää aina merkitä, kuka siellä on käynyt. Entisaikaan kun mentiin jotakin kansiota lukemaan arkistossa, ei sinne jäänyt mitään jälkiä. Sormenjäljet voivat jäädä, mutta niitä nyt ei kukaan varmaan tutki. Mutta tietokoneiden kanssa pelatessa ja tiedostoja käsiteltäessä tämä riski on aito ja oikea.

Minua kiinnostaa lähinnä se, että Suomessa tämä homma pelaa hyvin, ja kyllä viranomaiset tietävät sen, miten pitää toimia. Monessa tapauksessa esimerkiksi terveystietojen käsittely on hieman ongelmallista. Kun esimerkiksi käy yksityislääkärillä, niiden tietojen kirjautuminen sinne OmaKantaan ei ole varmaa. Joissakin tapauksissa ne tiedot kirjautuvat sinne OmaKantaan, jolloin kun seuraavalle lääkärille menet joskus maailmassa, sen tiedon näkee sieltä, ja silloin ei tarvitse enää mitään muuta, vaikka siitä edestä käynnistä olisi kymmenen vuotta. Mutta tässäkin ei ole selvää linjaa. En tiedä, miten se pitäisi hoitaa.

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

Mutta kysyn nyt, kun oikeusministeri on paikalla itse: Euroopan unionissa on selvästi viriämässä tällainen valtava huolestuttava ilmiö. Esimerkiksi tällä monitorointiasetuksella, mitä he yrittävät viedä läpi, he keräsivät yksityisestä omaisuudesta tietoa omaan käyttöönsä ilman, että kertoivat etukäteen, mihin se käytetään. Miten te, arvoisa oikeusministeri, näette tämän tilanteen? Mielestäni kansalaisten yksityisten tietojen ja omaisuudensuojan piirissä olevien tietojen luovuttamista ulkopuoliselle ei saa tapahtua. Euroopan unioni selvästi työntää kylmää polveaan — viittaaan erään suomalaisen hyvän lauluntekijän sanoihin — se työntää kylmää polvea viltin alle, yksityisen ihmisen elämään ja omaisuuteen. [Juho Eerola: Tuomari Nurmio!] — Juu, Tuomari Nurmio. Erinomaista, kiitoksia, arvoisa valiokunnan puheenjohtaja. Tuomari Nurmio on laulaja, jota suuresti ihailen. Hän tekee hyvää musiikkia. — Mutta tämä kuvaa hyvin sitä tilannetta, mikä Euroopan unionissa on. Se tunkee koko ajan meidän yksityistietoihimme, meidän omaisuutemme tietoihin.

Arvoisa oikeusministeri, kysyn teiltä: te tiedätte varmaan tämän ongelman, mutta onko tähän reagoitu? Minusta sitä ei saa antaa tapahtua. Euroopan komissiolle tai muille eivät meidän tiedot ollenkaan kuulu. Tämä on kansallinen asia, ja se pitää tämän maan rajojen sisällä käsitellä. Komissio tehköön niitä hankkeita ja tehköön byrokratiaa, mutta yksityisten ihmisten tiedot eivät sinne kuulu mitenkään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lehtinen.

18.30 Rami Lehtinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Yleisesti pitää todeta, että tietosuojasta huolehtiminen on äärimmäisen tärkeä asia juuri näistä seikoista johtuen, joista edustaja Hoskonenkin tuossa äsken puhui. Toisaalta nykypäivänä varsin usein ollaan varsinkin viranomaistoiminnassa siinä tilanteessa, että tietosuoja estää jonkun järkevän toiminnan tekemisen, koska sitä on viety liian tiukalle tasolle. Siksi on hyvä ja kiitänkin ministeriä siitä, että tietosuoja ajantasaistetaan ja käytäntöjä siitä, milloin tietoa on helposti saatavilla, selkeytetään. Se on tärkeää, jotta viranomaiset voivat toimia tehokkaasti.

Se, mistä itse olen tietyllä tapaa hieman huolissani ja toivon, että se kehitys ei laajassa mittakaavassa tule julkiselle puolelle, on erilaisten järjestelmien sertifioiminen eri toimijoiden toimesta. Tämä johtuu ihan siitä syystä, että oma kokemukseni on se, että ne ovat varsin työläitä, pitkiä, kalliita ja byrokraattisia ja vievät pois sitten siitä varsinaisesta työstä varsinkin viranomaispuolella. Siksi toivonkin, että tätä sertifiointipakkoa ei ainakaan laajasti vietäisi eteenpäin tai edistettäisi, koska se, että osoitetaan, että halutaan tietyn sertifikaatin mukaan toimia, ei tarkoita sitä, että kaikki aidosti niin toimii. Se on vähän samanlainen kuin kortti rakennuspuolella, että on jonkun koulutuksen käynyt mutta ei välttämättä toimi niin, jos ei ole aidosti halua toimia niin. Se halu on tärkeämpi kuin se itse paperi tai sertifikaatti. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kilpi.

18.32 Marko Kilpi kok: Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa ministeri! Tartuin tässä nyt tuplakollega Lehtisen erinomaisen hyvään puheenvuoroon, jossa tuotiin jo selkeästi esille myöskin muunlaista näkemystä kuin mitä lainsäätäjän näkökulmasta voi olla, nimenomaan lainvalvojan näkökulmasta, millä tavalla tietosuojalainsäädäntö saattaa hankaloittaaakin

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

tehokasta viranomaistyötä, vaikkakin on kysymys äärimmäisen tärkeästä asiasta, millä tavalla me tietoa käsittelemme ja miten sitä suojellaankin. Meillä on ihan tuoreita, uunituoreita, tapauksia oikeuskäytännönkin kautta, miten esimerkiksi poliisitoiminnassa nyt on linjattukin sitä, miten voidaan tietoa käyttää ja millä tavalla poliisi esimerkiksi voi tietoa sitten hyödyntää. Sinä aikana, kun itse olen ollut poliisiorganisaatiossa, tässä on tapahtunut valtava muutos, ja kaikin puolin ei välttämättä ole menty parempaan suuntaan juuri sen takia, että tuntuu, että nykypäivänä on aina jollakin tavalla pahanteossa tai väärintekemässä, jos on tietoja käyttämässä tietojärjestelmistä, kun pitää ottaa huomioon myös se, että viranomaistoiminnassa varsinkin poliisin osalta tieto on enemmän kuin valtaa. Tiedon perusteellahan rikoksia ratkaistaan ja ennen kaikkea niitä myöskin ennalta estetään. Se olisi hyvä muistaa ja myöskin ottaa huomioon aina, kun tällaisia asioita käsitellään ja lainsäädäntöä näissä kehitetään.

Itse näkisin niin, että tässä on paljon hyvääkin, mikä voi kyllä lisätä oikeusvarmuutta ja poistaa tulkintaepäselvyyksiä. Tämä ei ole millään tavalla helppo sektori, minkä kanssa liikutaan ja operoidaan, mutta aina kannattaa pitää mielessä myös sitten ne seuraukset, niin positiiviset kuin negatiivisetkin. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Meri, olkaa hyvä.

18.34 Oikeusministeri Leena Meri (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Erittäin hyvää keskustelua edustajilta Lehtinen ja Kilpi. Tämä on jatkuvaa tasapainoilua juuri sen kanssa, että kun me mietimme jotain rikosta tai jotain vaaratilannetta, terrorismia, vakoilua, niin meillä on semmoinen tunne, että nyt äkkiä tiedon äärelle, ja sitten taas toisaalta meillä painavat vaakakupissa tietosuoja-asetus, joka tulee EU:sta, ja ajatukset siitä, mitä edustaja Hoskonenkin toi esille, että meidän tiedot eivät kuulu ulkopuolelle. Mutta juuri se, mistä se tasapaino löytyy, että me pystytään estämään riittävän ajoissa vakavat rikokset, saamaan tietoa niistä, ja sitten taas toisaalta se, että meidän tietoja ei ole tuolla ympäri ämpäri pitkin maailmaa, on äärettömän tärkeätä.

Kyllähän me aina tietysti esimerkiksi EU-oikeudessa ja omassakin lainsäädännössä yritetään mahdollisimman tarkkarajaisesti määritellä, mikä on tarpeellista ja mikä välttämätöntä, mutta meillä on ollut muutoksia tässä turvallisuusympäristössä tällä hetkellä niin paljon. Toivon, että juuri tällä lainsäädännöllä ja kaikilla meidän tulkinnoilla ymmärrettäisiin — ja monet meidän asiantuntijatkin, jotka kommentoivat meidän erilaisia tulkintojamme, ymmärtäisivät — että tämä meidän maailma muuttuu niin valtavasti, että ehkä ne vanhat tulkinnat jostain hyvin tiukasta, että sitä ja tätä ei voi tehdä missään olosuhteissa, vähän joustaisivat. Kyllä tätä suuntausta on näkyvissä, mutta toki jotkut ovat vielä hyvin vanhoissa raameissa, ja se ei ehkä aina ole niin hyvä.

Totta kai siinä on tämä puoli, mitä edustaja Hoskonenkin toi esille, yksittäisen ihmisen tiedot ja niiden leviäminen. En ole ihan varma, mistä monitoroinnista puhutte, mutta jos te puhutte tästä metsien monitoroinnista, niin ymmärsin — tässä ministeri Essayah minua valisti, kun se on hänen salkussaan — että se on kaatunut ja tässä on tehty Suomen puolesta vaikuttamistyötä. Eli me kiitämme ministeri Essayahia ja tätä hallitusta. Että, Hoskonen, homma hoidettu. [Hannu Hoskonen: Kiitoksia, ministeri! Tämä menköön pöytäkirjaan!]

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yhteisalueain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 10/2026 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Keskusteluun tuttuun tapaan varataan enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu alkaa. Ministeri Essayah, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.37 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Hallitus esittää muutettavaksi yhteisaluealakeia. Yhteiset alueet ovat olennainen osa suomalaista kiinteistöjen omistamisen, maankäytön ja luonnonvarojen hallinnan perinnettä. Yhteisaluealakeia on keskeisin yhteisten alueiden osakaskuntien toimintaa ohjaava säädös. Lain toimivuus vaikuttaa siten suoraan osakaskuntien päätöksentekokykyyn ja sen myötä yhteisten alueiden käytön ja hoidon suunnitteluun sekä alueiden kestävään hyödyntämiseen.

Käsillä olevan esityksen keskeinen tavoite on parantaa osakaskuntien toimintaedellytyksiä ja varmistaa, että yhteisalueiden hallinto on mahdollisimman yhdenvertaista, tehokasta ja oikeudellisesti kestävää. Esityksen keskeisin sisältö on lisätä yhteisaluealakeiaan säännökset, jotka mahdollistavat etäkokouksen järjestämisen. Jatkossa osakaskunnan kokoukseen voisi osallistua etäyhteydellä tietoliikenneyhteyden ja teknisen apuvälineen avulla. Kokouskutsut olisi mahdollista toimittaa käyttäen nykyaikaisia viestintävälineitä. Tässä yhteydessä on todettava, että varmasti tuo koronaepidemia oli sellainen, joka aika lailla meillä myöskin oli edistämässä sitä, että monenlaiset erilaiset yhdistykset ja järjestöt tekivät jo aiemmin samat muutokset, mitä nyt osakaskuntien kohdalla ollaan tällä hetkellä sitten tekemässä. Nämä muutokset vastaavat tarpeeseen nykyaikaistaa yhteisalueitten toimintaa ja hallintoa sekä helpottavat tiedonsaantia ja osakaskunnan toimintaan osallistumista erityisesti toisella paikkakunnalla asuvien osakkaitten osalta.

Lain käsitteistöä täsmennetään ja yhdenmukaistetaan erityisesti osakaskunnan kokousta koskien. Tavoitteena on vähentää tulkinnanvaraisuuksia lain rakenteessa sekä selkeyttää ja helpottaa lain käytännön soveltamista. Muutos auttaa osakaskuntien toiminnan käytännön järjestämisessä. Esityksellä tarkennetaan lisäksi kokousmenettelyjä ja osakaskuntien rakenteita, jotta päätöksenteko olisi johdonmukaisempaa ja oikeudellisesti selkeämpää. Lakeiin tehdään edellä mainittujen muutosten lisäksi teknisiä viittaussäännöksiä koskevia muutoksia, joilla otetaan huomioon muussa lainsäädännössä tapahtuneet muutokset.

Yhteisaluealakeia merkitys luonnonvarojen tehokkaassa sekä kestävässä käytössä ja hoidossa korostuu erityisesti yhteisten vesialueiden hallinnoinnin kautta. Valtaosa kalavesien käytön ja hoidon käytännön järjestämisestä tapahtuu siitä vastaavissa yhteisten

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

vesialueiden osakaskunnissa, joiden toiminnalle yhteisaluelaki luo edellytykset ja reunaehdot. Kalastuslain 4 §:n mukaisina osakaskuntina toimivat yhteisalueissa tarkoitetut osakaskunnat. Yhteisalueiden hallinnointi edellyttää mahdollisimman selkeitä ja toimivia lainsäädännössä määriteltyjä menettelyitä, sillä osakaskuntien keskeisimmät toimijat ovat osakkaat itse. Lainsäädännöllä onkin toteutettava mahdollisimman yksinkertainen ja tehokas toimintaympäristö näille pääosin ei-ammattimaisille toimijoille.

Esityksen valmistelussa on kiinnitetty huomiota siihen, että muutokset tukevat osakaskuntien oman päätösvallan käyttämistä ja vahvistavat osakaskuntien mahdollisuuksia toimintansa kehittämiseen. Valmistelussa on pyritty varmistamaan, että lainmukaiset toimintamallit turvaavat jatkossa entistä paremmin osakkaiden yhdenvertaisen kohtelun. Selkeänä lähtökohtana on edelleen omistuksen suuruuteen perustuva vaikutusvallan määräytyminen. Lakiin perustuva toiminta osakaskunnissa on oleellista järjestää yhdenmukaisesti ja mahdollisimman ennakoitavasti koko maassa. Tämä on nähty tärkeänä seikkana valmistelussa paitsi oikeusvarmuuden myös osakaskuntien ja niiden osakkaiden yhdenvertaisen kohtelun näkökulmasta.

Ennakkokuulemisten sekä lausuntopalautteen perusteella esityksen voidaan arvioida selkeyttävän osakaskuntien toimintaa ja vähentävän hallinnollisia epäselvyyksiä osakaskunnissa. Selkeämpi sääntely vähentää riitautuvien asioiden mahdollisuutta ja keventää näin mahdollisesti myös viranomaisten työtaakkaa. Esityksellä ei arvioida olevan merkittäviä suoria taloudellisia vaikutuksia valtiontalouteen, mutta osakaskuntien toiminnan sujuvoituminen voi pitkällä aikavälillä edistää yhteisten alueiden kestävää ja tuottavaa käyttöä ja hoitoa.

Hallituksen esitys on valmisteltu tiiviissä yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Valmisteluyhteistyön tavoitteena on ollut mahdollistaa etäkokousmenettelyjen hyödyntäminen osakaskunnille soveltuvalla tavalla sekä löytää sellaiset lain keskeisimmät kehityskohteet, jotka saadun palautteen perusteella edistäisivät osakaskuntien yhdistämistoimituksia ja osakkaiden tasapuolista kohtelua ja vahvistaisivat tätä kautta myös kalastusoikeuden omistajien oikeusasemaa.

Ehdotettu lainmuutos on tarkoitettu tulemaan voimaan kuluvan vuoden, 2026, syyskuun alussa, ja sen voimaantulojärjestelyillä osakaskunnille annetaan riittävä aika muutosten käytäntöönottoon sopeutumiseen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille esittelystä. — Sitten mennään puhujalistaan. Edustaja Hänninen.

18.42 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Olen nähnyt vuosikymmenten aikana, kuinka meidän yhteiset vesialueemme, metsämme ja maamme sekä niistä huolehtimaan pyrkivä osakaskuntatoiminta ovat yhä samojen sääntöjen varassa, vaikka yhteiskunta ympärillämme on rajusti muuttunut. Tämän esityksen keskiössä on demokratialle elintärkeä asia. Se on päätöksentekoon osallistuminen, ja sen mahdollisuus on kaiken toimivan yhteistyön perusta.

Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys vastaa siihen tarpeeseen, joka on kentällä ollut nähtävissä jo pitkään. Osallistuminen osakaskuntien kokouksiin on edelleen vaatinut fyysistä läsnäoloa, vaikka yhteiskunta ympärillämme toimii nykyisin vahvasti verkottoituneena sähköisten palveluiden avulla. Kaikki yhteisalueen osakkaat eivät välttämättä asu alueen tuntumassa tai kykene matkustamaan kokouspaikalle. Siksi moni

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

iäkäs ihminen sekä vapaa-ajan asukas jää helposti kokonaan osakaskunnan toiminnan ulkopuolelle. Asiat, jotka koskevat heidän omaisuuttaan ja oikeuksiaan, jäävät muiden päätettäviksi. Se ei ole oikein. Tässä esityksessä avaamme mahdollisuuden osallistua näihin kokouksiin myös etänä tietoliikenneyhteyden kautta. Tämä parantaa osakkaiden yhdenvertaisuutta tässä asiassa mutta ei velvoita ketään luopumaan perinteisestä tavasta kokoontua. Kokonaisuutena tämä on yksi arkijärkevimmistä muutoksista pitkään aikaan, ja on ihme, ettei tähän ole puututtu vielä aiemmin.

Arvoisa puhemies! Yhteisäluelaki on aikansa elänyt monilta osin. Tämän esityksen tuomat kielteiset ja tekniset täsmennykset ovat pieniä tekoja mutta helpottavat osakaskuntien arkea ja vähentävät riitoja. Kun osallistuminen paranee, myös yhteisalueilla toteutuva kalakantojen hoito, vesi-, maa- ja metsäalueiden käyttö sekä paikallinen yhteistyö vahvistuvat. Niistä hyötyvät niin harrastajat, elinkeinokalastajat kuin koko kotimainen ruokaturva. Siksi tässä esityksessä on kyse paitsi arjen helppoudesta myös huoltovarmuudesta. Tämä esitys ei ole suuri ja näyttävä, mutta se on hyvin käytännöllinen. Se helpottaa toimintaan osallistumista, vahvistaa osakkaiden yhdenvertaisuutta ja tuo päätöksenteon nykypäivään. Siksi se on kannatettava. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

18.46 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Kunnioitettu ministeri! Yhteisäluelain uudistamisen tavoitteena on helpottaa osakaskuntien toimintaa ja parantaa osakkaiden mahdollisuuksia osallistua päätöksentekoon. Keskeinen muutos on etäosallistumisen mahdollistaminen osakaskuntien kokouksiin. Tämä on tärkeä ja ajassa kiinni oleva uudistus, joka vastaa ihmisten arjen tarpeisiin ja nykypäivän toimintatapoihin.

Mahdollisuus osallistua kokouksiin etänä madaltaa osallistumiskynnystä, lisää kiinnostusta yhteisten asioiden hoitamiseen ja parantaa osakkaiden yhdenvertaisuutta. Samalla säilytetään mahdollisuus osallistua kokouksiin paikan päällä, mikä on tärkeää niille, joille digitaaliset välineet eivät ole luontevia tai helposti saavutettavia. Lisäksi lain käsitteitä selkeytetään ja erityisesti osakaskunnan kokousta koskevaa sääntelyä päivitetään. Tämä helpottaa lain soveltamista käytännössä ja tekee osakaskuntien toiminnasta sujuvampaa.

Arvoisa puhemies! Etäosallistumisen mahdollistaminen korostaa myös toimivien tietoliikenneyhteyksien merkitystä eri puolilla Suomea. Jotta osallistumismahdollisuudet toteutuvat aidosti yhdenvertaisesti, on tärkeää, että yhteydet toimivat luotettavasti myös harvaan asutuilla alueilla. Digitaalisten palvelujen kehittämisen rinnalla on huolehdittava siitä, ettei kukaan jää osallistumismahdollisuuksien ulkopuolelle yhteyksien puutteiden vuoksi. Uudistuksella on merkitystä myös laajemmin yhteisten vesialueiden hallinnassa. Toimivat osakaskunnat mahdollistavat kalakantojen kestävä hoidon, kalastuksen järjestämisen sekä paikallisen elinkeinon kehittämisen. Samalla ne tukevat huoltovarmuutta ja kotimaisen ruoantuotannon edellytyksiä. Kalakantojen hyvä tila on myös osa luonnon monimuotoisuuden turvaamista.

Arvoisa rouva puhemies! Esitys helpottaa kokousten järjestämistä myös käytännön tasolla, kun tiedottamista voidaan tehdä nykyistä enemmän sähköisesti. Tämä vähentää kustannuksia ja tavoittaa osakkaita aiempaa paremmin. Kokonaisuutena uudistus on tarpeellinen, käytännönläheinen ja parantaa osakkaiden tasapuolista kohtelua. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen.

18.48 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Todellakin yhteisten alueiden hallinnon järjestäminen niin että kaikilla osakkailla on mahdollisuus osallistua kokouksiin on aivan tervetullut uudistus — vielä niin, että nykyisten tiedonvälityskeinojen avulla erilaisia Teams-kokouksia pystytään pitämään ja mitä tahansa yhteyksiä voidaan käyttää digitaalisessa maailmassa hyväksi.

Edellisessä työssäni metsäammattilaisena törmäsin usein osakaskuntien ja yhteisten alueiden ongelmaan. Kun piti joku lupa saada osakaskunnalta vaikka esimerkiksi tierakennuksen takia siihen liittyen, miten osakaskunnan kanssa menetellään, niin se oli vähän hankalampi juttu. Saattoi olla 150 osakasta, ja sitten et saanut koskaan tietää, kuka siellä sitten päätösvaltaa käyttää. Tämä on se todellinen ongelma, jonka olen edellisessä ammatissani joutunut aika kipeästi kokemaan. Ei se muuta kipeää tehnyt, joutui vain tekemään turhaa työtä, ja sitten loppujen lopuksi tiesuunnitelmaa piti sen verran muuttaa, että ei yhteiseen alueeseen koskettu. No, se on ollut ja mennyt ja kunnossa.

On hyvä, että tämä laki tulee, mutta kysyn vielä ministeriltä: kun ollaan etäyhteydellä kokouksessa, niin miten voidaan varmistaa, että tietoturva säilyy? En usko, että osakaskuntien kokouksissa nyt mitään tulenpalavaa, huipputärkeää, salaista asiaa käsitellään, mutta aina tulee mieleen joissakin yhteyksissä se, onko varmistettu, että tämä herra Virtanen, joka siellä etäyhteyden päässä on vaikka New Yorkissa, aidosti on herra Virtanen eikä joku muu. En tiedä, mikä se keino on, mutta onhan vaikka se, että kirjaututaan esimerkiksi pankkitunnuksilla, hyvä keino varmistaa, että henkilö on juuri se henkilö. Varsinkin tarkoissa äänestystapauksissa, joissa esimerkiksi osakaskunnat yhtyvät ja muodostetaan kahdesta pienestä osakaskunnasta yksi iso, sillä on merkitystä muun muassa kalastusoikeuksien takia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kilpi.

18.50 **Marko Kilpi kok:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä keskusteluita kuunnellessa on käynyt hyvin ilmi, että osakaskuntien osalta saattaa olla aika riitaisaakin toimintaa ajoittain. Kyllähän tämä on tullut itsekin monta kertaa eri yhteyksissä todistettua, se, että näin on, että osakaskuntien osalta saattaa olla hyvin rajujakin ja riitaisia asioita, joita saatetaan aseellakin selvittää. Hyvin usein olen sitä ihmetellytkin, miksi on näin, että hyvin erikoisilta ja joskus jopa aika vähäpätöisiltäkin kuulostavia asioita käsitellään todella rajusti ja lopulta jopa oikeussalissa asti. Ehkä yhtenä syynä voi olla se, että lainsäädäntökin on ollut vähän epäselvempää tai estää sitä sujuvampaa käytäntöä näissä osakaskunnissa. Tietyllä tavalla myös se, jos on kovasti riitaisaa toimintaa, antaa viitettä siihen, että saattavat olla säännötkin epäselviä. Joten kannatan tätä lakiesitystä hyvin lämpimästi, ja toivotaan, että rauha siltä osin laskeutuu edes jonkin verran maahan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Haluaako ministeri kommentoida? Olkaa hyvä.

18.51 **Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia edustajille hyvistä puheenvuoroista.

Edustajat Hänninen, Strandman ja Hoskonen kuvasivat hyvin tätä lainsäädännön uudistusta, eli tässä on kysymys todellakin käytännön työn helpottamisesta ja ennen

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

kaikkea arjen tarpeisiin vastaavasta uudistuksesta. Oikeastaan itse ajattelen, että tällainen uudistus olisi pitänyt tehdä jo silloin viime kaudella siinä yhteydessä, kun aika monessa muussa lainsäädännössä tehtiin, kun oli kysymys esimerkiksi korona-aikana tehtävistä yhdistysten kokouksista. Siinä aika monella muulla alueella tehtiin näitä lakiuudistuksia, mutta jostain kumman syystä sitten viime kaudella tätä ei oltu tehty, ja tämä oli nyt hyvä saada aikaiseksi.

Tässä edustaja Hoskonen kysyi tästä tietoturvasta. Todellakin, kun nämä kaikenlaiset erilaiset videojärjestelmät ja muut muuttuvat yhä, voisiko sanoa, sen tyyppisiksi, että on hyvin vaikea erottaa, mikä on todellinen kuva ja mikä on feikki, ja myöskin esimerkiksi ääntä pystytään matkimaan ja muuta, niin kyllä nämä varmasti ovat oikeasti tulevaisuudessa yhä isompia haasteita. Tänä päivänä monesti siinä kokouksen alussa on riittänyt se, että on näytetty naama ja on puhuttu sillä omalla äänellä ja siinä on todettu, että kokouksessa ovat paikalla ne, joiden pitääkin, mutta varmasti tulevaisuudessa on isompia haasteita. Tietenkin on sitten olemassa sellaisia järjestelmiä, joihin kirjautuminen on niin tietoturvallista, että niihin eivät ulkopuoliset pääse, ja se voi olla tärkeää sitten sen tyyppisissä kokouksissa, joissa on jotakin sen kaltaista asiaa käsiteltävänä.

Edustaja Kilpi hyvin nosti esille tämän, että meillä Suomessa, yhtenä harvaan asutuimmista maista, jostakin syystä jaksetaan riidellä näistä teistä, rajoista, yhteisalueista. Nämähän ovat niitä, jotka työllistävät ja valitettavasti virkavaltaakin taitavat välillä työllistää. Yritetään, että näitten kokousten avulla asiat saataisiin säällisesti hoidettua, että ei tarvittaisi virkavaltaa siihen avuksi.

Kiitoksia, arvoisa puhemies, ja kiitoksia hyvistä puheenvuoroista ja kannustuksista.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikoslain 17 ja 20 luvun muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 61/2025 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 1/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö LaVM 1/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Puheenjohtaja Eerola, olkaa hyvä, esittelypuheenvuoro.

Keskustelu

18.54 **Juho Eerola ps** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä nimenomaisessa esityksessä rikoslakia ehdotetaan muutettavaksi sillä viisiin, että raakaa väkivaltaa esittävän kuvamateriaalin hallussapito säädetään rangaistavaksi. Lisäksi vielä lasta seksuaalisesti esittävän kuvan hallussapidolle säädetään törkeä tekemuoto, ja tämän törkeän tekemuodon säätäminen ankaroittaa vastaisuudessa lasta seksuaalisesti esittävän kuvan hallussapidon rangaistuksia.

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

Näiden lainmuutosten tavoitteena on vahvistaa lasta seksuaalisesti esittäviin kuviin ja väkivaltakuvauksiin liittyvää rikoslainsäädäntöä. Ehdotetuilla muutoksilla pyritään muun muassa vaikuttamaan lasta seksuaalisesti esittävien kuvien ja edelleen myöskin siis raakaa väkivaltaa esittävien kuvien kysynnän ja tarjonnan vähentymiseen ja siihen, ettei kukaan, ei yksikään, joutuisi seksuaaliväkivallan tai raa'an väkivallan kohteeksi, kun tämäntyyppistä kuvamateriaalia valmistetaan.

Lakivaliokunta pitää esityksen tavoitteita erittäin kannatettavina. Tässä mietinnössään lakivaliokunta puoltaa esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä eräin huomioin, ja nyt niitä huomioita:

Perustuslakivaliokunta on esityksestä meille antamassaan lausunnossa todennut, että suhteellisuusvaatimuksen osalta kysymyksiä herättää se, että väkivaltakuvauksen hallussapitoa koskevan saman tunnusmerkistön alla on kriminalisoitu sekä ihmisiä että myöskin eläimiä koskevan väkivaltakuvauksen hallussapito. No, lakivaliokunta kuitenkin pitää lasten häiriöttömän kehityksen kannalta olennaisena myöskin sitä, etteivät lapset joutuisi katselemaan eläimiinkään kohdistuvaa itsetarkoituksellista ja raakaa väkivaltaa. Lakivaliokunnan näkemyksen mukaan myös eläimiin kohdistuvaa raakaa väkivaltaa esittävän kuvamateriaalin hallussapidon kriminalisoinnilla voidaan siten katsoa olevan kytkentä lapsen terveyttä, koskemattomuutta ja häiriötöntä kehitystä koskeviin erilaisiin oikeushyviin. Lisäksi rikoslain nyt jo voimassa olevan 17 luvun 17 §:ssä tarkoitetun väkivaltakuvauksen levittämisoron soveltamisalaan voi kuulua vastaavalla tavalla eläimeen kohdistuvaa raakaa väkivaltaa esittävä kuvamateriaali. Näin ollen myös siis rikoslain sääntelyn johdonmukaisuussyyt perustelevat meille sitä, että väkivaltakuvauksen levittämis- ja hallussapitorikokset ovat soveltamisalaltaan mahdollisimman samanlaiset. Lakivaliokunnan käsityksen mukaan ehdotettu säännöksen kattama rangaistavan käyttäytymisen ala ei ole suhteellisuusvaatimuksen kannalta mitenkään ongelmallinen.

Hieman keskustelussa sitten herätti kummastusta se, tuleeko vastaisuudessa sitten tämmöiseen metsästyksen, kalastukseen ja kenties karjatalouteen ja tämmöiseen liittyvä kuvamateriaali myöskin kielletyksi, mutta tästä todettiin, että näin ei tule olemaan. Sen toiminnan, mikä yhteiskunnassa on laillista noin muutenkin, kuvaaminen on myös sitten laillista jatkossakin.

Arvoisa puhemies! Tämän väkivaltakuvauksen hallussapitoa koskeva uusi rangaistussäännös kattaa sekä ihmisiin että eläimiin kohdistuvaa raakaa väkivaltaa esittävät kuvat ja kuvatallenteet, ja siitä voidaan tuomita sakkoon. Lakivaliokunta katsoo ehdotetun sakkorangaistuksen olevan perusteltu huomioiden muun muassa ehdotetun säännöksen soveltamisalan. Lakivaliokunta kuitenkin katsoo, että lapsiin kohdistuvaa raakaa väkivaltaa esittävän materiaalin hallussapitoa voidaan pitää ehdotetun sääntelyn soveltamisalaan kuuluvista teoista kaikkein vahingollisimpana ja kaikkein vaarallisimpana.

Valiokunta näin ollen ehdottaakin tähän liittyen hyväksyttäväksi lausumaa, jonka mukaan eduskunta edellyttää, että hallitus arvioi rikoslain 17 luvun 17 a §:ssä tarkoitetun väkivaltakuvauksen hallussapitoa koskevan rangaistussäännöksen osalta, tuleeko lapsiin kohdistuvaa raakaa väkivaltaa esittävän materiaalin hallussapidon osalta säätää itsenäinen rangaistussäännös ja sen osalta säätää mahdolliseksi seuraamukseksi vankeusrangaistus.

Arvoisa puhemies! Väkivaltakuvauksen hallussapitoa koskevan rangaistussäännöksen osalta perustuslakivaliokunta on esityksestä meille antamassaan lausunnossa kiinnittänyt huomiota esityksen perusteluissa esiin nostettuihin esimerkkeihin tällaisen raa'an

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

väkivallan sisällöstä ja kiinnittänyt sääntelyn täsmällisyyden ja ennustettavuuden osalta huomiota myös siihen, että tämän eläimiin kohdistuvan väkivaltakuvauksen osalta lienee jossain määrin epäselvempää, milloin väkivaltaa voidaan pitää säännöksessä tarkoitettuna raakana väkivaltana. Perustuslakivaliokunta on todennut, että lakivaliokunnan on valtiosääntöisistä syistä syytä täsmentää sääntelyä.

Lakivaliokunta on mietintönsä perusteluissa sitten käsitellyt tarkemmin ehdotetun säännöksen soveltamisalaan kuuluvia tilanteita, mutta valiokunta on katsonut, ettei eläimiäkään koskevan kuvamateriaalin osalta väkivallan raakuutta koskevin osin sääntelyä ole käytännössä mahdollista tai perusteltua täsmentää, vaan ehdotettu säännös on myös tältä osin ihan asianmukainen. Lakivaliokunta korostaa, että eläimeen kohdistuvaa raakaa väkivaltaa esittävän materiaalin kohdalla olennaista on kuvamateriaalin kokonaisuus ja väkivallan esittämistapa, samoin kuin tämän raa'an väkivallan eli edellytyksen kohdalla noin muutenkin.

Ehkä tämä tästä mietinnöstä. — Kiitokset.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset esittelystä. — Sitten edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

19.01 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Kyseessä on esitys, jonka jokainen rivi henkii vakavuutta. Tässä salissa ei ole epäselvyyttä siitä, että lasten suojeleminen ja raakojen väkivaltasisältöjen torjunta on tärkeää turvallisuutemme kannalta. Torjunnan keinojen ajantasaisuudesta huolehtiminen kuuluu meille päättäjille. Tällä hallituksen esityksellä tehdään kaksi keskeistä muutosta rikoslakiin. Ensinnäkin säädetään rangaistavaksi kaikkein raainta väkivaltaa esittävän kuvamateriaalin hallussapito. Toiseksi lisätään rikoslakiin törkeä tekemuoto lapsen seksuaalista hyväksikäyttöä kuvaavan materiaalin hallussapidolle.

Arvoisa puhemies! Tämä ei ole mikään muodollinen tai tekninen muutos. Kysymys on siitä, että lainsäädäntö vahvistaa kaikkein pienimpien eli lastemme turvallisuutta. Tiedämme jokainen, kuinka verkossa leviää yhä enemmän lapsiin kohdistuvaa materiaalia, jota käytetään seksuaalisiin tarkoituksiin. Samalla olemme nähneet, miten myös aikuisiin ja eläimiin kohdistuvaa raakaa väkivaltaa sisältävä kuvamateriaali leviää usein tarkoituksella, tarkoitushakuisesti ja jopa propagandan välineenä. Näillä kuvilla ja videoilla on todellisia uhreja, ja niillä on todellisia katsojia. Sosiaalisessa mediassa ei tarvita välttämättä montaakaan klikkausta, että lapsi päätyy näiden kuvien äärelle. Tällaisen materiaalin näkeminen voi aiheuttaa vakavaa ahdistusta, jopa traumatisoida. Siksi sääntelyn on oltava ajantasainen.

Arvoisa puhemies! Esitys osoittaa, että hallitus on päättänyt kehittää rikoslainsäädäntöä oikeaan suuntaan. Jatkossa tekojen moitittavuuden on heijastuttava myös rangaistuksiin. Lapsiin kohdistuvien rikosten kohdalla yhteiskunnan on oltava yksiselitteinen. Me suojelemme heitä aina, sillä heissä kasvaa yhteiskuntamme tulevaisuus. Tällä muutoksella suojelemme paitsi niitä, lapsia, jotka saattavat joutua materiaalin kohteeksi, myös niitä, jotka voivat sille altistua. Tämä on viesti paitsi tekijöille myös meille kaikille. Raa'an ja ala-arvoisen materiaalin katsominen, tallentaminen ja levittäminen ei ole sivuseikka, se on yksiselitteisesti rikos. Lakivaliokunnan antaman lausumaehdotuksen mukaisesti meidän on seurattava tämän lain osalta, tuleeko lapsiin kohdistuvaa raakaa väkivaltaa esittävän

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

materiaalin hallussapidolle säätää itsenäinen seuraamus tai mahdollisuus asettaa vankeusrangaistus. Joka tapauksessa lastemme on saatava olla turvassa.

Arvoisa puhemies! Kiitän esityksen valmistelijoita ja lakivaliokuntaa perusteellisesta työstä. Tämä on laki, joka suojelee arvojamme ja pienimpiämme. Se ei jää kirjaimeksi paperille, vaan sillä voi olla konkreettinen merkitys lapsen elämässä. Tämä esitys on erinomainen teko lastemme turvallisuuden puolesta. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

19.07 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Tässä esityksessä vahvistetaan yhteiskunnan keinoja suojella erityisesti lapsia vakavalta haitalta ja rikoksilta. Raakaa väkivaltaa sisältävän kuvamateriaalin hallussapidon säätäminen rangaistavaksi on perusteltu ja ajankohtainen muutos. Lähes viikoittain olemme saaneet lukea näitä tapauksia mediasta. Digitaalinen ympäristö on muuttunut nopeasti, ja samalla myös haitallisen materiaalin saatavuus on lisääntynyt. Lainsäädännön on pysyttävä tämän kehityksen mukana. Esityksessä on myös tärkeä parannus, kun lasta seksuaalisesti esittävän materiaalin hallussapidolle säädetään törkeä tekemuoto. Tämä mahdollistaa nykyistä ankarammat rangaistukset tilanteissa, joissa rikos kohdistuu erityisen nuoreen lapseen, sisältää väkivaltaa tai on muuten kokonaisuutena vakava. Kyse on lasten koskemattomuudesta, turvallisuudesta ja oikeudesta häiriöttömään kehitykseen.

Arvoisa rouva puhemies! Lakivaliokunnan esiin nostama huomio lapsiin kohdistuvaa raakaa väkivaltaa esittävän materiaalin hallussapidon rangaistustasosta on myös tärkeä. On perusteltua arvioida, vastaako nykyinen sääntely riittävästi teon vakavuutta. Jos materiaali sisältää erityisen raakaa lapseen kohdistuvaa väkivaltaa, on aiheellista tarkastella, tulisiko seuraamuksena olla mahdollista määrätä myös vankeusrangaistus. Lainsäädännön tulee olla johdonmukaista ja heijastaa tekojen todellista vakavuutta. Samalla on tärkeää, että sääntely on tarkkarajaista ja huomioi hyväksyttävät käyttötarkoitukset, kuten journalismin, tutkimuksen ja rikosten todistamisen. Esitys huomioi nämä näkökulmat asianmukaisesti.

Arvoisa rouva puhemies! Raajan väkivallan leviämisen on vaikutuksia myös laajemmin yhteiskuntaan. Erityisesti lapsille voi altistuminen väkivaltaiselle materiaalille aiheuttaa pelkoa ja ahdistusta ja haitata kehitystä jopa koko loppuelämän. Säätämällä teko rangaistavaksi voidaan vaikuttaa materiaalin kysyntään ja sitä kautta myös sen tuotantoon, mikä osaltaan ehkäisee vakavia rikoksia. Kokonaisuutena esitys vahvistaa lasten suojaa, parantaa rikosoikeudellisen järjestelmän toimivuutta ja vastaa muuttuneen toimintaympäristön haasteisiin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Keto-Huovinen.

19.10 Pihla Keto-Huovinen kok: Arvoisa rouva puhemies! Verkossa leviää valtavia määriä lasten hyväksikäyttömateriaalia samoin kuin materiaalia, joissa lapsiin kohdistetaan vakavaa väkivaltaa. Näitä järkyttäviä rikoksia koskeva lainsäädäntömme ei ole pysynyt tietotekniikan kehittymisen perässä. Siksi on tärkeää, että lainsäädäntötyö, jolla kriminalisoidaan väkivaltaa esittävän kuvamateriaalin hallussapito ja lisätään rikoslakiin törkeä tekemuoto lasta seksuaalisesti esittävän materiaalin eli niin sanotun CAM-materiaalin hallussapidolle etenee täällä eduskunnassa.

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

Teimme edustaja Kilven kanssa jo vuonna 2020 yhdessä tätä asiaa koskevan lakialoitteen, jotta lainsäädäntö Suomessa vastaisi paremmin ympäröivää maailmaa ja tätä aikaa. Lakialoitteen allekirjoitti tuolloin yli 100 kansanedustajaa, mikä osoittaa, kuinka tärkeästä asiasta on kysymys. Olenkin iloinen siitä, että lakialoitteessamme tarkoitetut muutokset nyt toteutuvat. Kiitos ministerille siitä, että on vienyt tätä tärkeää asiaa eteenpäin.

Arvoisa rouva puhemies! Asiantuntijakuulemisissa on noussut kuitenkin esille se, että mahdollisuus tuomita väkivaltakuvauksen hallussapidosta pelkkä sakkorangaistus johtaa tilanteeseen, jossa lasta koskevan väkivaltakuvauksen ja lasta seksuaalisesti esittävän kuvauksen rangaistussäännökset eivät ole yhdenmukaiset. Lasta koskevan väkivaltakuvauksen hallussapito, joka raaimmillaan voi tarkoittaa lapsen surmaamista, olisi lievemmin rangaistava teko kuin lasta koskevan seksuaalisen kuvamateriaalin hallussapito, jonka rangaistusasteikko ulottuu kahteen vuoteen vankeutta. Kysymys on kuitenkin näissä molemmissa tapauksissa materiaalista, jota käytetään seksuaalisen tyydytyksen ja vaihdannan välineenä kansainvälisissä rikollisringeissä.

Erityisen raakaan lapseen kohdistunutta väkivaltaa sisältävän materiaalin hallussapito näyttäytyy nyt esityksessä kuitenkin vähemmän vakavana. Lisäksi rangaistusasteikko johtaa siihen, että väkivaltakuvauksen hallussapitoa koskeva rikos vanhenee kahdessa vuodessa, kun taas lasta seksuaalisesti esittävän materiaalin hallussapito vanhenee viidessä vuodessa. Tällöin samassa tarkoituksessa hallussa pidetyn materiaalin osalta osasta syyttäjää voisi nostaa syytteen ja osasta ei, jos teko on vanhentunut aiemmin kuin toinen. Tämä ei ole tarkoituksenmukaista.

Arvoisa rouva puhemies! Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa on kiinnitetty huomiota myös siihen, että hallussapitoa koskevat rikokset ovat pääosin piilorikollisuutta, ja niistä saatava näyttö perustuu pääosin epäiltyjen laitteilta tehtyihin löydöksiin. Ehdotettu rangaistustaso ei mahdollista rikoksen ilmitulon ja selvittämisen kannalta tarpeellisten pakkokeinojen, kuten laite-etsinnän tai kotietsinnän, käyttöä. Nämä ovat kuitenkin pakkokeinoja, jotka tehostaisivat puuttumista tällaiseen rikolliseen toimintaan. Selvää on se, ettei pakkokeinon käyttö voi olla kriminalisoinnin lähtökohtana, mutta ilman näiden käytön mahdollisuutta on asiantuntijoiden mukaan lähes mahdotonta selvittää tai tutkia kyseisiä rikoksia, jolloin pykälä on niin sanotusti paperitiikeri, mikä tuli asiantuntijakuulemisissa esille.

Syyt, miksi tästä huolimatta hallituksen esitys tulee mielestäni nyt edellä mainituista ongelmista huolimatta hyväksyä, on se, että ensinnäkin lasta seksuaalisesti esittävän kuvan osalta säädetään törkeä tekemuoto, ja toiseksi raa'an väkivaltamateriaalin hallussapidon kriminalisoinnin myötä kuitenkin menettämisseuraamus koskee myös väkivaltakuvauksen hallussapitoa, mikä siis tarkoittaa sitä, että poliisi voi takavarikoida ja hävittää tällaisen raa'an väkivaltamateriaalin, eikä joudu palauttamaan sitä, kuten aiemmin, tekijälle, kun teko ei ollut lainkaan rangaistava.

Arvoisa rouva puhemies! Lakivaliokunnan mietintöön on lisätty lausumaehdotus, jossa eduskunta edellyttää, että hallitus arvioi, tuleeko lapsiin kohdistuvaa raakaa väkivaltaa esittävän materiaalin hallussapidon osalta säätää itsenäinen rangaistussäännös ja sen osalta säätää mahdolliseksi seuraamukseksi vankeusrangaistus. Omasta mielestäni on vaikea perustella, miksi lapseen kohdistuvaa äärimmäistä väkivaltaa esittävän materiaalin hallussapidosta voidaan selvittää sakolla, kun samaan aikaan seksuaalista hyväksikäyttöä

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

esittävän materiaalin hallussapidosta voidaan tuomita vankeutta. On mielestäni perusteltua kysyä, heijastaako pelkkä sakkorangaistus teon vakavuutta.

Jos havaitsemme lainsäädännössä epäsuhtauden, se pitää korjata. Siksi pidän tärkeänä, että eduskunta hyväksyy valiokunnan lausumaehdotuksen ja että hallitus ryhtyy viivytyksettä arvioimaan sääntelyn riittävyttä. Kyse on ennen kaikkea siitä, että lainsäädäntömme vastaa tekojen vakavuutta ja asettaa lapsen oikeudet etusijalle.

Kyseessä on uudistus, jolla pyritään suojelemaan lapsia sekä väkivaltaisilta teoilta että niiden näkemiseltä verkossa, ja tarjotaan lainsäädännön osalta kaikki tarvittavat työkalut niille viranomaisille, jotka työkseen joutuvat olemaan tekemisissä tämänkaltaisten hirvittävien rikosten kanssa. Meidän velvollisuutemme täällä on varmistaa, ettei yksikään sääntelyn epäjohtamukaisuus heikennä lasten suojaa, vaikeuta viranomaisten työtä eikä anna virheellistä kuvaa rikosten vakavuudesta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Immonen.

19.16 Tomi Immonen ps: Arvoisa puhemies! Lehtien otsikoiden nopealla selailulla voi jokainen löytää seuraavanlaisia otsikoita: ”Tamperelaisyläkoulussa tehtiin pahoinpitely, jota moni kuvasi videolle.” ”Teinijoukko hakkasi miehen verille vain muutaman oluen vuoksi — Raaka pahoinpitely kuvattiin ja julkaistiin somessa.” ”14-vuotias nuori poika pahoinpideltiin Turussa, tapauksesta kuvattu video leviää sosiaalisessa mediassa.” ”Poliisi epäilee: Nuoret pahoinpitelivät miehen rappukäytävässä, ja teko kuvattiin videolle.”

Netistä on löydettävissä nyt monenlaista väkivaltaa. Yksi sen muodoista on nöyryytysväkivalta. Nöyryytysväkivalta ei ole valitettavasti uusi ilmiö nyt Suomessa, mutta syitä ilmiön kasvuun voi löytää niin sosiaalisen median yleistymisestä kuin suuremmissa kaupungeissa tapahtuneesta väestöpohjan muutoksesta. Sosiaalisessa mediassa vastaan tulevista pahoinpitelyvideoista toistuu liian usein kuitenkin kaava: turhan usein tekijä on maahanmuuttajataustainen ja uhri samanikäinen suomalaisnuori. Elämme siis aikaa, jossa nuoriltamme viedään kengätkin jalasta ja teot kuvataan nöyryyttäen sosiaaliseen mediaan. Tässä todellisuudessa elämme nyt.

Tässä esityksessä ehdotetaan, että väkivaltaa esittävän kuvamateriaalin hallussapito säädetään rangaistavaksi. Näin jokainen tekoon syylistynyt joutuu vastuuseen: niin itse pahoinpitelijä, teon kuvaaja kuin materiaalin levittäjäkin. Sivullisia ei enää ole. Tämä lainsäädännön muutos tukee hallituksen tällä kaudella jo aiemmin tekemiä esityksiä torjua ja ennaltaehkäistä erityisesti nuorisorikollisuutta. Rikoksen koventamisperusteisiin on lisätty rikoksen tekeminen osana rikollisjoukkoa ja teräaseen kantaminen julkisella paikalla, ja tänään on jo aiemmin käsitelty nuorisorangaistuksen laajempaa hyödyntämistä. Nämä kaikki ovat konkreettisia keinoja, joilla hallitus puuttuu kaduillamme tapahtuvaan väkivaltarikollisuuteen. Joskus vanhempien ote lapsista on lipsunut. Tällä esityksellä annetaan yhteiskunnalle ja siten viranomaisille enemmän työkaluja pitää huolta suomalaisista nuorista ja puuttua paremmin myös rikoksiin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kilpi.

19.19 Marko Kilpi kok: Arvoisa rouva puhemies! Tässähän ihan vuodet vilisevät silmissä, kun tätä asiaa lähtee kelaamaan mielessään taaksepäin. On nimittäin kohta jo kuusi vuotta siitä, kun edustaja Pihla Keto-Huovisen kanssa jätimme lakialoitteen tästä

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

asiasta eduskuntaan edellisen hallituksen aikaan. Sillä aloitteella oli itse asiassa yli sata allekirjoittajaa, mikä oli aika selkeä osoitus siitä, että tällaiselle lainsäädännölle on todellakin tarvetta ja sitä haluttaisiin edistää, mutta silloin se ei edennyt siitä sen pitemmälle, mutta nyt se etenee. Tämä on siinäkin mielessä hyvä hetki, vaikka aihe on ikävä. Hallitusohjelman mukaisesti tämä etenee nyt sitten ihan lainsäädäntöön asti, ja kysymys on väkivaltaisen materiaalin hallussapidon kriminalisoinnista ja myöskin niin sanotun CAM-materiaalin eli lasta seksuaalisesti esittävän kuvamateriaalin hallussapidon törkeästä muodosta.

Ensinnäkin on ymmärrettävä, mikä merkitys tällaisella erittäin väkivaltaisella materiaalilla on, jossa uhreina ja kohteina ovat lapset, jopa pienet vauvat, ja pahimmillaan se voi olla sitä, että siinä jopa tapahtuu henkirikoksia. Tämä on äärimmäisen vakavaa ja törkeää materiaalia, siis vahingoittavaa materiaalia, ja pelkästään sen näkeminen on vahingoittavaa ja vaurioittavaa, ja tällainen materiaali olennaisesti liittyy taas siihen CAM-materiaalin käyttöön. Aina käytännössä kun viranomaiset, poliisi, löytävät lasta seksuaalisesti esittävää kuvamateriaalia, niin sieltä löytyy myös tätä hyvin vakavaa väkivaltaa kuvaavaa materiaalia.

Ne liittyvät erittäin olennaisesti yhteen, ja siitähän itse asiassa koko tämä aloitekin on alun perin lähtenyt, että kun tätä materiaalia on löydetty kotietsinnöillä / vastaavissa tilanteissa, niin sille väkivaltaiselle materiaalille ei ole voitu tehdä mitään. Se on pitänyt luovuttaa takaisin tekijöille. Siinäkin on tietynlainen ongelma ja aukko lainsäädännössä ollut, suorastaan niin sanotusti nolo tilanne. Kun tämä yhteys on pystytty osoittamaan, että nämä liittyvät toisiinsa, niin on suorastaan luonnollista, että se myöskin kriminalisoidaan ja siitä tulee rangaistava rikos. Miksi ne sitten liittyvät yhteen, niin yksi syy on se, että se on vaihdannan väline, eli sillä käydään kauppaa. Se on valuuttaa, millä sitten tuolla anonyymiverkoissa käydään näistä materiaaleista kauppaa. Siinäkin mielessä, kun tämä nyt tulee rangaistavaksi rikokseksi, pyritään myös puuttumaan siihen, että myöskin tällaiseen vaihdannan välineenä käytettävään materiaaliin viranomaiset ja yhteiskunta pääsisivät sitten väliin.

Tämä on hyvin merkittäväkin asia, vaikka vielä sinne muutamia valuvikojakin jäi lainsäädäntöön, muun muassa rangaistusasteikon osalta ja sekin, että tähän nyt otettiin mukaan myöskin eläimiä kuvaavat teot. Siitä ei niinkään selkeästi ole näyttöä, että näissä tilanteissa niitä eläimiä kuvaavia materiaaleja olisi ollut. Kyllä ne tahtovat olla käytännössä lapsia, mitä niissä väkivaltamateriaaleissa on silloin kun ne ovat tuon CAM-materiaalin mukana.

Tässä kohtaa haluaisin esittää ison ison kiitoksen edustaja Pihla Keto-Huoviselle erittäin hyvästä yhteistyöstä tärkeän asian kanssa, mutta samalla myös haluaisin kiittää keskusrikospoliisia, koska sieltä suunnasta ja niistä keskusteluista, joita sinne suuntaan on käyty, tämä alun pitäen on lähtenyt ja se tarve on tullut selkeämmin sieltä esille, että meillä on lainsäädännössä selkeä aukko hyvin vakavassa asiassa. Ja erityisesti haluaisin kiittää rikoskonstaapeli Mikko Veijalaista, jonka kanssa käydyissä keskusteluissa tämä asia on noussut esille, ja sitä kautta nyt olemme tässä tilanteessa. — Oikein paljon kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sillanpää.

19.24 Pia Sillanpää ps: Arvoisa puhemies! Hallitus aikoo muuttaa rikoslakia ennen kaikkea siksi, että voimme entistä paremmin suojella lapsia. Tässä esityksessä on kyse

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

raakaa väkivaltaa esittävän kuvamateriaalin hallussapidon kriminalisoinnista sekä siitä, että lapsipornon hallussapidosta säädettäisiin erikseen vielä törkeä tekemuoto, jota ei tällä hetkellä ole.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys on hyvin ajankohtainen, sillä tiedämme hyvin, että netin ja somen välityksellä levitetään vakavaa ja erityisesti lapsille haitallista sisältöä. Jo tälläkin hetkellä väkivaltavideoiden levittäminen on rangaistavaa, mutta niiden hallussapito ei aikaisemmin sitä ole ollut. Samalla tiedämme kaikki sen, että netissä leviää kuvia ja videoita, joissa esitetään äärimmäistä ja suorastaan sairasta väkivaltaa ihmisiä ja eläimiä kohtaan. On olemassa materiaalia, jossa kuvataan oikeita teloituksia, kidutusta ja raakaa pahoinpitelyä. Joissakin tapauksissa näitä väkivallantekoja tehdään nimenomaan siksi, että ne voidaan kuvata ja levittää eteenpäin. Sen lisäksi, ettei kenenkään tulisi ikinä kohdata tämänkaltaista väkivaltaa, sellaista ei pitäisi kuvata, jotta sen saisi kaikkien nähtäville. Erityisen vahingollista tämänkaltaisen materiaali on lapsille, sillä se voi häiritä lapsen kehitystä ja turvallisuudentunnetta. Vaikutukset eivät siis ole mitään pieniä.

Arvoisa puhemies! Haluan myös täsmentää, että tässä esityksessä raa'alla ja vakavalla väkivallalla tarkoitetaan nimenomaan oikeaa, tosielämässä tapahtuvaa poikkeuksellisen julmaa väkivaltaa. Tähän eivät sisälly leffateattereiden kauhuelokuvat tai muut vastaavat taiteelliset teokset. Sekään ei ole rangaistavaa, jos materiaalin hallussapito on välttämätöntä esimerkiksi rikoksen todistamisen yhteydessä tai yhteiskunnallisesti merkittävässä tarkoituksessa, kuten esimerkiksi silloin, kun halutaan dokumentoida sotarikoksia. Esityksen sisältö on siis hyvin tarkkaan rajattu, se, mitä se koskee.

Lakivaliokunta on myös pohtinut, pitäisikö lapsiin kohdistuvaa raakaa väkivaltaa esittävän materiaalin hallussapidosta säätää oma erillinen rangaistussäännös, jonka seurauksena voisi olla myös vankeutta. Tämä on kuitenkin jätetty lausumassa hallituksen arvioitavaksi. Lakia täytyy kuitenkin kehittää edelleen, jos siihen todetaan tarve.

Arvoisa puhemies! Tämän esityksen toinen muutos koskee lapsipornon hallussapidon törkeää tekemuotoa. Tähän asti lapsipornon hallussapidosta ei ole ollut erillistä törkeää tekemuotoa. Tämän esityksen myötä sellainen säädetään vihdoinkin. Käytännössä tämä tarkoittaa ankarampia rangaistuksia kaikkein pahimmissa tapauksissa, esimerkiksi silloin, kun kuvissa tai videoissa esiintyy hyvin nuoria lapsia, lapsiin kohdistuu väkivaltaa tai erityisen nöyryyttävää kohtelua.

EU:ssa minimienimmäisrangaistus tämänkaltaisista teoista on yksi vuosi. Tässä esityksessä enimmäisrangaistus törkeästä tekemuodosta olisi neljä vuotta vankeutta. Me perussuomalaiset pidämme lapsiin kohdistuvaa seksuaalista hyväksikäyttöä ja lapsipornon hallussapitoa vakavina rikoksina, ja siksi rangaistustenkin täytyy olla sen mukaisia. Pedofiilit kuuluvat linnaan eivätkä saalistamaan lapsia kaduille tai nettiin.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys antaa viranomaisille paljon tehokkaampia keinoja puuttua kuin mitä nykytilanteessa on mahdollista. Sen avulla voidaan vaikuttaa myös materiaalin kysyntään, tarjontaan ja saatavuuteen. Kun kysyntää vähennetään ja rangaistukset ovat kovempia, vaikutetaan myös siihen, ettei uusia lapsia joutuisi rikosten kohteeksi kuviin ja videoihin.

Digitalisaatio on tehnyt haitallisen ja myös rikollisen materiaalin levittämisestä ja hankkimisesta entistä helpompaa. Ennen nettiä ja sosiaalista mediaa asiat olivat toisin. Siksi lainsäädännön on pysyttävä mukana tässä kehityksessä.

Arvoisa puhemies! On sinänsä surullista, että joudumme laatimaan tämänkaltaisia lakeja. Täydellisessä maailmassa meidän ei tarvitsisi pelätä tämänkaltaisten asioiden

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

puolesta. Tällä hetkellä voimme kuitenkin tehdä lainsäädännön avulla kaiken, jotta suojelemme lapsia haitalliselta materiaalilta ja estämme heitä joutumasta rikosten uhreiksi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elomaa.

19.29 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Täällä salissa on meitä edustajia, jotka ovat käyttäneet todella loistavia puheenvuoroja tästä tärkeästä aiheesta. Raakaa väkivaltaa esittävien kuvien levittäminen on aivan käsittämätöntä. Me käsittelemme nyt todella tärkeää hallituksen esitystä.

Rikoslakia ollaan muuttamassa kireämmäksi — hyvä. Lapsiahan pitäisi suojella, ja sen takia rikoslain on oltava tiukka ja kattava myös tässä asiassa. Väkivalta ihmistä kohtaan on tuomittavaa, väkivalta eläintä kohtaan on tuomittavaa. Mihin tarvitaan karmeaa kuvamateriaalia väkivallasta? Lasten takia tämä lakimuutos on erityisen tärkeä.

Samalla kiitän oikeusministeri Leena Merta ja myös lakivaliokunnan puheenjohtaja Juho Eerolaa, jotka ovat ottaneet tärkeäksi asiaksi myös tämän eläinten kohdalla olevan raa'an kuvamateriaalin. On todella tärkeää, että lapsetkaan eivät näe tällaista kuvamateriaalia, eikä se ole kenenkään kohdalla hyvä eikä oikein. Se vääristää asioita.

Kuten edellä totesin, meidän täytyy suojella lapsia, ja meidän täytyy suojella myös eläimiä. Toivottavasti tämä tiukka rikoslaki nyt menee läpi ja hyväksytään tässä asiassa. Tämä on tärkeää. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kilpi.

19.31 Marko Kilpi kok: Arvoisa rouva puhemies! Otin vielä puheenvuoron tähän liittyen kommentoidakseni vielä sitä tietynlaista lisää, mitä tässä esityksessä on matkan varrella valiokuntakäsittelyssä tullut. Alkuperäinen lakialoite, mikä edustaja Pihla Keto-Huovisen kanssa tehtiin, ei sisällyttänyt eläimiä siihen, vaan kysymys oli lapsiin kohdistuvasta raa'asta väkivaltamateriaalista. On aivan selvä asia, että eläimiinkin liittyvä väkivaltamateriaali on äärimmäisen tuomittavaa ja siihenkin on puututtava, mutta mielestäni ne on kuitenkin pidettävä erillään toisistaan, vaikka kummatkin ovat äärimmäisen vakavia asioita.

Nythän tässä seurauksena on se, että tämän raa'an väkivaltamateriaalin rangaistuksena on sakkorangaistus, ja se rajoittaa huomattavalla tavalla poliisin ja viranomaisen toimivaltuuksia, millä tavalla pystytään menemään esimerkiksi etsinnöille ja millä tavalla voidaan käyttää pakkokeinoja. Tämä ei ole sillä tavalla tarkoituksenmukaista, kun ajatellaan taas koko prosessia, eli jos se alkuperäinen ajattelu, mikä tässä aloitteessa oli, oli se, että kun poliisi kohtaa raakaa väkivaltamateriaalia, lapsiin kohdistuvaa raakaa väkivaltamateriaalia, niin se saa siitä toimivaltuuksia sitten tehdä lisäetsintöjä, jolloinka hyvin usein löytyy sitä CAM-materiaalia, child abuse -materiaalia. Se olisi ollut taas sitten siinä äärimmäisen tärkeää, ja se yhtenä johtajatuksenakin oli tässä.

No, mediassa myös nähdään sellaista materiaalia — siis ei puhuta pelkästään jostain sosiaalisesta mediasta, vaan perinteisessäkin mediassa, hyvin usein saattaa olla jopa uutisissa — joka sisältää eläimiin kohdistuvaa väkivaltaa. Kohtasin tällaisen viimeksi tällä viikolla — ihan kotimaista materiaalia, tuore tapaus — jossa varoituksena oli, että ei herkille katsojille eikä herkille lukijoille, ja siinä oli videomateriaalia, jossa koiraa

Pöytäkirja PTK 14/2026 vp

pahoinpideltiin. Siinä nyt sitten heräsi ajatus, että missä kohtaa sitten menee se, onko se raakaa väkivaltaa vai mitä se oikein on. Kun nyt sitten jopa tällainen perinteinen mediakin levittää sellaista materiaalia, niin se materiaali on aika äkkiä aika monen hallussa. On hyvin mielenkiintoista nähdä, miten nyt tämä vaikuttaa siihen ja tuleeko nyt sitten tutkintoja ja tuleeko rikosilmoituksia sitten sellaisista tilanteista, jotka on mielletty perinteiseksi uutisoinniksi ja sananvapaudeksi.

Olen tyytyväinen siihen, että valiokunta on lisännyt tuon seurantalauseuman, jossa sitten katsotaan, onko tarpeen tähän säätää ihan erillinen vankeusrangaistus, joka liittyisi nimenomaan siihen lapsiin liittyvään raakaan väkivaltamateriaaliin. Oma käsitykseni on, että kyllä tarvitaan ja näin siinä tulee myöskin käymään. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 61/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

9. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 27.2.2026 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 19.51.

Pöytäkirjan vakuudeksi: